

115. møde

Lørdag den 23. juni 1979 kl. 9.00

Dagsorden:**1) Første behandling af:**

Forslag til lov om ændring af pensionsbeskatningsloven. (Om fradragsret for præmier og kapitalindskud til pensionsordninger med løbende udbetalinger m.v.).
(Lovforslag nr. L 226).

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af visse olieprodukter.
(Lovforslag nr. L 227).

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af benzin.
(Lovforslag nr. L 228).

4) Første behandling af:

Forslag til lov om afgift af gas.
(Lovforslag nr. L 229).

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af elektricitet.
(Lovforslag nr. L 230).

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.
(Lovforslag nr. L 231).

7) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af charterflyvning. (Forhøjelse af afgiften).
(Lovforslag nr. L 232).

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Medlemmer af folketinget Kaj Hansen (DKP), Jørgen Jensen (DKP) og Ib Nørlund (DKP) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om energibesparende foranstaltninger.

(Beslutningsforslag nr. B 107).

Udvalget til valgs prøvelse har afgivet:

Betænkning og indstilling. (Vedrørende valgene til Europa-Parlamentet).

(Beslutningsforslag nr. B 106).

Eksemplarer er omdelt.

Skriftlig fremsættelse af forslag:**Kaj Hansen (DKP):**

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om energibesparende foranstaltninger.

(Beslutningsforslag nr. B 107).

Jeg skal i øvrigt henvise til de bemærkninger, der ledsager forslaget.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af pensionsbeskatningsloven. (Om fradragsret for præmier og kapitalindskud til pensionsordninger med løbende udbetalinger m.v.).

(Lovforslag nr. L 226. Fremsat 21/6 79).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 2-7 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af visse olieprodukter.

(Lovforslag nr. L 227. Fremsat 21/6 79).

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af benzin.

(Lovforslag nr. L 228. Fremsat 21/6 79).

4) Første behandling af:

Forslag til lov om afgift af gas.

(Lovforslag nr. L 229. Fremsat 21/6 79).

5) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af elektricitet.

(Lovforslag nr. L 230. Fremsat 21/6 79).

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om tobaksafgifter.

(Lovforslag nr. L 231. Fremsat 21/6 79).

7) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om afgift af charterflyvning. (Forhøjelse af afgiften).

(Lovforslag nr. L 232. Fremsat 21/6 79).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Formanden:

Jeg gør opmærksom på, at under forhandlingen vil statsministerens redegørelse af 21. juni kunne omtales.

Jeg skal også gøre opmærksom på, at taletiden for ordførere er fastsat til 20 minutter i første omgang og 10 minutter i anden omgang. For andre medlemmer er taletiden i første omgang 10 minutter og i anden omgang 6 minutter.

Jeg skal endelig gøre opmærksom på, at det er tanken at holde frokostpause så nær ved kl. 12 som muligt. Varigheden vil være lidt afhængig af, hvor langt vi er nået i talerækken, men pausen vil formentlig blive på 3 kvarter, til kl. 12.45.

*Forhandling***Hjortnæs (S):**

Selv om udviklingen på oliemarkedet er noget uigennemsigtig, er der ingen tvivl om, at den vestlige industrialiserede verden, og det vil sige også Danmark, er kommet i en situation, hvor det er bydende nødvendigt at reducere olie- og benzinformbruget. Vi må regne med, at den stedfundne prisudvikling har forværret et i forvejen alvorligt betalingsbalanceproblem med henved 3 mia kr. på årsbasis. Derfor er det ikke tilstrækkeligt med

en energisparepolitik, det er også nødvendigt at stramme den økonomiske politik i øvrigt for at modvirke oliekrisens negative virkning på betalingsbalancen.

De forslag, som her er sat til første behandling, har et væsentligt energisparepolitisk element i sig, men der er selvfølgelig også tale om en reel styrkelse af de offentlige finanser, med en positiv virkning på betalingsbalancen. Derfor kan de og skal de ikke vurderes isoleret, men i den sammenhæng, hvori de er blevet præsenteret for folketingset.

Det har altid været væsentligt for socialdemokratiet, at nødvendige finanspolitiske stramninger ledsages af konkrete initiativer med henblik på at udligne strammingsens negative virkning på beskæftigelsen. Regeringens tilsagn om at ville anvende de ikke udnyttede midler på 1,3 mia kr. fra beskæftigelsesplanen fra 1977 er derfor af afgørende betydning for den socialdemokratiske folketingsgruppe, og det samme gælder beskæftigelsesplanens videreførelse i 1981 og 1982.

Jeg har noteret mig, at regeringen vil lægge særlig vægt på foranstaltninger, der bl. a. vil give den størst mulige stigning i beskæftigelsen, herunder beskæftigelsen for kvinder og unge, og som vil medføre besparelser i energiforbruget. Det er intentioner, jeg kan medgive min fulde støtte.

Der er også taget et vist hensyn til beskæftigelsen ved udformningen af afgifterne. Når regeringen har foreslået, at de producerende erhvervsvirksomheder skal friholdes for energiafgifterne, er det netop af hensyn til beskæftigelsen, men også hensynet til betalingsbalancen taler for, at virksomhedernes konkurrenceevne ikke belastes med energiafgifterne. Jeg håber, fritagelsen ikke vil mindske virksomhedernes interesse for at fortsætte bestræbelserne på at spare energi, ligesom jeg også håber, at energiforsyningsselskaberne i stigende grad vil udnytte de ressourcer, som i dag ikke kommer til fuld udnyttelse.

Når den kollektive trafik friholdes for energiafgifterne, åbner det op for, at mange, hvis de vil, kan holde sig fri for afgiftsforhøjelserne, men for enkelte familier – det kan være lønmodtagere med langt til arbejde og uden mulighed for at benytte offentlige transportmidler, og det kan være lavtlønsfamilier og pensionister, der bor i en ældre bolig, der tillige er dårligt isoleret – kan regeringsforslagene blive en stor økonomisk be-

[Hjortnæs]

lastning. Den samfundsøkonomiske situation og energiforsyningsproblemerne gør det imidlertid nødvendigt, at vi alle yder et bidrag, og det er ikke muligt at friholde dem med det store forbrug af benzin og olie.

Den socialdemokratiske folketingsgruppe forventer dog, at regeringen forbedrer og effektiviserer den offentlige støtte til isolering af de ældre boliger, og vi forventer også, at de fradrag, der af ligningsrådet fastsættes for udgifter i forbindelse med kørsel mellem hjem og arbejdsplads, vil blive reguleret i overensstemmelse med afgiftsstigningen. Der bliver således i disse tilfælde tale om en vis kompensation.

Statsministeren har i sin redegørelse til folketinget bebudet væsentlige besparelser på de offentlige budgetter. Det er først og fremmest kommunerne, der skal holde for. Stigningen i de kommunale budgetter har i de senere år været særdeles kraftig, og det er åbenbart, at den udvikling ikke kan fortsætte. Alene hensynet til de kommunale skatteprocenter begrundet ønsket om en betydelig opbremsning i de kommunale udgiftsstigninger. Der er dog kommuner, som i en årrække har haft en lav stigningstakt, og som derfor har opsamlet en række behov, som man nu står over for at skulle dække, og der er også kommuner, der har en sådan struktur, at de næppe vil kunne leve op til regeringens generelle målsætning.

De bebudede rammebesparelser på statens budgetter kan ikke gennemføres, uden at det rammer og besværliggør det daglige arbejde. Men i situationen er det rigtig, at rammeudgifterne yder et bidrag til forbedring af statens finanser, og det må være muligt at gennemføre disse besparelser uden afgørende forringelser eller åbenbare urimeligheder.

Ifølge regeringsoplægget skal der spares 1,8 mia kr. på de lovbundne udgifter. Jeg er ikke i tvivl om, at det vil være forbundet med meget store vanskeligheder at finde besparelser, der ikke svækker beskæftigelsen og ikke angriber afgørende elementer i det velfærdssamfund, vi har bygget op. Men lad os nu se, hvad der kommer ud af overvejelserne og drøftelserne i regeringen. Er der på enkelte områder en utilsigtet og en urimelig virkning af gældende lovgivning, bør den selvfølgelig ændres, også fordi en sådan virkning medvirker til at nedbryde tilliden til det system eller den ordning, vi har bygget op. Det

kan ingen være interesseret i, i hvert fald ikke socialdemokratiet.

Hvor vanskeligt det end bliver, er det en regeringsbeslutning, som den socialdemokratiske folketingsgruppe også har givet enstemmig tilslutning til, og derfor vil vi selvfølgelig gøre alt for at realisere målsætningen.

Må jeg i øvrigt om de offentlige besparelser og udgifter sige, at det ikke forholder sig sådan, som nogle tror, at man gennem direkte nedskæringer i den offentlige sektor kan løse landets økonomiske problemer, tværtimod. En korrekt analyse af den offentlige sektors påvirkning af samfundsøkonomien vil vise, at de offentlige udgifter har en positiv virkning på beskæftigelsen, og store dele af de offentlige budgetter har også positiv virkning på betalingsbalancen sammenlignet med effekten i de private virksomheder, ligesom det også vil vise sig, at de offentlige udgifter som helhed kun har begrænsede virkninger på betalingsbalancen.

Ud fra en socialdemokratisk opfattelse er det meget opløftende, at der i regeringens oplæg er forslag til en stramning af gældende fradragregler. Det er kun en svag begyndelse, men en vigtig erkendelse, og jeg håber og tror på, at regeringen vil fortsætte bestræbelserne på at afvikle utilsigtede virkninger og urimeligheder i gældende skatteregler. Jeg hæfter mig her ved løftet om i den kommende folketingssamling også at fjerne urimeligheder i de regler, der gælder for henlæggelser på etableringskonti.

Der har i pressen været rejst tvivl om, hvorledes begrænsningen i adgangen til at fradrage engangsindskud på rente- og rateforsikringer skal fortolkes. Hensigten med lovforslaget er helt klart at fjerne en udnyttelsesmulighed, som i de seneste år er blevet sat i system, og som går ud på at sikre indskyderen et betydeligt fradrag uden at forringe hans likviditet. Er dette formål ikke tilgodeset i tilstrækkelig grad – det vil blive afklaret under udvalgsarbejdet – må jeg forvente, at skatte- og afgiftsministeren vil fremsætte de nødvendige ændringsforslag.

Forslaget om en bilfri dag pr. uge har mødt en kraftig kritik. Styrken og seriositeten i kritikken er sådan, at den må give anledning til overvejelser i regeringen. Jeg forstår og kan støtte intentionerne bag regeringens ønske om en bilfri dag, og er det muligt at gennemføre en sådan ordning uden alvorlige

[Hjortnæs]

gener for befolkningen, bør man gennemføre den. Jeg håber, regeringen kan finde en fornuftig løsning.

Jeg har ikke særlige bemærkninger at gøre til de enkelte lovforslag. Hovedparten af de syv lovforslag er teknisk set enkle, idet de drejer sig om satsforhøjelser vedrørende allerede eksisterende afgifter.

Regeringen har efter min opfattelse handlet helt i overensstemmelse med det ansvar, der påhviler en regering, når den nu her i juni måned forelægger folketinget disse konkrete lovforslag til begrænsning af olie- og benzinforbruget og til udligning af oliekrisens negative virkning på betalingsbalancen.

Det er selvfølgelig muligt at sammensætte en anden buket, og man kan selvfølgelig også forestille sig, at regeringsbuketten kan suppleres, eller at elementer kan trækkes ud, men jeg tvivler på, at det vil være muligt at sammensætte en anden buket, der har en tilsvarende begrænset negativ indvirkning på beskæftigelsen, samtidig med at den har en stærk positiv indvirkning på betalingsbalancen. Derfor bør det være politisk muligt at samle bred tilslutning til regeringsforslagene.

Nogle vil formentlig kalde det oplæg, regeringen er kommet med, for traditionel socialdemokratisk politik. Det er det ikke. Det er derimod en traditionel måde for regeringer i dette land og for folketinget at løse akutte samfundsøkonomiske problemer på, og det er der ikke noget underligt i, således som den politiske konstellation er.

Det er fortsat sådan, at finanspolitikken er vores væsentligste middel til at justere opståede skævheder i samfundsøkonomien. For socialdemokratiet er det opgaven at arbejde for en så socialt afbalanceret løsning som muligt. Det har været ledetråden for os, også i den aktuelle situation, og når jeg kan anbefale regeringens samlede oplæg og de konkrete lovforslag, er det netop, fordi balancen er sikret.

Glistrup (FP):

Vi har i dag syv lovforslag til behandling, og alle syv har præcis det samme indhold, nemlig at foretage en forhøjelse af skatterne her i landet. Er der noget, som Danmark i den nuværende situation ikke har behov for, noget, der er ødelæggende for den yderligere udvikling her i landet, så er det en forhøjelse

af det i forvejen alt, alt for høje skattetryk. Derfor er fremskridtspartiets svar på regeringens oplæg aldeles klart og ubetinget. Det er et dundrende nej.

Der er selvfølgelig hist og her i forbindelse med disse syv forslag anført nogle betragtninger, som kunne tale for, at der måske kunne være en vis rimelighed i den ene eller den anden af de bestemmelser, der indeholdes i forslagene. Man skal imidlertid ikke foretage en så særlig dybtgående analyse for at finde ud af, at det bare er almindelig rævesnak, der her er præsteret. Hvis man endelig skulle kunne finde et eller andet sted – jeg har ikke fundet det endnu – et argument for, at der var et eller andet i disse syv lovforslag, som der kunne være et vist tilløb til fornuft i, ja, så måtte forudsætningen for at gennemføre det selvfølgelig være, at man, samtidig med at man forhøjede skatterne på ét område, foretog mindst en nedsættelse af samme størrelse på et andet område. Det er jo umådelig let at påvise i hundredvis af områder, hvor vi har urimeligt virkende skattebestemmelser. Da der imidlertid fra regeringens side kun er regler, der trækker i retning af at forhøje, forhøje og forhøje skatterne, ja, så må der selvfølgelig siges nej til forslagene, som de her foreligger.

Man har fra regeringens side igennem statsministerens redegørelse her i tinget i forgårs anført, at disse syv forslag ikke skal ses isoleret, men at de er knyttet til 4 andre forhold, som ikke er med i de lovforslag, vi behandler i dag, men som ifølge statsministerens redegørelse udgør »den samlede, afbalancerede politik« – det er et ordret citat fra statsministeren, det er ikke mine ord – for, hvad vi skal gøre i den situation, der nu er opstået.

Det første af disse 4 anhang er forslaget om en biløs dag hver evig eneste uge. Se, det er jo et forslag, man kunne have forstået – vel at mærke hvis det var hentet op af Dirch Passers brokkassé til at forlyste Tivolivarietens publikum med. Der ville det virkelig være velanbragt, for her er jo noget, der i den grad er så fuldstændig pyramidalsk, herostratisk vanvid, at det virkelig kunne gøre sig i en crazykomedie. Men nu er det altså noget, vi i stedet for ser som statsministerens betingelse for regeringens »samlede, afbalancerede politik«. Sådan skal det altså være, hvis det står til statsministeren.

[Glistrup]

Man kan i og for sig kun sige, at det er tragisk, at en regering kan fremføre sådanne synspunkter. Men ulykkeligvis er dette bare en af de fuldstændig klare bekræftelser på, hvad alle vi, der er tvunget til erhvervsmæssigt at foretage analyser af regeringens politik her ned igennem årene, har vidst igennem længere tid. Den statsminister, vi har i dette land, er aldeles uduelig til sit job. Det er det, som nu står klart for alle, med den udformning, regeringens politiske oplæg har fået her. Det er noget, som vi, der har fulgt, hvad der har været resultatet af statsministerens politik igennem de 4 år godt og vel, der er gået, siden han genovertog regeringsmagten, har kunnet konstatere, i kraft af, at det igen denne periode er lykkedes for ham at føre en sådan politik, at vi har fået ca. ni-doblet statens gæld. Gældsforøgelsen foregår i et kraftigt og stadig stigende tempo til byrde for vore efterkommere. Men ikke nok med, at vi altså vælter en bunke byrder over på efterkommerne; samtidig er det lykkedes i denne statsministers tid at forringe alle de væsentlige økonomiske tal, der er tale om.

Det er simpelt hen regeringsskabte, folketingskabte ulemper. Der er ikke noget med, at der er kommet nogle særlige byrder til os udefra. Det er udelukkende i kraft af, at regeringen under statsministerens ledelse har ført en dårlig politik i disse 4 år. Ser man på olieprisernes udvikling over en årrække, er det nemlig således, at oliepriserne ikke er steget mere, end andre priser er steget. Prisstigningerne kom på den behagelige måde, at de er kommet sent henne i forløbet, når det drejer sig om olien, således at vi i lang tid har kunnet drage fordel af de lave oliepriser. Der er intet i de udenrigske forhold, der berettiger til, at vi bliver ved med at få en større og større gæld over for udlandet, større og større registrerede arbejdsløshedstal, højere og højere rente, øget gæld og alle de mange andre udviklinger, som har fundet sted i denne statsministers tid. Det er udelukkende, fordi statsministeren er uduelig til sit arbejde.

Det næste punkt, som hørte til i denne »afbalancerede politik«, var, at nu kunne det ikke blive ved med at gå længere, som den socialdemokratiske ordfører sagde, med udviklingen i de offentlige udgifter. Nu skal vi virkelig se at finde ud af, hvor vi kan spare. Her siger så statsministeren: amter og kommuner skal næste år virkelig til at spare. Det

er hårdt, det gør ondt – for de kan kun forhøje deres udgifter med 14 mia kr., sådan at de bruger 14 mia kr. mere i 1980, end de bruger i 1979. Det er sparebudskabet, som kommer fra landets statsminister.

Det er sikkert rigtigt, når kommunernes folk siger, at de er nødt til at bruge disse 14 mia kr. mere. Hvor er så ulykkerne skabt henne? Præcis det samme sted som på de andre felter: i folketinget, Christiansborg, 1218 København K. Der er ulykkerne skabt. Derfra kan ulykkerne fjernes.

Det kunne man have gjort, ikke ved at fremsætte disse syv lovforslag her, men ved at fremsætte de fornødne forslag til at sætte tæring efter næring, så man ikke tvinger kommunerne til disse meget betydelige udgiftsforøgelser, som er regeringens bud på at spare. Det væsentlige bud på at spare er, at man altså skal forhøje de kommunale udgifter så kraftigt.

Men statsministeren havde også som sit punkt 3 et oplæg til, hvordan man skulle spare. Nu skal vi til at spare 2½ mia kr. på statsbudgettet. Det lyder jo altid godt. Den melodi har vi vist hørt hver evig eneste gang fra statsministerens side i forbindelse med de mange kriseoplæg, hvor tingene er blevet værre og værre for hver evig eneste gang. Et septemberforlig har ført til et augustforlig, et augustforlig til et martsforlig, et martsforlig til et augustforlig, og nu har augustforliget ført til dette sankthansforlig. Hele vejen igen har vi hørt: ja men nu skal staten skam til at spare. Men i forhold til hvad? Når vi ser på de rent faktiske regnskabstal, ja, så ser vi f. eks., at fra 1978 til 1979 forøges statens underskud fra 27 mia kr. til 39 mia kr. Nu skal vi altså til at spare 2½ mia kr. i 1980. Vil dette imponerende tal, 2½ mia kr., så betyde, at vi kun får 36½ mia kr. i underskud næste år i stedet for de 39 mia kr., vi har i år? Det ville svare til, at vi sagde til digegreverne derovre i Sydvestjylland: I kan få en teske, når der kommer nogle oversvømmelser, og så kan I forsøge at hindre oversvømmelser på den måde. Selvfølgelig er 2½ mia kr. i sig selv et latterligt lille og uacceptabelt tal i forhold til et underskud på 39 mia kr., men det er jo ikke det, der er situationen. Nej, finansministeren vil møde op med et forslag, hvor han får et underskud på 48 mia kr., og så vil han sige: jeg har sparet de 2½ mia kr., for ellers havde jeg haft 50½ mia kr. i under-

[Glistrup]

skud. Det er den teknik, der ligger i det. Når landets statsminister står her og fortæller os, at nu skal der spares gevaldigt, så er det et bagatelagtigt beløb i forhold til et eller andet frådseriødsresultat i øvrigt.

Endelig kommer den fjerde ting, som skal supplere disse syv lovforslag. Det går ud på, at man skal videreføre den såkaldte beskæftigelsesplan. Det tyder på, at statsministeren i hvert tilfælde har besøgt bibliotekerne flittigt og har læst bøger om, hvordan man skulle opføre sig her hen mod 1980'erne, nemlig bruge ordene så fuldstændig forskelligt fra, hvad der oprindeligt har været meningen med dem – krig og fred, had og kærlighed, og hvad der ellers står i Orwells produktion.

Her kommer man og siger fra ministerens side: nu laver vi en beskæftigelsesplan. Vi ved, at hver gang man laver en beskæftigelsesplan, så betyder det forøget arbejdsløshed. Det må det simpelt hen betyde, når man bruger statsapparatet til at overflytte penge fra det sted, hvor de kan anvendes rentabelt og til at skabe beskæftigelse, til steder, hvor der er pamperforetagender, og hvor de ikke kan anvendes rentabelt og ikke kan skabe beskæftigelse. Derfor betyder denne udtalelse om beskæftigelsesplanen – det ved vi fra erfaringerne – øget arbejdsløshed. Når socialdemokrater og regeringen taler om, at man skal lave beskæftigelsesplan, så kan vi roligt se i øjnene, at vores relevante spørgsmål skal være: betyder det 10.000, 12.000 eller 17.000 flere arbejdsløse? Enhver beskæftigelsesplan i socialdemokratisk terminologi betyder én eneste ting, nemlig flere arbejdsløse. Det har det gjort hele tiden, og det gør det ganske givet også denne gang.

Der er absolut intet nyt i det oplæg, der er kommet. Det er en fortsættelse af den danske tragedie, som den har udspillet sig, lige siden den nuværende statsminister overtog regeringsmagten her i landet.

Fra fremskridtspartiets side lyder ikke blot et dundrende nej til det, der foreslås. Der fortælles også, hvordan vi skulle klare de vanskeligheder, der er opstået. Det er jo helt oplagt, hvad der er årsagen til, at vanskelighederne er indtrådt, nemlig at man ganske uden nogen som helst hæmninger har ladet den offentlige sektor blive pustet op, blive blæst op igennem de sidste 10–15–20 år. Vi er kommet derhen, hvor den offentlige sektor er langt, langt større end svarende til den

økonomiske bæreevne. Derfor er løsningen så ganske afgjort, at der skal sættes tæring efter næring inden for det offentlige, at man skal afpasse det skattetryk, man vælter ud på de produktive erhverv, til, hvad deres bæreevne er. Når vi kører med dette valutabalancuunderskud, når vi kører med den registrerede arbejdsløshed, så er det simpelt hen bare et termometer, der fortæller os, at vi har væltet større byrder ud over de produktive erhverv, end de produktive erhverv kan bære. Derfor skal byrderne lempes. Det kan selvfølgelig være ubehageligt at sige, at alt, hvad minister Lise Østergaard beskæftiger sig med, alt, hvad kulturministeren beskæftiger sig med, alt, hvad så mange andre ministre beskæftiger sig med, må vi simpelt hen slå en streg over – out – og sige, at det kan vi overhovedet ikke have råd til i den givne situation. Men vi må nu engang indrette os efter, at det er vigtigere at sørge for, at folkepensionisten på Vesterbro og smeden i Ålborg og andre jævne danskere har det godt, end at de, der tilgodeses med disse frådseriprestige projekter, som er så typiske for denne regering, at de, som meget har, skal mere gives.

Og så er det selvfølgelig først og fremmest nødvendigt, at den mand fjernes, der står som den ansvarlige for den økonomiske politik, for hvilken vi registrerer det ene fallissement efter det andet, hvad enten det er i form af såkaldte økonomiske rapporter, stramning af befolkningens realindtægter eller ved, at vi altså ser disse kriseløsninger, som kommer gang efter gang og hver gang bare gør tingene værre og værre. For sandheden er jo den, at i den tid, finansminister Heinesen har siddet på sit embede, er der forvoldt dansk økonomi større ulykker, end man opnåede i den tid, hvor dansk økonomi blev regeret af Oluf Hunger, af Christoffer II, af Christian IV og af de mennesker, der stod bag statsbankerotten i 1813, tilsammen. Det er simpelt hen det regnestykke, man kommer frem til; således er de rent faktiske resultater. Her er tale om en politik, der nu har fået lov til at vise, om den duer, om den økonomiske sammenhængsforståelse, man har hos finansminister Heinesen, er tilstrækkelig god eller den ikke er tilstrækkelig god, og det har altså vist sig, at finansminister Heinesen i virkelighedens verden er blevet vejet og fundet for let. Vi kommer ikke frem til at få løst dette lands problemer, så længe

[Glistrup]

han får lov til at blive siddende på finansministerposten.

Men når vi så skal søge at få rettet op på det, som man har fået ødelagt af den danske økonomi, møder man altså op med disse lovforslag efter den samme magthaverindstilling, som har præget andre regimer rundt omkring i verden, der har fået lov til at sidde for længe, som nu det socialdemokratiske faktisk har siddet ved styret i et par generationer.

Hvad er det så, man siger? Det er, at den jævne mands udenlandsrejser skal rammes ved en forhøjelse af charterafgiften, medens man jo meget lettere, hvis man skulle begrænse udenlandsrejser, kunne gribe i sin egen barm og sige: de udenlandsrejser, som er finansieret over de offentlige budgetter, og som reelt koster skatteyderne op mod 1 mia kr. her i 1979, lad os gribe ind over for dem, for det er jo dér, der frådses, det er dér, vi har de unyttige forbrug, det er ikke, når en mand, der har slidt et helt år, skal på sommerferie til Mallorca, at man har grund til at gribe ind, hvis man vil gribe ind over for det offentlige rejseri. Men da fremskridtspartiet her i januar måned rejste spørgsmålet om at begrænse det offentlige rejseri, så var alle andre elleve partier i folketinget indstillet på, at man overhovedet ikke måtte få oplysninger om det. Statsministeren svarede på de spørgsmål, der blev stillet i spørgetiden, bare med arrogante og afvisende svar: at han virkelig ikke ville give oplysninger om det, og bedre blev det altså heller ikke, da lovforslaget så blev behandlet her. Alle andre elleve partier var enige om, at det skal dysses ned, hvad de danske skatteydere betaler af rejser for folk, men charterafgiften, den kan vi godt forhøje.

Eller se på denne fuldstændig bagvendte måde, man ræsonnerer på, og som man kun kan ræsonnere på, når man har siddet alt, alt for længe på magtens tinde, nemlig at når benzin og olieprodukter bliver fordyret for folk, noget af det allervæsentligste for folk i deres hverdag, hvad siger regeringen så? Den siger: så skal vi fordyre det yderligere ved at lægge nogle flere skatter og afgifter på disse olie- og benzinprodukter. Den måde, man argumenterer på fra regeringens side, når man fremsætter disse forslag, er i den grad menneskefjendsk og asocial.

Det er jo også en farlig måde, for man er fuldstændig uden forståelse for, hvordan der ræsonneres fra dem, der leverer os olien. De siger nemlig: det, vi leverer, er arabisk olie, kuwaitisk olie osv., og når det virkelig kan bære så høje priser, er det meningen, at de skal gå i den arabiske statskasse, i den kuwaitiske statskasse og ikke i den danske statskasse. Derfor er det kun at anspore oliesheikerne til yderligere prisforhøjelser, når vi demonstrerer, at vi skam godt har råd til at lægge alle disse yderligere priser, alle disse yderligere problemer, ud til befolkningen i forbindelse med den såkaldte oliekrise, som i virkeligheden er en særdeles behagelig udvikling af oliepriserne, som har fundet sted for Danmark ned igennem f. eks. efterkrigstiden eller en anden sammenhængende periode.

Med andre ord, vi står som sædvanlig dér, at vi må konstatere, at det, som regeringen har fortalt som sin politik f. eks. i august 1978, f. eks. i marts 1979, har vist sig ikke at du. Det var derfor rigtigt, når fremskridtspartiet angreb i august 1978 og i marts 1979. Regeringen gjorde galt, da den ikke fulgte fremskridtspartiets oplæg til, at overenskomstsituationen skulle klares igennem lønfremgang med skattenedsættelse. Det er den vej, som er vejen frem, når vi skal sanere og redde patienten Danmark fra de uhyrligheder, som er påført den af den nuværende regering. Det er den stik modsatte kurs af den, der har vist sig hver gang at føre til flere ulykker. Det er ikke skatteforhøjelser, vi har brug for, det er skattenedsættelser.

Så kan man spørge, hvordan i alverden det kan gå til, når vi nu hver evig eneste gang i de sidste otte år har fået ret i vore analyser af situationen fra fremskridtspartiets side, at vi så ikke har større opbakning. Det kan kun være sådan, at når man ikke stemmer fremskridt, er det, fordi man enten er dum, korrump eller vildført.

Ellemann-Jensen (V):

Inden for den sidste måneds tid er der jo kommet en lang række vurderinger af den fremtidige udvikling i Danmarks økonomi, vurderinger, som er stærkt foruroligende. Prisstigningerne på olie og en række andre råvarer og i tilgift dertil en udvikling i den indre efterspørgsel, som jo er større, end re-

[Ellemann-Jensen]

geringen oprindelig sigtede på, har udskudt og vanskeliggjort opnåelse af regeringens målsætninger med hensyn til underskuddet på betalingsbalancen. Hertil kommer så den usikkerhed, der nu skabes af forsyningssituationen omkring olieprodukterne.

Men regeringens målsætning er naturligvis ikke opgivet, og det er derfor, der er al mulig grund til at foretage et samlet indgreb nu, både over for energiforbruget og over for de tendenser, der trækker i retning af voksende underskud på betalingsbalancen. Vi kender jo problemstillingen, vi ved, hvor der bør sættes ind, og det er derfor tilfredsstillende, at regeringen har besluttet at gennemføre sit indgreb nu og ikke senere.

Rammerne for det indgreb, regeringen har besluttet sig til at gennemføre, er ganske imponerende. Besparelser på statens og kommunernes budgetterede udgifter på tilsammen op mod 7 mia kr. og afgifter først og fremmest på olieforbruget på små 5 mia kr. er vel nok det mest omfattende indgreb, nogen dansk regering hidtil har lagt op til.

For så vidt angår besparelserne er der naturligvis kun tale om, at regeringen har lagt nogle rammer frem, som så siden skal følges op, men det er indlysende, at regeringen ikke ved denne lejlighed kunne sætte navn på de besparelser, der skal gennemføres. Det gælder ganske specielt de besparelser på de budgetterede udgifter, som regeringen ønsker gennemført i amtskommuner og kommuner.

Den budgetredegerelse, der kom for mindre end en måned siden, viste jo, hvordan det inden for den offentlige sektor især er kommunernes udgifter, som vokser, og det er rigtigt, at det i høj grad skyldes opgaver, som dette ting har pålagt kommunerne at udføre, men det skyldes vel også, at nogle kommuner er for svage over for det pres, der fra så mange sider bliver lagt på de folkevalgte for at udvide og udbygge de ydelser, som det offentlige tilbyder. Der er derfor rimelighed i, at regeringen nu lægger op til, at kommunernes udgifter bliver bragt ned på en lavere stigningstakt.

Det drejer sig for kommunerne om at skulle skære omkring 4 mia kr. ud af de budgetoverslag, som foreligger, og venstre lægger stor vægt på, at denne stramning bliver gennemført i et snævert samarbejde med de kommunale organisationer, og at regeringen vil være lydhør over for de ønsker, kommu-

nerne måtte komme med vedrørende ændringer af standarder og normer, eventuelt ændringer af lovgivning, som er nødvendige for at bistå kommunerne med at opfylde regeringens ønske. Vi kan jo ikke på samme tid kræve, at kommunerne opfylder alle de pligter og ønsker, som bliver lagt på dem, og skærer stigningstakten i deres udgifter ned.

Men det er vigtigt, at udviklingslinjen bliver brudt. Det er vigtigt, at den eksplosive vækst i den offentlige sektor, som i disse år finder sted i kommunerne, bliver bremset op. For det skattetryk, som en fortsættelse af den udvikling ville medføre, er ikke acceptabelt, og det bidrag til den indre efterspørgsel, der kommer herfra, er jo den rene gift for forsøgene på at bringe en bedre balance i Danmarks økonomiske mellemværende med omverdenen.

Når væksten i den offentlige sektor skal begrænses og kommunerne skal skære ned på deres budgetterede udgifter, er det nødvendigt og for øvrigt også kun rimeligt, at staten gør det samme, og venstre er godt tilfreds med de betydelige besparelser på finansloven, som regeringen nu forpligter sig til at gennemføre. De 0,7 mia kr., der skal spares på de rammebelagte udgifter ud over de ca. 300 mill. kr., der står tilbage fra Marienborgaftalen, repræsenterer vel nok, hvad der er muligt at skære på det rammebelagte område i denne omgang, men senere kan der vel nok findes mere.

Men i denne omgang er det altså blevet nødvendigt også at lægge op til besparelser på det lovbundne område, besparelser, der skal være på omkring 1,8 mia kr. Det tal må ifølge sagens natur være lidt usikkert, der skal jo ske ændringer i noget af den lovgivning, der ligger bag nogle udgifter, og her kan man naturligvis ikke på forhånd sige, hvor store besparelser der så i sidste ende bliver tale om. Men det mål, regeringen har sat sig, målet på 1,8 mia kr., er et ambitiøst mål og repræsenterer en god forståelse for, hvor vigtigt det er at få bremset op for stigningen i de offentlige udgifter.

Venstre går ind i de kommende forhandlinger om disse besparelser med åbent sind. På det lovbundne område må på forhånd intet være fredet; så bliver opgaven for svær. Men vi er udmærket klar over i venstre, at næsten ligegyldigt hvor der bliver skåret, vil der komme protester. For hver gang en of-

[Ellemann-Jensen]

fentlig udgift bliver skåret bort eller bare begrænset, vil det ramme nogle mennesker, der havde indstillet sig på, at det offentlige lige præcis skulle afholde den udgift, lige præcis skulle give det tilskud, lige præcis skulle komme med den ydelse. Hvis der bliver skåret, kommer protesterne; naturligvis gør de det.

Frygten for at træde nogle for nær i deres ønske om at bevare tingene, som de er, frygten for at angribe, hvad mange mennesker betragter som velerhvervede rettigheder, har hidtil kvalt ethvert forsøg på virkelig at skære ned i det lovbundne område af statens udgifter. Sådan må det ikke gå denne gang. Regeringen har bundet sig til at opfylde et mål for disse besparelser, og venstre vil gøre sit til, at disse mål bliver opfyldt. Vi finder, at det er en væsentlig nydannelse, at en så massiv finanspolitisk stramning i så høj grad bygger på offentlige besparelser; vi finder, dette er en så væsentlig nydannelse, at der bør gøres en særlig indsats for at få tingene igennem.

Den anden side af den finanspolitiske stramning er afgifterne, der aldeles ikke er af traditionel karakter, som nogle går rundt og siger. Hovedsigtet med regeringens afgiftsbuket er jo ikke at skaffe et provenu til statskassen, men at bremse forbruget af olie. De fleste uden for de dertil indrettede interesseorganisationers snævre kreds kan vel være enige i behovet for at begrænse olieforbruget; det kan ikke kræve argumenter.

Venstre er tilfreds med, at regeringen først og fremmest vil bremse olieforbruget på en måde, der giver den enkelte mulighed for at træffe et valg. Ved at lægge så store afgifter på energiforbruget, at det virkelig kan føles, hvis man nedskærer sit forbrug, giver man det enkelte menneske valget imellem at skære ned på sit energiforbrug eller skære ned på andre områder i den private økonomi. Det er en god løsning, en god liberal løsning på det problem. Når hr. Glistrup så kommer med en mærkelig argumentation om, at det så må friste olielandene til at sætte prisen i vejret, bør det være en påmindelse til undervisningsministeren om, at man burde bruge lidt flere penge på at lære de jurister en smule økonomi; måske kunne der ligefrem blive et genopfriskningskursus til hr. Glistrup.

Det er for øvrigt overraskende at se, at der er nogle, der angriber regeringens afgiftsløs-

ning og vil sætte egentlige rationeringsordninger i stedet for, eller rettere: det er ret overraskende at se, hvem det er, der kommer og foreslår det i den offentlige debat. Havde det været partierne helt ude til venstre i det politiske billede, havde vi måske ikke undret os så meget, de hylder jo en samfundsopfattelse, hvor man skal fratage den enkelte størst mulig handlefrihed. Men at det er det konservative folkeparti, der jo ved festlige lejligheder roser sig af at støtte tankegangen om et frit samfund, at det er dette parti, der nu kommer og ønsker rationeringer i stedet for den løsning, regeringen foreslår, ja, det er overraskende. Vil det konservative folkeparti have et nyt varedirektorat? Skal vi have en masse statslige kontorer, hvor man skal sidde og fordele rationeringsmærker? Ja men den ufrihed, det ville medføre, den forvridning af markedsstrukturene er ikke rimelig. Den ønsker venstre at undgå så vidt muligt, og derfor kan venstre støtte regeringens forslag om betydelige forhøjelser af energiforbruget.

Når der nu sker så omfattende afgiftsforhøjelser, er det selvfølgelig på forhånd meget vanskeligt at skønne over, hvilken virkning det får på forbruget og dermed på statens provenu. Men det væsentlige i denne sag er som nævnt ikke, hvor mange penge der kommer i statskassen, men derimod om man kan få forbruget ned. Den gunstige virkning på betalingsbalancen får vi jo i begge tilfælde, men i det omfang det sker gennem et lavere energiforbrug, virker det også positivt på den anspændte forsyningssituation.

Vi er nok i venstre mindre glade for de restriktioner, regeringen ønsker at gennemføre vedrørende bilkørsel, men vi erkender, at det midlertidigt kan være nødvendigt med en særlig indsats for at sikre, at vi kan få fyldt olielagrene op til den kommende vinter.

Vi skal henstille til regeringen, at en ordning, der mindsker benzinforbruget ved at begrænse kørselsmulighederne, i videst muligt omfang vil komme til at undgå at belaste administrationen. Det er klart, at gennemfører man en sådan ordning, kan man ikke undgå at genere befolkningen. Det er ikke et mål i sig selv at genere befolkningen – naturligvis ikke – men skal der spares i en fart, må nogle blive ramt; det vil være hykleri at hævde det modsatte. Vi må da bare forlange, at en sådan eventuel ordning kan fungere i praksis, og at folk har tillid til, at det kan

[Ellemann-Jensen]

nytte noget. Dette spørgsmål bør i hvert fald ikke få lov til at dominere debatten, som man har set hidtil; det fylder alt for lidt i den store sammenhæng dertil. Men desværre er det jo karakteristisk for mange dele af den politiske debat, at de små problemer hænger man sig i, de store problemer lader man løbe.

Venstre er tilfreds med, at regeringen ikke foreslår begrænsninger i udleveringen af fyringsolie. Sådanne begrænsninger ville have ramt de mennesker, der allerede har fulgt regeringens opfordringer til at spare ved isolering og andre ting, og det ville have været en urimelighed, som kunne ødelægge meget for fremtidige forsøg på at få den enkelte til frivilligt at nedsætte sit energiforbrug.

Venstre er også tilfreds med, at regeringen vil friholde erhvervslivet for energiafgifterne, og at virksomhederne derudover skal friholdes for den elafgift, som de har betalt hidtil. Det er jo i det hele taget et værdifuldt kendetegn for regeringens samlede indgreb, at det ikke forringer Danmarks internationale konkurrenceevne, og det er formentlig første gang, at et så omfattende økonomisk-politisk indgreb bliver gennemført, uden at man pålægger erhvervene nye omkostninger. Denne gang sker der tværtimod det, at erhvervene fritages for den hidtidige elafgift på op mod et par hundrede millioner kroner. Samtidig sker der en udvidelse af K-låneordningen, så der allerede fra i år bliver en halv milliard kroner ekstra om året til lavt rentende lån til eksportvirksomhederne. Læg så hertil øgede midler til erhvervsfremmeordninger inden for den beløbsramme på 1,3 mia kr., der jo skal anvendes til erhvervs- og beskæftigelsesfremme, og læg virkningen fra omkostningsniveauet til, den virkning, som følger af, at offentlige milliardbesparelser dæmper skatetrykket. Nej, man kan ikke med rimelighed kalde dette økonomisk-politiske kriseindgreb for erhvervsfjendtligt, og venstre har da også med tilfredshed noteret den ret positive modtagelse, som regeringens beslutning har fået i erhvervslivet.

Venstre havde nu gerne set, at regeringen var gået endnu videre i sine bestræbelser på at lette erhvervenes omkostningsbyrde, og venstre havde specielt gerne set, at der var blevet skredet ind over for det absurde forhold, at oliepriserens stigning via den automatiske dyrtidsregulering fører til lønstignin-

ger. For det er absurd. Når oliepriserne stiger ude i verden og Danmark skal betale mere for sin olie, betyder det, at hele det danske samfund bliver en lille smule fattigere. Hvis nogle grupper i samfundet får en automatisk kompensation herfor, er der jo nogle andre, der må betale, og det bliver så enten andre grupper i samfundet, eller det bliver udlandet, hvor vi skal låne for at holde os skadesløse, i hvert fald for en tid.

Det er jo først og fremmest lønmodtagere og pensionister, der gennem pristalsreguleringen automatisk får kompensation for, at oliepriserne stiger. Men lønmodtagere og pensionister udgør jo efterhånden næsten hele den danske befolkning. Der er i hvert fald ikke så mange tilbage, at de har nogen jordisk chance for at betale olieregningen for lønmodtagere og pensionister, og det er derfor, vi låner i udlandet for at opretholde et forbrug, der er det samme, som det ville have været, hvis oliepriserne ikke var steget så meget, som tilfældet rent faktisk er, og derfor vil arbejdsløsheden blive meget vanskelig at begrænse, så længe vi opretholder den automatiske dyrtidsregulering i sin nuværende form.

Venstre vil fortsat arbejde for at skabe politisk forståelse for disse forhold. Vi må erkende, at den politiske forståelse endnu ikke er stor nok, og skal der foretages sådanne ændringer, skal de nødvendigvis hvile på et meget bredt politisk grundlag. Men den politiske forståelse skal såmænd nok komme. Det er jo ikke så forfærdelig mange år siden, at man indregnedé skatter og afgifter i pristallet, og det var i sin tid vældig svært at forklare, hvorfor de skulle ud og endnu vanskeligere at gennemføre det. Men i dag kan vel de fleste mennesker se, hvor absurd det ville have været, hvis vi havde et pristal, der rummede skatter og afgifter. Så ville alt det, vi diskuterer i dag om energiafgifter, der skal dæmpe energiforbruget, have været ganske omsonst. På tilsvarende vis skal det såmænd nok om nogle få år stå klart for de fleste, at når der sker prisstigninger i udlandet på varer, som det danske samfund er tvunget til at importere, må det naturligvis ikke føre til, at vi giver hinanden en kompensation, som vi så må låne til i udlandet. Venstre havde gerne set dette element med i regeringens udspil. Vi håber på at se det næste gang.

[Ellemann-Jensen]

Vi er ikke i tvivl om, at med det indgreb, der lægges op til her, er der kun bremsed op for en faretruende udvikling i dansk økonomi. Der er jo fortsat udsigt til et uacceptabelt stort underskud på betalingsbalancen både i år, til næste år og i de efterfølgende år. Men den vej, regeringen er ihde på, er den rigtige vej, og det er den vej, regeringen skal fortsætte ad. Det er vigtigt at få styr på udviklingen i den offentlige sektor, og det er vigtigt at tilrettelægge den økonomiske politik på en sådan måde, at produktionens omkostninger ikke bliver forøget. Kun på den måde kan vi arbejde os frem imod en bedre balance over for omverdenen, og kun på den måde kan vi genskabe mulighederne for en høj og stabil beskæftigelse.

Det er på den baggrund, at venstre kan give tilsagn om en positiv udvalgsbehandling af de foreliggende syv lovforslag.

Poul Schlüter (KF):

Efter den konservative gruppes opfattelse er der slet ingen tvivl. Når vi skal vurdere den pakkedødsning, regeringen i disse dage søger gennemført i folketinget, kan vi lige så godt sige ligeud, at det er en helt traditionel socialdemokratisk politik. Det er lige efter bogen. Det vil gøre ondt, men det vil ikke hjælpe meget. Den politik, regeringen har forelagt, er egnet til at fastholde de dårlige tider. Men der er intet i regeringsoplægget med perspektiv i; der er intet i regeringsoplægget, som er egnet til at føre landet ud af den økonomiske krise. Dertil kommer, at der endda er megen uklarhed omkring hele vor økonomiske situation. Derfor vil jeg gerne starte med at stille statsministeren nogle spørgsmål, som vi mener er meget centrale.

Det kan være skadeligt med forlydender, som står uafkræftede, derfor vil jeg gerne spørge: er det rigtigt, at repræsentanter for Den internationale Valutafond for nylig har afgivet den vurdering af dansk økonomi, at vi står meget tæt på at være i en så bundet situation på grund af fiaskoen i den danske samfundshusholdning, at vi kommer under, hvad man nærmest må kalde international ledelse eller administration?

Det næste spørgsmål: er det rigtigt, at statsministeren i forbindelse med det europæiske topmøde de sidste dage har skrevet under på en erklæring fra EFs formandskab

om, at man i EF-området skal tilstræbe, at olieprisstigningerne ikke kompenseres gennem lønstigninger?

Det tredje spørgsmål: er det korrekt, at det bruttoprovenu af de nye afgifter, regeringen i de sidste dage har hævdet skulle være 4,6 mia kr., vil blive reduceret til et merprovenu i statskassen på kun 2,7 mia kr.?

Det fjerde spørgsmål til statsministeren: beskæftigelsesvirkningerne. Regeringen har ikke sagt så meget om det og slet intet klart. Jeg har hørt finansministeren anlægge den vurdering, at beskæftigelsesvirkningerne på det nærmeste er neutrale, men jeg har også hørt arbejdsministeren give udtryk for, at regeringens samlede løsning givet vil øge ledigheden. Hvem har ret? Der er jo tale om to ministre, som stort set hører til samme parti. Men debatten i dag har ikke megen mening, uden at regeringen entydigt fortæller os, hvordan pakken påvirker beskæftigelsen.

Det femte spørgsmål: den bilfri dag. Af-sagde hr. Hjortnæs for et øjeblik siden dødsdommen over dette regeringspåhit? Skruede hr. Hjortnæs igen op for benzinforsbruget? I så fald har han jo fået en bemærkelsesværdig debut som socialdemokratisk ordfører. Fastholder regeringen dette forslag, eller forlader man det nu? Jeg mener ikke, man kan se væk fra, at mange flittige mennesker har brug for bilen alle ugens dage, og her kommer nogle uretfærdigheder med en billøs dag; jeg tænker på sælgeren, revisoren, konsulenten og andre, der ofte måske rejser ud søndag aften for at kunne besøge første kunde i provinsen mandag morgen, osv. I det hele taget er der mange, som seks eller syv dage om ugen arbejder med bilen som et uundværligt værktøj, og de vil selvfølgelig blive ringere stillet end dem, der bare har bilen til at forskønne tilværelsen med i week-enden.

Men nu foreslår regeringen altså kæmpeafgifter, og formålet er at bringe betalingsbalancen ned. Men gør det så ikke indtryk på regeringen, at beregningerne viser, hvor fantastisk lidt der kommer ud af det hele? Regeringen hævder nu, at betalingsbalancen kan komme ned på et underskud under 10 mia kr.; ja vel, måske, men regeringens mål var jo 6,5 mia kr. Nu laver man en fantastisk kæmpebuket af afgifter, og så når man alligevel ikke sit mål. Kan regeringen ikke se, at dette er en håbløs politik uden perspektiv?

[Poul Schlüter]

Regeringen opnår med sine indgreb to sikre følger: for det første et højere skatte-tryk, for det andet en stigende arbejdsløshed. Er det virkelig denne regerings fornemste mål?

Så er der besparelserne, men de er jo stadig ganske uafklarede. Får vi dem mon? Eller udskriver regeringen valg forinden? Besparelserne er alene en vis opbremsning i udgiftsstigningerne. Vi oplevede i fjor, at regeringens lovpriste og stærkt udbasunerede spareplan blev ædt op af andre udgiftsstigninger. Inden mange måneder var gået, var der vedtaget flere nye udgifter end de oprindelige besparelser. Går det mon på samme måde i dette efterår? Det sikre er, at venstre nu fylder regeringens kasse, men det er også det eneste sikre.

I det konservative folkeparti har vi den opfattelse, og vi har længe givet udtryk for den, at vi har passeret det tidspunkt i den historiske udvikling, hvor man kan løse noget som helst problem i vort land fornuftigt gennem stigende skatter og afgifter. Vi tror ikke på det; det duer ikke. Der må andre metoder til.

Afgifterne vil uvægerlig udløse et nyt lønpres. Og vi kommer nu i den situation, at en dansk regering må påtage sig et helt direkte ansvar for det lønpres, som er uundgåeligt.

Den forrige ordfører her på talerstolen hævdede, at regeringens buket sandelig ikke på nogen måde ville forringe konkurrenceevnen. Det er en naivisme hinsides det fattelige. Jeg har utallige gange hørt venstreordførere fra denne talerstol give udtryk for, at det var en sikker følge af højere skatte- og afgiftstryk, at der kom lønpres. Vismændene siger det. Arbejdsgiverforeningens formand påpegede det i sin beretning for nylig. Naturligvis.

Der er så mange, der i denne tid taler om de nye overenskomster, men det er jo egentlig et falsum. Vi har ikke fået nye overenskomster. Vi er inde i en ny overenskomstperiode, men vi har ikke fået nye overenskomster. Overenskomster er noget, parterne frivilligt slutter. Vi har fået en lov. SV-regeringen har ved lov fastsat alles lønninger og bestemt, at de skal nu stige med 10 pct. om året, og det er derfor, regeringen må følge op, som den gør, med afgifter, der skal inddrage købekraften. Men der er jo ingen virkelig erstatning for en indkomstpolitik,

som er tabt på gulvet. Det, vi nu oplever, er efter vor opfattelse, at regeringen misbruger oliekrisen som camouflage over en sammenbrudt politik. Der er jo heller ingen andre vestlige lande, som netop i disse dage forelægger parlamenterne en økonomisk politik mage til SV-regeringens. Mange søger at få begrænset deres lands energiforbrug. Naturligvis. Det er fornuftigt. Men der er ingen andre lande, som nu må erkende, at den økonomiske politik totalt er brudt sammen, som den danske regering er nødt til det.

Det afgørende er, at nu skruer man igen skattetrykket opad, men som buketten er sammensat, bliver følgen uundgåeligt stigning i arbejdsløsheden. Vi bliver altså fattigere. Og uden at vi får en afgørende forbedring af betalingsbalancen, inddrager regeringen nu stort set de lønstigninger, den selv bevilgede med overenskomstloven i foråret. Tilbage bliver, at vore arbejdspladsers omkostningsniveau bliver skruet i vejret før eller senere til glæde for ingen og til skade for alle. Derfor er det kort sagt socialdemokratisk politik, der fortsættes. Besparelserne er usikre og for små, stigningstakten skrues en anelse ned, men regeringen forsømmer stadig at tilrettelægge samfundsøkonomien, så virksomhederne får mulighed for at producere mere, fordi der kan sælges mere.

Vi erkender, at en begrænsning af energiforbruget er nødvendig, men regeringen misbruger olieproblemerne til at føre landet endnu længere ind i et tæt og mørkt socialdemokratisk morads. Det er en helt anden politik, der er brug for: med lønstop, med skattestop, med udgiftsstop, med omkostningsstop både for private og virksomhederne. Det er den offensive vej, vi vil anbefale.

Derfor har vi udarbejdet et modstykke. Det er en enkel og kort plan med 6 punkter, og jeg mener, at landet ville komme i en helt anden økonomisk udvikling, hvis man lyttede til os. Vi er enige med de ledende økonomer, som de sidste dage har fastslået, at regeringens forslag ikke løser de reelle problemer. Vi foreslår en alternativ plan med 6 hovedpunkter.

For det første: olie-, benzin- og gasafgiften opgives, og i stedet tilrettelægges der en direkte begrænsning af energiforbruget. Regeringen skal fastlægge det nødvendige loft over importen af råolie og andre energiformer, og olieselskaberne kan og skal foretage

[Poul Schlüter]

den dertil svarende fordeling til forbrugerne efter retningslinjer, der naturligvis må fastsættes af handelsministeren.

For det andet: der må gennemføres et tolt stop for lønglidning og almindelige lønstigninger i den resterende del af overenskomstperioden.

For det tredje: olieprisstigninger skal ikke indregnes i kommende pristal.

For det fjerde: et antal dyrtidsportioner – vi forestiller os fire – ombyttes med en tilsvarende lettelse af de direkte skatter, eventuelt i form af højere lønmodtagerfradrag.

For det femte: der gennemføres større nedskæringer af de offentlige udgifter end foreslået af regeringen.

For det sjette: dagpengeordningen ændres, så de to halvårige reguleringer, der jo er automatiske, bortfalder. Understøttelsessatsen på 90 nedsættes til 80 pct. efter et års ledighed.

Denne enkle plan med barske punkter, erkendt, vil naturligvis angribe reallønnen, men ikke mere end regeringens forlig, og vi undgår de stigende skatter og afgifter, som vi meget svært engang igen kan komme af med.

Vi er klar over, at SV har flertal i folketinget og måske – jeg skulle måske hellere sige formentlig – vil afvise samtlige vore forslag som så ofte tidligere. Men regeringen skal ikke sige, at der ikke findes et modstykke til dens egen traditionelle politik. Det vigtigste er, at vore forslag kan sikre os en offensiv udvikling med klar forbedring af arbejdspladsernes konkurrenceevne, så vi først og fremmest søger ud af krisen ved at kunne sælge flere danske varer i konkurrence med udlandets. Uden at dette mål nås, får vi aldrig forbedret samfundsøkonomien. Hvordan skulle det kunne lade sig gøre? Det er jo hele udgangspunktet. Regeringens politik forbigår stadig, at det er arbejdspladsernes konkurrenceevne, som skal forbedres. Det er her, vi må tage fat. Ellers forlænges blot krisen.

Jeg håber, regeringen vil lytte til de konservative forslag. Jeg regner ikke med store chancer for, at regeringen vil acceptere dem alle, men der må være elementer i den politik, jeg nu har forelagt, som regeringen erkender er bedre egnet end elementerne i regeringens egen politik.

På partiet centrum-demokraternes vegne har jeg jo 20 minutter som andre politiske ordførere. Jeg vil gerne starte med at sige noget pænt om regeringen, og så kan jeg jo sige, hvad jeg mener om dens handlinger, i de sidste 19 minutter.

Jeg vil gerne prøve at bringe lidt balance ind. Der har i dagspressen og senest her af hr. Glistrup været anvendt udtryk, som er helt ude af proportion med det, vi står over for. Der har været anvendt udtryk som, at statsministeren er uduelig. En tåbelig regering, har man sagt. Det er noget makværk, og det er galimatias.

CD må tage afstand fra denne opfattelse, og det må vi gøre, for det første fordi det har vist sig, at det, regeringen har lagt frem, stort set er blevet positivt modtaget af erhvervslivet. Dernæst, når man kan tillade sig at bruge ord som tåbelig regering, så må man lige have lov til at spørge: ja men har vi et alternativ? Det har vi jo ikke. Og det er bl. a. hr. Glistrup og hr. Glistrups parti, der er årsag til, at der ikke er et alternativ, fordi de 26 mandater, eller hvor meget det er, hr. Glistrup råder over, har vi ikke kunnet samarbejde med, selv om vi har opfordret hertil.

Men jeg vil også godt tilføje yderligere, at selv om nogle af de ting, som hr. Poul Schlüter foreslog på det konservative folkepartis vegne, er ting, som jeg kunne støtte på mit partis vegne, og selv om jeg også selv på mit partis vegne har forslag på enkelte punkter, som jeg finder bedre, må jeg sige, at realistisk set er der ikke noget parti i denne sal, der har en patentløsning, som virkelig løser dette samfunds problemer 100 pct. Det er der ikke. Og så skal man lade være med at hidse sig op og bruge så stærke ord mod regeringen.

Dernæst vil jeg godt anerkende dette, at regeringen holdt sammen, at regeringen trods alt nåede et resultat. Jeg vil indrømme, at vi efterhånden er kommet i en lidt ejendommelig parlamentarisk situation. Tidligere i dette land var det jo sådan, at befolkningen gik spændt og ventede på, om der nu kunne blive lavet et forlig mellem regeringen og oppositionen. Nu går man spændt og venter på, om den regering, der sådan delvis er i splid med sig selv, kan lave et forlig med sig selv, og det er selvfølgelig en ganske interessant problemstilling. Men all right, det lykkedes.

Brusvang (CD):

[Brusvang]

Så vil jeg gerne stille et spørgsmål, ikke specielt til statsministeren, men i og for sig til folketinget som helhed. Kan dette store indgreb, som drejer sig om 10–11 mia kr., gennemføres med et flertal på én stemme? Svaret er vel nok i første omgang ja. Men det næste spørgsmål er: er det rigtigt at gennemføre et sådant indgreb med én stemme? Og da er det altså centrum-demokraternes opfattelse, at det er det ikke. Man burde i virkeligheden tilstræbe at få et bredere forlig.

Centrum-demokraterne vil godt anerkende regeringens skøn, som jo går ud på, at den krise, vi har nu, er alvorligere end de kriser, vi tidligere har haft. Det er nok troligt, at regeringen har ret. Vi har lidt vanskeligt ved selv at bedømme det, men vi lægger regeringens skøn til grund.

Så vil jeg godt om CDs forhold til regeringen sige følgende: i oktober 1978 stillede CD sine stemmer gratis til rådighed for regeringen, og begrundelsen var den parlamentariske, at vi sagde: vi har fået en regering, som i sig selv er en spændende nydannelse i dansk politik. Jeg tror oven i købet, jeg brugte udtrykket, at det, der var sket, var lidt af et parlamentarisk mesterstykke. og så tilføjede vi: det kan ikke være rigtigt, at en sådan regering skal snuble efter 3 uger. Derfor stillede vi vore stemmer, jeg havde nær sagt gratis til rådighed. All right, vi tog visse forbehold, og vi sagde udtrykkeligt, at det gjaldt først og fremmest i tiden op til overenskomstforhandlingerne. Problemerne omkring overenskomsterne er jo nu løst, så dermed er vi ude af den situation.

Men det var altså en situation, hvor vi parlamentarisk følte os forpligtet til gratis at stille vore mandater til rådighed. Jeg må sige, at i dag er situationen en anden.

Centrum-demokraterne har ikke noget ønske om at forsøge at vælte denne regering. Jeg har jo allerede sagt, at jeg ikke i øjeblikket kan se et alternativ, og hvilket formål skulle det så have at søge at vælte regeringen?

Men der ligger altså dette i den nye situation, at CD stiller ikke længere sine mandater gratis til rådighed. Vi vil stemme ja på de punkter, hvor vi finder, at forslagene stemmer med CDs politik. Jeg må tilstå, at det er ikke ret mange, og derfor bliver konsekvensen nok, at vi på mange punkter må stemme imod. Men som sagt, selv om vi stemmer

imod, har vi ikke dermed sagt, at det, regeringen foreslår, er noget makværk.

Så vil jeg gerne stille et spørgsmål til statsministeren. Statsministeren siger i sin redegørelse – jeg citerer:

»Det er derfor regeringens håb, at det oplæg, vi nu er kommet med, af folketingets partier må blive opfattet som en indbydelse til at medvirke til en indsats . . . « osv.

Det er jo ikke første gang, at en statsminister har sagt: dette lægges frem til forhandling, og vi vil da gerne have så mange stemmer for det som muligt. Men jeg vil gerne spørge statsministeren: er dette andet end en floskel? Er der realiteter i det, sådan at forstå, at statsministeren vil sige her fra folketingets talerstol, at på de og de punkter er vi villige til at forhandle, hvis vi kan få et bredere flertal? Så vil vi gerne have udpeget, på hvilke punkter regeringen er villig til at forhandle.

Som jeg netop har nævnt, vil vi stort set være tvunget til, da det ikke er CDs politik, der er lagt frem, at stemme imod.

Hvis en forhandling på enkelte punkter skulle føre til et andet resultat, så vi kan stemme for, må det, da vi ikke længere stiller vore mandater gratis til rådighed, være et forhandlingsresultat, hvoraf det ganske klart fremgår over for befolkningen, at her har CD været med, da loven blev udformet.

Centrum-demokraterne stiller sig generelt negativt over for forslaget om højere punktafgifter. Vi har ved mange lejligheder sagt, at vi føler, det havde været rimeligere, om man i en sådan situation havde gjort brug af det instrument, der hedder momsens, og derfor skal man ikke forvente, at vi stemmer ja til punktafgifterne.

Vi beklager også, at regeringen ikke på de punkter, hvor det havde været en mulighed herfor, har søgt at skabe en vis form for rimelig balance, og det, vi tænker på, er dette: det chokerer ikke os, at benzinprisen bliver hævet til 4 kr., men vi havde til gengæld fundet det rimeligt, om regeringen så havde sagt, at til gengæld bliver vægtafgiften, registreringsafgiften, eller hvad det nu kunne være, sat ned. Så havde der ligesom været balance i et sådant forslag, men det er ikke sket.

Et af regeringens besparelsesforslag går jo ud på at lave en billøs dag, hvor alle må vælge en dag i ugen. Jeg skal ikke gå i detaljer

[Brusvang]

med dette, for det er vel trods alt nok en mindre ting i den store sammenhæng, men der har jo allerede i pressen været rejst mange og vægtige indsigelser. Jeg vil bare gerne have lov til at pege på, at det forslag, som benzinforhandlerne selv er kommet med, nemlig at man lukker tankstationerne om søndagen, og at man i øvrigt kun holder åbent fra 9 til 17.30, måske kan have en lige så god virkning. Vi må ikke glemme, at benzinforhandlerne i dette land kommer til at tabe penge på dette, fordi der bliver solgt mindre benzin, og det er jo også det, der er meningen. Samtidig sætter man afgiften op, og det vil altså sige, at benzinforhandlerne skal investere flere penge i det, der ligger i deres tanke. Det skal de gøre på forhånd, og derfor var der en rimelighed i at prøve på at imødekomme deres synspunkter, hvis det kunne have den samme virkning.

Jeg vil også gerne pege på, at det, så vidt jeg husker, fra Forenede Danske Motorejere har været fremhævet, at hvis man gennemførte en tvungen justering og eftersyn af motorerne, kunne der herigennem opnås væsentlige besparelser.

En af de principielle ting ved regeringens politik, som jeg godt vil tage anstand på, er dette, at det går ligesom en rød tråd gennem regeringens politik, at man vil hæmme noget, man vil bremse noget. All right, vi forstår godt begrundelsen herfor, men for at skabe balance savner vi at regeringen på visse punkter havde lagt forslag frem, der inspirerede, f.eks. til energibesparende foranstaltninger. Her tænker jeg specielt på dette, at hvis man fik lov til at lave energibesparende foranstaltninger i sit hus – nye, moderne oliefyr og andre energibesparende foranstaltninger – og derefter kunne trække dette fra på selvangivelsen for et beløb op til 15.000 kr., havde man derigennem fået noget, som inspirerede folk til direkte at lave noget, som sparede effektivt på energien.

Vi beklager også fra CDs side, at der ikke i regeringens udspil er noget, der ligesom inspirerer folk til at spare op. Jeg mener, at en af de ting, regeringen gerne vil have – og det vil vi da gerne støtte regeringen i – er, at forbruget sættes ned. En af de måder, man kan begrænse forbruget på, er ved at inspirere folk til at spare op, men så må man også honorere de mennesker, der sparer op, med

en eller anden form for skattebegunstigelse. Det har man ikke gjort.

Jeg havde gerne set, ligesom det blev fremhævet af hr. Poul Schlüter, at olieprisstigningerne, som jo trods alt er noget helt enestående, og som ikke kan sammenlignes med de prisstigninger, vi i øvrigt har i vort samfund, blev holdt uden for pristallet, og også jeg vil efterlyse, hvordan statsministeren vil reagere over for det løfte, som jeg har forstået at statsministeren har været med til at formulere på det seneste topmøde, om, at man skal søge at holde disse olieprisstigninger udenfor, så de ikke påvirker omkostningsniveauet, ikke påvirker lønpolitikken.

Med hensyn til besparelserne er det store tal, det erkender vi. Vi har aldrig fra CDs side været dem, der har råbt på, at der bare skal skæres ned. Vi har aldrig sådan slynget store tal ud, adskillige milliarder, som vi ønsker der blev skåret ned med på statsbudgettet, fordi vi har en meget klar fornemmelse af, at hver gang man skærer en milliard på statsbudgettet, skærer man nogle aktiviteter bort, og muligvis gør man det på en sådan måde, at det fører til øget arbejdsløshed; derfor behøver en besparelse i og for sig ikke at være et gode.

Nu siger regeringen nok så flot: vi sparer 2½ mia kr. på statsbudgettet, og vi sparer 4 mia kr. på de kommunale budgetter. Jeg synes egentlig, at det er for nemt, regeringen kommer om ved dette. Regeringen bør over for folketinget tilkendegive, hvor det er, regeringen kan spare 2½ mia kr. på statsbudgettet, uden at det går ud over beskæftigelsen.

Jeg må også tilstå – den bemærkning har jeg svært ved at holde tilbage – at man har en lidt forstemmende fornemmelse af, at det, man har lagt frem og vil have vedtaget nu, er afgifterne, og så formulerer man nogle store runde tal på nogle besparelser. Det ved man godt giver et vældigt slagsmål, et slagsmål, som muligvis fører til, at man overhovedet ikke kan blive enig, men man har sådan rent taktisk fået skudt det ud til efteråret, nemlig til efter nogle møder, som har en ganske særlig interesse for socialdemokratiet, og det synes jeg ikke er fair. Jeg synes, at hvis man virkelig vil skuldre så store besparelser, som der her er tale om, må man ud med sproget, og så må man sige: det er her og sådan, vi ønsker at spare.

[Brusvang]

CD vil ikke deltage i den almindelige strid om, hvem i regeringen, S eller V, der har fået mest med. For os er det det samlede resultat, der tæller, og i det samlede resultat ligger jo desværre væsentlige usikkerhedsmomenter.

Der er et par enkelte spørgsmål, jeg gerne vil tage frem. Man vil beskære fradragsretten for visse engangsbetalinger. Jeg håber – jeg har selv forsøgt at læse loven og har forstået den sådan – at den ikke har tilbagevirkende kraft, men jeg vil gerne have det bekræftet. Jeg vil gerne have bekræftet, at en kontrakt, der er indgået f.eks. med det indhold, at der skal indbetales over det fastsatte beløb på 25.000 kr. i en bestemt årrække, har man lov til at opfylde med den virkning, som man kunne forudse, da man indgik kontrakten.

I øvrigt vil jeg også gerne sige, at de 25.000 kr. formentlig er et for lille beløb, og jeg kan her henvise til, at hvis man ser på pensionsordninger for funktionærerne, er der på visse områder tale om betydelig større beløb, der bliver indbetalt. Derfor er det nok ikke rimeligt at begrænse fradragsretten her til 25.000 kr. Men det kan vi selvfølgelig diskutere i udvalget.

Også en kort bemærkning om charterafgifterne. Vi tror i CD, at det nok vil være rimeligt at nuancere lidt og se lidt på, om det er fornuftigt at lade forhøjelsen gælde for ældre og børn, men det kan vi se på.

En anden ting, jeg gerne vil pege på, er, at det jo ikke er alle momsregistrerede virksomheder, der bliver undtaget. Man vil ikke undtage de liberale erhverv, som der står. For det første kan det være lidt vanskeligt at definere, hvad der egentlig er liberale erhverv, og jeg savner også en begrundelse for, at disse ikke skulle med under fritagelsen. Jeg vil også konkret spørge: er der ikke en mulighed for, at afgifterne på dieselolien til taxabrug kunne tages ud, at der kunne gøres en undtagelse dér?

Til slut vil jeg blot sammenfatte CDs synspunkter. CD vil ikke i denne sag stille sine mandater gratis til rådighed. CD ønsker ikke at vælte regeringen, CD er parat til forhandling. Men når Politiken den 22. juni 1979 i sin politiske reportage – og man har jo fået den dårlige vane at sætte kommentarerne ind i den politiske reportage – skriver, at CD ikke tør se vælgerne i øjnene, må jeg sige: jo, det tør vi godt. Vi har lige haft et Europavalg, der ganske klart viste, at vi turde se

vælgerne i øjnene, så vi er ikke spor bange for et valg.

Og jeg vil også sige, når Aktuelt – som jeg i øvrigt gerne vil have lov til ved denne lejlighed at rose for normalt at referere os loyalt og korrekt – den samme dag skriver, at det kan da godt være, at regeringen mangler et par stemmer, men, som man skriver i overskriften i Aktuelt, så kan man jo nok regne med, at CD vil stemme for, og at CD i hvert tilfælde nok undlader at stemme, at det må man ikke regne med, for den politik, som CD nu fører, er ikke længere bestemt af hensynet til, om vi skal give en regering mulighed for at vise, hvad den duer til. Nu har regeringen haft sine chancer, og derfor vil CD nu være CD og stemme i overensstemmelse med CDs synspunkter. Men der har under de forhandlinger, der har fundet sted, været rygter om, at der endog skulle ske en sprængning af den socialdemokratiske folketingsgruppe, at 3–4 mand ville bryde ud, og jeg indrømmer, at i den situation ville CD godt indtræde i en forhandling for gennem forhandling at skabe det fornuftige grundlag, som så kunne bæres igennem med et flertal.

Jeg håber, at disse bemærkninger vil blive opfattet i den positive ånd, de er fremsat i. Der er ikke tale om en negativ indstilling over for regeringen, men der er tale om, at vi må stå kritisk over for en lang række af punkterne. Vi hyler imidlertid ikke med i det kor, der taler om, at dette er noget politisk makværk.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

I begyndelsen af den tale, vi lige har hørt, fremførte centrum-demokraterne to angreb på fremskridtspartiet. Begge var notorisk usandfærdige. Det første gik på, at der ikke skulle være noget alternativ til regeringens oplæg. Det er decideret urigtigt. Fremskridtspartiet har fremlagt et væld af præcist og detaljeret udformede forslag centreret om de 1.109 ændringsforslag til finansloven, hvor vi klart og tydeligt har fremlagt et alternativ. Så kan man ved en anden lejlighed diskutere dette alternativ, men der er et alternativ, det er i hvert tilfælde fuldstændig givet.

Det andet notorisk usandfærdige, som centrum-demokraterne tillod sig at sige om

[Glistrup]

fremskridtspartiet, er, at vi ikke har været villige til at komme til forhandling, man har ikke kunnet få os med ind i drøftelser, man har ikke kunnet få os med ind i forhandlinger. Hver evig eneste gang i de 8 år, godt og vel, fremskridtsbevægelsen har eksisteret, har vi været meget villige til at komme til forhandlinger, hver evig eneste gang har vi været indstillet efter, at vi aldrig har været noget alt-eller-intet-parti. Vi har aldrig sagt: vi skal have vore 1.109 ændringsforslag igen ubeskåret. Vi har sagt: vi er rede til at forhandle om en for Danmark lykkelig løsning af disse ting. Men de andre, herunder centrum-demokraterne, har desværre i de senere år ikke villet forhandle med os. I det første år, vi var herinde, var centrum-demokraterne førende til at forhandle med fremskridtspartiet, men når man ikke fra de andre partiers side vil være i stue med os, all right, så kan vi ikke komme til at forhandle, men man kan ikke bagefter komme og sige, at vi ikke vil forhandle. Vi er rede til at forhandle uden nogen som helst ultimative betingelser; så der er også parlamentarisk i de 26 mandater styrke til, at der kan være et alternativ. Vi stiller ingen ultimative betingelser for at gå ind i forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Naturligvis har enhver ret til at fortolke alternativet, som man vil, men det, mit partis ordfører talte om, var et regeringsalternativ. Hvis man styrter en regering, skal man kunne stable en anden regering på benene. Der er ingen medlemmer i dette ting bortset fra fremskridtspartiet, der i deres vildeste fantasi kunne forestille sig en regering, der uden om socialdemokratiet og med fremskridtspartiet som medlem skulle være i stand til at klare nogen ting her i landet. Det var det, der var ment. Det var det første.

Det andet, hr. Glistrup sagde, var direkte forkert. Det vil være muligt at pege på, at fremskridtspartiets ordfører for et år eller to siden direkte sagde: de andre partier skal ikke komme og appellere til os, medmindre de er parat til at acceptere vores grundlæggende synspunkter. Sådan lød det herfra.

Må jeg så minde om – det har hr. Glistrup selv sagt den ene gang efter den anden – at centrum-demokraterne, hver gang der har

været tale om forhandling – og det var især i den borgerlige regerings tid – har prøvet at trække fremskridtspartiet med. Fremskridtspartiet har ikke mindst på det sidste gjort alt, hvad det kunne for at gøre disse bestræbelser ganske overflødige, for der er ingen andre partier end centrum-demokraterne, der overhovedet vil være i stue med fremskridtspartiet. Vi vil det stadig væk, men vi kan egentlig ikke se formålet med det.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Hr. Erhard Jakobsen har ret, når han siger, at der ikke er nogen i dette ting, der så klart som centrum-demokraterne har villet respektere vælgerdommen og forhandle med fremskridtspartiets repræsentanter. Det var netop derfor, det gjorde så ondt at høre centrum-demokraternes ordfører i dag sige, at fremskridtspartiet ikke vil forhandle, for det vil vi.

Så siger man fra centrum-demokraternes side, at det, man havde ment, var et regeringsalternativ, og at der da ikke er nogen, der i sin vildeste fantasi kunne forestille sig at få fremskridtspartiet med. Ja men man bliver nødt til at gå ud over grænserne for selv hr. Erhard Jakobsens vildeste fantasi, når man ser, hvordan den nuværende regering led for led kører landet i sæk ved at gøre tingene værre og værre år for år, og derfor opfordrer jeg til, at man udvider og sprænger sin fantasigrænse, for vi vil meget gerne være med og i og for sig også gerne have socialdemokratiet med i en regering, men det må bare være en regering, der fører i den rigtige retning. Fremskridtspartiet er nu som altid både regeringsdueligt og villigt til at gå ind i en regering.

Gert Petersen (SF):

Må jeg sige, at dette skænderi mellem de to mest reaktionære partier her i tinget var sød musik i mine ører. Bliv ved med det!

Men i øvrigt er det jo regeringens udspil, vi skal drøfte, og her kan nu også være megen anledning til barske ord.

Dansk økonomi skal altså helbredes igen. Man startede med en momsforhøjelse, der kostede 4 mia kr., derefter blev lønmodtagerne påtvunget en faktisk minusløsning, og nu kommer tredje led i kuren, en nedskæring på

[Gert Petersen]

godt en halv snes milliarder kroner. Og det hele klaret på 10 måneder. Det er smukt.

Der er jo også en social linje i disse indgreb. F. eks. vil man holde erhvervslivet uden for byrdeforøgelsen, man forøger erhvervstilskuddene med, jeg tror, det bliver 700 mill. kr., og landbruget, som ifølge regeringens eget økonomiske sekretariat har haft en kolossal reallønsmæssig fremgang, skal igen forgyldes. Der er altså taget sociale hensyn, ingen skal sige noget andet.

Også med den ugentlige bilfrie dag, som regeringen vil indføre. Den rammer ganske vist mange arbejdere i provinsen, som har langt til arbejde, og arbejdere på skiftehold, men jeg læste, at FDMs formand fortalte, at ham personlig berørte bestemmelsen ikke, for han havde to biler, og dermed sagde han noget om regeringens visdom, for regeringen har jo ikke forbudt skifteholdsarbejderne at anskaffe sig en bil til eller en cykel; de kan også gå på deres ben. Det kan være, at der ligger en snedig socialdemokratisk klassepolitisk plan bagved. Pas på, medlemmer i venstre, for nu skal arbejderne nemlig konditrænes, medens overklassen fortsat kan køre rundt i bil hver dag og kvæles i deres eget bilfedt.

Denne sociale linje har man opretholdt hele vejen igennem. Det er næsten imponerende. De multinationale olieselskaber, som har ansvaret for mindst halvdelen af de aktuelle olieprisstigninger, berøres ikke af indgrebene, og de arbejdsfrie kapitalgevinster, som ifølge Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, som socialdemokratiet dog af og til har lidt berøring med, er den vigtigste kilde til overforbruget, går også fri. Nogle har man skånet, da der skulle skæres.

Mere påholdende har man været over for de arbejdsløse. Man vil afsætte 1,3 mia kr. til beskæftigelsen, det lyder smukt, men det drejer sig stort set bare om midler fra tidligere beskæftigelses- og energiplaner, midler, der ikke er blevet brugt op. Regeringen kan kunsten at forære de samme penge væk to gange og bilde folk ind, at de har fået det dobbelte.

Den slags numre laver man til gengæld ikke med det militære energifråds, og det er vel logisk. Regeringen mener vel, at det land, der kan bruge 3 mia kr. af sin sparsomme valuta på F 16-fly, må da også have noget ud af dem, ellers var pengene spildt, og derfor

må man så bruge mere valuta på at få disse fly i luften.

Som de tidligere SV-indgreb er også dette præget af en klar social holdning, og den skal nok komme yderligere frem, når man kommer til anden akt, hvor man skal skære op mod 3 mia kr. på den sociale sektor og uddannelsessektoren, for det ender det jo med, det ved vi godt, medmindre der skulle ske et mirakel – må jeg godt sige til socialdemokraterne – og bare en eller to af de socialdemokrater, der i længst forgangen tid lod sig forveksle med noget, som hed venstrefløj, kommer i tanker om, at deres parti vistnok blev stiftet for over hundrede år siden for at fremme en helt anden social holdning, en anden social linje end den, som findes i det her. Men det er vel at vente for meget. Den folketingsgruppe, som her forgangen tirsdag lod sig jage rundt i manegen i 7 timer troligt afventende åbenbaringen fra bjerget, gentager såmænd nok forestillingen, når vi kommer til de yderligere nedskæringer. Statsministeren har igen gjort sit kunststykke som domptør, han har fået godkendelse af en ny forringelse af levevilkårene for almindelige mennesker og af et nyt opsving i arbejdsløsheden.

Ganske vist hører jeg, vi alle er blevet fattigere; det er det, man skal mærke, men det skal åbenbart mærkes på forskellig måde. Hvis prisen på opvarmning fordobles, mærkes det såmænd dårligt nok hos den højtlønnede sundhedseksperter, der henter 1 mill. kr. i sundhedssektoren. Men de arbejdere, som må bruge sundhedssektoren, fordi de slides ned til en pris af 80.000–90.000 kr. om året, skal nok mærke det på en helt anden måde. Det er, hvad man kalder lighed for afgiftslovene.

Hvis regeringens ustandselige indgreb så endda hjalp, kunne man sige: nå ja, så kan vi tilgive den et og andet. Men det gør ikke. Jeg skal meget gerne indrømme – og det gør socialistisk folkeparti – at situationen er yderst alvorlig. Det gælder i energiforsyningen, og det gælder underskuddet på betalingsbalancen, men modsat SV-regeringen mener vi også, at det gælder beskæftigelsen, og at man må angribe alle disse problemer på samme tid.

Det, regeringen gør, er, at den i virkeligheden lægger en tikkende bombe under beskæftigelsessituationen og øger arbejdsløsheden.

[Gert Petersen]

den meget, meget kraftigt. Hvad kunne og burde regeringen have gjort? Den skulle have sørget for sociale kompensationer for afgiftsforhøjelserne på olie og benzin. Alle ville stadig være blevet fattigere, men de rige ville være ramt hårdest.

Så skulle den have sørget for, at afgiftspengene blev brugt til gennemførelse af en ægte energiplan uden atomkraft i stedet for at rejse ned og tilsværge atomkraften den ene tillidsklæring i EF-regie efter den anden, især til isolering, til andre besparelser, til vedvarende energi og et fremskyndet anlæg af naturgasnettet. En ægte energispareplan må selvfølgelig også omfatte en omlægning af motorafgifterne, så folk kan spare penge på at spare benzin, og indførelse af et tvunget periodisk syn. Den måtte omfatte en plan for en hurtig udbygning af den kollektive trafik. Det ser vi ingenting til.

Hvis det havde været tilfældet, havde energiafgiften fremmet beskæftigelsen i stedet for at formindske den, og så havde folk kunne se, at der var et perspektiv i det hele.

Regeringen skulle have grebet ind over for de multinationale olieselskaber og begrænset vores afhængighed af deres profitjagt. Det kunne den have gjort gennem det eksisterende selskab, DONG, eller et nyt statsligt olieselskab med egen fordelingskapacitet ved at indgå langtidskontrakter direkte med de olieproducerende lande uden om de multinationale. Og så skulle den have meddelt Dansk Undergrunds Consortium, at vi ikke under nogen omstændigheder kan acceptere, at Nordsøproduktens priser skal gøres afhængige af prisdannelsen på det såkaldt frie oliemarked i Rotterdam.

Regeringen skulle have grebet ind mod de kolossale kapitalgevinster – den er såmænd gang på gang blevet opfordret til det, som jeg sagde tidligere, af Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, der engang stod socialdemokratiet nær og måske endda gør det stadig væk – og begrænset den kolossale lånoptagelse, der stammer herfra, og som er den vigtigste eller en af de vigtigste kilder til det overforbrug især af udenlandske luksusvarer, der faktisk belaster betalingsbalancen. Den skulle have sat ind mod importen med andre midler end det perspektivløse og asociale generelle indgreb, vi her er vidne til. Den kunne omlægge erhvervsstøtten, så erhvervsstøtte ikke bare er en mild regn, der gøder alle

slags profitter, og gøre erhvervsstøtten målrettet for at fremme beskæftigelsen i foretagender, hvis produkter kan erstatte varer, vi importerer udefra, og i kriseramte eksportvirksomheder – under den egentlig ganske naturlige forudsætning, at de ansatte selv kan kontrollere, at støtten ikke misbruges, men anvendes til formålet, at støtten ikke bare bruges til spekulation i jord og fast ejendom eller føres ud af landet på den ene eller den anden måde, men at den virkelig anvendes til dette formål.

Regeringen kunne også begrænse importen gennem kvalitative importbegrænsninger, som på samme tid ville tilgodese virkelige miljøkrav og det danske samfunds behov, og den kunne i en periode på et år eller halvanudet som hurtigtvirkende middel, som en slags indkøring af en ny politik, indføre en generel afgift på importerede varer. Det vil vi godt være med til. Ligesom i 1971. Det ville meget hurtigt nedbringe underskuddet på betalingsbalancen med mange milliarder uden at ramme beskæftigelsen.

Jeg skal indrømme, at Danmark desværre ikke er så frit i 1979, som vi var i 1971 – det har regeringspartierne også et medansvar for. Nu skal vi tigge og bede EF om at få lov til det. Men hvad så med at tage sig lov? Der er faktisk artikler selv i den afskyelige Romtraktat, som åbner mulighed for det.

Men jeg skal erkende, at sådanne ting kan man næppe forvente sig fra en SV-regering, og dette, at vi ved, at vi ikke kan forvente os sådanne ting fra SV-regeringen, men at vi kan forvente os nøjagtig det, de har lavet, er årsagen til, at vi hellere ser denne regerings hæl end dens tå. Det er årsagen til, at den bør forsvinde.

Vi påstår ikke i socialistisk folkeparti, at landet kan overvinde vanskelighederne, uden at befolkningen må påtage sig byrder. Oliekrisen på længere sigt er reel nok. Prisstigningerne på olie – uanset hvad årsagerne er – er selvfølgelig også reelle nok. Men statsministerens og andre politikeres tro på, at når bare medicinen kradser, virker den også, er i allerbedste fald en grænseløst naiv opfattelse. Hvis man drikker svovlsyre, kradser det efter sigende også, men helbredet hjælper det i hvert fald ikke på.

De tanker og ideer, som vi fremfører fra socialistisk folkeparti, består heller ikke af lutter behageligheder. Det er fremgået af det,

[Gert Petersen]

jeg har sagt her. Men de svarer til en kriseplan, som tager sit udgangspunkt i lønmodtagernes interesser. Den må have et perspektiv, den skal nytte noget, og den må være socialt retfærdig. Den skal vende den tunge ende opad. Regeringens plan derimod, det, som er lagt frem her, er perspektivløst, det løser ikke problemerne, og det er bunduretfærdigt over for den arbejdende danske befolkning. Det vender den tunge ende nedad. Derfor afviser SF denne plan, såvel som vi afviser denne regering. Vore værste anelser er blevet bekræftet med det, man er kommet med her.

Jeg vil godt føje til, at hvis ikke regeringen bremses i tide, ender det meget snart med endnu større katastrofer. Så skal vi sidde her om et halvt år eller sådan noget og drøfte, om det nu var klogt eller forkert af regeringen at lade sig tvinge til en kolossal devaluering eller noget i den stil. Det vil det ende med, hvis ikke denne regering bremses i tide.

Ole Olsen (SF):

Vi havde planlagt at dele ordførerskabet. Nu må vi se, om vi kan holde tidsplanen, ellers må jeg fortsætte i næste omgang.

Det, der først er fornødent, når man skal vurdere de planer, som regeringen har lagt frem, må være at finde ud af, hvor reel oliekrisen er nu. At den bliver slem om nogle år, er der ingen tvivl om, men det er spørgsmålet, hvor reel den er nu.

Hvis det viser sig i praksis, at olieleveringerne bliver så store, at der bliver et mindre overskud, vil dette overskud naturligvis meget hurtigt virke som en kraftig opbremsning i oliepriserne og vil måske endda bevirke et fald. Det virker opmuntrende, at der fra flere sider, bl. a. fra Saudi-Arabiens side, ytres ønske om at få afskaffet det såkaldte spotmarked i Rotterdam. De olieforsyninger, der rent faktisk går over Rotterdammarkedet, er meget små, men til gengæld er de prisvirkninger, som kommer fra Rotterdammarkedet, meget store. Spotmarkedet er i stand til at fremkalde panik på det internationale marked på rekordtid. Jeg synes lige, man skal minde om regeringens geniale streg i gasaftalerne at gå ind på, at spotmarkedet i Rotterdam skulle bære en meget, meget væsentlig vægt ved beregningen af priserne, for det vil vi få fornøjelse af nu, og jeg garanterer regeringen for, at socialistisk folkeparti og jeg vil

ikke holde op med at minde regeringen igen og igen om de ulykker, den har lavet i forbindelse med at bruge Rotterdamnoteringen.

Man kan let få en fornemmelse af, at regeringspartierne benytter lejligheden til at føre en så hårdhændet økonomisk politik, at socialdemokratiet ikke ville være i stand til at acceptere den i forbindelse med forlængelsen af overenskomsterne. Men selv om man nu må medgive regeringen og dens partier, at tingene ser nøjagtig så mørke ud, som det fremgår af indgrebene, er det dog svært alligevel at acceptere den politik, som bliver lagt frem her. Langt de fleste af indgrebene vil ramme den almindelige danske befolkning. Der er derimod lagt op til fuldstændig at friholde erhvervslivet for de byrder, som må bæres. Der er også tale om, at erhvervslivet skal have nogle håndøre oven i de begunstigelser, som det allerede har i så rigt mål.

Den rådende panik er opstået i forbindelse med regningen på olieimporten. Det var derfor naturligt, om man først og fremmest havde søgt at imødegå krisen ved indgreb over for de varer, der er skyld i krisen. Man må naturligvis indrømme, at regeringens forhøjelse af afgifterne til en vis grad vil virke i denne retning. Det er imidlertid sådan, at importen af netop disse varer er meget lidt følsom over for prisstigninger. Det vil sige, at selv om prisen stiger kraftigt på olie, er folk ikke særlig tilbøjelige til at skære olieforbruget ned. Det samme gælder med cigaretterne.

Men når vi kommer til den anden side af sagen, nemlig at hjælpe befolkningen til ved lån og tilskud at modvirke afgiftsstigninger ved besparelser, er regeringen fuldstændig bøvlam.

Socialistisk folkeparti har tidligere lagt en skitse til bl. a. energipolitik frem her i tinget. Jeg kunne naturligvis nøjes med at henvise til denne. Imidlertid vil det nok være rimeligt at søge gennemført, hvad man på grund af den politiske situation og oliesituationen kun kan betegne som en forceret gennemførelse af anvendelsen af alternative energikilder. Det er indtil nu meget svært at anvende alternative energikilder på en sådan måde, at omkostningerne kan konkurrere med prisen på olie. Jeg sigter naturligvis først og fremmest til anvendelsen af solenergi til opvarmingsformål. En energiform som solenergi vil først og fremmest blive dyr i anvendelse på grund af investeringsomkostningerne. Sam-

[Ole Olsen]

menholdes rentabiliteten f. eks. med anvendelse af olie, er det klart, at jo højere rente man skal regne med, jo mere ufordelagtig vil solenergien være.

Den høje rente her i landet er blevet opretholdt for at tvinge erhvervslivet til at låne penge i udlandet, og når investering i solvarme skal stilles over for olieanvendelse, forekommer det ikke rimeligt, at denne sammenligning skal ske med en rente, hvis hovedformål er at kalde penge til landet. Den rentefod, der bør anvendes ved en samfundsmæssig sammenligning mellem solvarmeanlæg og olie, må naturligvis være langt ringere, end markedsrenten er her i landet. Dette fremgår vel også allerede af, at regeringen er parat til så kraftige indgreb for at spare på olieimporten.

Det må endvidere tages i betragtning, at en meget væsentlig del af investeringsomkostningerne vil være arbejdsløn. I en tid med så stor arbejdsløshed, som vi lider af nu, vil de samfundsmæssige omkostninger være meget beskedne på grund af bortfald af arbejdsløshedsunderstøttelse.

For at forcere anvendelsen af solenergi til opvarmningsformål vil det være rimeligt, at staten giver enten passende tilskud til anskaffelse eller lån til en rente, som man synes er passende lav til at få foretaget en rimelig sammenligning med anvendelse af olie. Akkurat den samme metode kan anvendes på andre forhold, f. eks. isolering.

For at komme ud over de begyndervanskeligheder, som der vil være ved anvendelsen af alternativ energi, må det offentlige også her træde ind i billedet. Den nuværende situation er præget af, at der mangler en passende produktudvikling eller måske endda forskning. Statstilskud må ikke blot gives til forskning og produktudvikling, men også til direkte markedsføring vil det være nødvendigt, hvis vi skal foretage en forceret indførelse af alternativ energi.

Det vil være meget vanskeligt for de første firmaer, der vover at markedsføre ny teknologi. Gør man det ved tilskud muligt for industri og håndværk at markedsføre tilpas store serier, vil fordelene ved stordrift, d. v. s. lavere omkostninger, vise sig her.

Er der først skabt et marked, vil den offentlige støtte kunne falde bort.

Sammenfattende kan man sige, at det vil være muligt at gøre anvendelsen af alternativ

energi, især solvarme, tilstrækkelig tiltrækkende for forbrugerne især i forhold til anvendelsen af olie under følgende betingelser:

For det første en stigning i priserne på olieprodukterne, for det andet en radikal nedsættelse af renten ved investering i alternativ energi, for det tredje tilskud til anskaffelse i en overgangsperiode og for det fjerde tilskud til forskning, produktudvikling og markedsføring af apparatur til anvendelse af alternativ energi.

Det springer i øjnene, at regeringen har ønsket helt at friholde erhvervslivet for afgifterne. Man må med rette spørge: skal erhvervslivet ikke spare på energien? Det forekommer helt irrationelt, hvis forbrugerne skal beskattes af deres direkte forbrug af olie, mens de samme forbrugere ikke skal svare afgift, når de køber varer, hvis fremstilling har krævet de samme energimaterialer. Den valgte fremgangsmåde synes kun at have meget lidt med energipolitik at gøre.

Den finanspolitiske stramning, regeringen har lagt op til, vil uundgåeligt medføre en stigning i arbejdsløsheden. SF har gentagne gange advaret regeringen mod at anvende energien til en stramning af finanspolitikken. Befolkningen vil ikke føle det naturligt, at afgifter på energien fører til stigende arbejdsløshed. Forståelse for nødvendigheden af, at en energipolitik vil koste befolkningen noget, må medføre, at energiafgifter ikke anvendes med finanspolitisk sigte. Regeringen lægger med det oplæg, den er kommet med her, sten i vejen for den nødvendige energipolitik.

De afgifter, som regeringen lægger frem, har også ud over energiafgifterne stærk social slagside. Cigarettafgiften vender i højere grad end en momsforhøjelse den tunge ende nedad. Det kan lyde smukt med en afgift på giftstoffer. At det ikke er det, der er tale om, viser sig vel nok med al ønskelig tydelighed ved, at regeringen f. eks. ikke har lavet en reklamekampagne for at nedsætte forbruget. Jeg tror ikke, at noget menneske her i landet vil opfatte det som en kamp mod rygningen; man vil kun opfatte det som en fornyet finanspolitisk stramning, som man kan være sikker på at de, der er dårligst lønnet, kommer til at bære.

Forhøjelsen af afgifter på charterrejser vil på samme måde ramme den jævne del af befolkningen. Har man eget hus i Spanien eller ødegård i Sverige, eller anvender man

[Ole Olsen]

ferien til at køre rundt i en kostbar campingvogn, rammes man ikke af afgifterne. Heller ikke folk med eget sommerhus rammes. Også denne afgift har derfor social slagside.

Jeg må slutte her og fortsætte i anden omgang.

Jørgen Jensen (DKP):

Man skulle tro, at CD var blevet informeret om hr. Gert Petersens appel til den socialdemokratiske gruppe om, at blot en, to eller tre stemte på en anden måde, for nu vil CD være CD, og det vil altså sige, at hvis SV-regeringen skulle mangle en enkelt socialdemokratisk stemme, findes den i CD. CD vil fortsat være garanten for, at der kan føres borgerlig, reaktionær politik her i folketinget.

Derfor vil jeg også godt sige til påstanden fra hr. Erhard Jakobsen om, at der ikke er noget alternativ: jo, der er både et politisk alternativ og en alternativ regeringsmulighed.

Vi kan ikke tilsige nogen positiv medvirkning til gennemførelse af de fremsatte lovforslag eller det målsigte, der var i statsministerens redegørelse. Det er jo egentlig fantastisk, at man kan tale om en samlet socialt afbalanceret løsning på energi- og betalingsbalanceproblemerne.

Indholdet, virkningen, er skjult også for dette folketing. Det er nok det mest omfattende indgreb nogen sinde, siger hr. Ellemann-Jensen. Men hvad skjuler der sig egentlig bag kravene til kommunerne? Begrænsning af standard og normer. Var det ikke rimeligt, at regeringen havde oplyst en smule om, hvad man vil? Det var vel forudsætningen for, at vi kunne diskutere det reelt herinde. Det er en politik, der er vendt imod lønarbejderne, mod pensionisterne, mod de dårligst stillede. Det er også en politik, som helt klart dækker storkapitalen ind, freder den for de mange manipulationer, vi ser hver eneste dag.

Jeg vil også sige, at behandlingsformen herinde er urimelig. Man afviser forslag fra andre partier. Man vanskeliggør det for befolkningen at påvirke udvalgsbehandlingen. Deputationer, som kunne fortælle udvalgene noget om, hvad det var, der foregik, får kun mulighed for at komme søndag aften. Det er ikke en rimelig måde at behandle disse ting på. Derfor siger vi fra. Derfor opfordrer vi lønarbejderne til gøre oprør mod denne poli-

tik. Derfor vil vi også opfordre til at bekæmpe følgerne gennem lønkrav ude på arbejdspladserne. Vi vil absolut ikke være med til disse overgreb. Det er i dag 87 dage siden SV-regeringen gennemførte tvangsloven mod lønarbejderne. Finansministeriet har først i forgårs nået at informere de offentligt ansatte matroser om de lønvilkår, som man har dikteret for de næste to år. Så griber man ind på ny og forringer grundlaget for overenskomsterne, ikke med nogle små justeringer. Ved overenskomstdiktatet for mindre end 3 måneder siden blev der givet samlet ca. 3¹/₂ mia kr. fortrinsvis til de lavestlønnede, der skulle fordeles af det paritetiske nævn. Men nu tager man alene i afgifter 4,6 mia kr. ind fra de samme lønarbejdere, man giver dem altså 3¹/₂ mia kr. og tager 4,6 mia kr. Det er det, der reelt ligger i det, der her lægges frem.

Det lød stærkt og rigtigt, da socialdemokratiet for et par uger siden optrådte i rollen som forsvarer for overenskomsterne og afviste krav fra partiet venstre om indgreb i dyrtidsreguleringen. Jeg har da også noteret mig i dag, at hr. Ellemann-Jensen mener, det er noget, man senere vil være moden til at tage. Men det var kun en rolle, et skuespil for folket, der blev opført. Det forlig, man nu lægger frem gennem statsministerens redegørelse og de 7 lovforslag, griber ind og forringer reallønnen med mere end 3 pct., og når afgifterne på 4,6 mia kr. holdes uden for pristallet, forringer det jo den sikring, som dyrtidsreguleringen skulle være over for prisstigninger. Det er altså en lovgivning, som griber ind i den sikring, som dyrtidstillægget skulle være. Når regeringen nu søger at dække sig ind under en akut energikrise med oliemangel, med stigende oliepriser, så er det politisk bedrageri. Det er rigtigt, at oliepriserne presses i vejret. Det er rigtigt, at det har øget og fortsat vil øge vor gæld til udlandet, hvis ikke der gribes ind. Det er rigtigt, at vi ikke fortsat kan fråde med energi og ressourcer i de rige industrilande. Vi skal spare. Vi skal omlægge vort forbrug. Vi skal finde nye energikilder. Men de nedskæringer, som SV-regeringen lægger frem i dag, er ikke affødt af en energikrise. De er udtryk for indkomstpolitikens fallit. De er udtryk for, at man ikke har kunnet føre en økonomisk politik, som har betydning, at vi kunne have en fremadgående linje.

[Jørgen Jensen]

Det lyser også ud af regeringens forslag. Besparelserne, som man taler om, skal sikres ved en bilfri dag, og de skal sikres gennem afgifter på benzin og olie. Forslaget om en bilfri dag er egentlig så tåbeligt, at man kun kan tro, det er fremsat for at aflede opmærksomheden fra det mere effektive lommetyveri, som samtidig gennemføres.

Og afgifter som forbrugsbegrænsende foranstaltninger er for det første asociale. Der er allerede talt en hel del om dem med de to biler og dem, som skal bruge deres bil. Det er jo også en rationering over pengesedler. I stedet for rationeringskort, så er det spørgsmålet om, hvor mange tikronesedler man har i pung. Det er bestemmende for, hvor meget man kan køre

Så er man forarget over, at USA opkøber olie udefra for at spare egne lagre. Ja men hvad gør man reelt her fra regeringen? Det er jo det samme. Det rejser også det spørgsmål, som allerede har været fremme, om ikke producentlandene lige så godt kunne kræve, at de fik noget mere for deres råolie. De bruger i hvert fald deres penge mindst lige så godt, som vi gør herhjemme.

Dette viser noget om, at de besparelsesforslag, man lægger frem, ikke er reelle, ikke tilsigter en besparelse. De tilsigter blot at begrunde den hårde kurs over for lønarbejdere.

Nu har de borgelige partier støttet socialdemokratiet, der gennem år har fortalt, at krisens årsager var de høje oliepriser. Ja, man startede vel med i 1974 at sige, at det var oliesheikerne, der udnyttede situationen. Men sandheden er jo, at råolieprisen er det mindste af den pris, vi betaler i dag. Det er de multinationale monopoler, der tager deres store bid, og det er staten, som tredobler prisen på benzin for at få afgifter ind. Det er ikke olielandene, der er skyld i krisen. Det er det kapitalistiske samfundssystem.

Det er også efterhånden klart for alle, at de multinationale oliemonopoler udnytter deres magt over energisektoren, ikke mindst i den nuværende situation. De presser priserne i vejret med henvisning til en meget midlertidig og ringe nedgang i produktionen. Udbud og efterspørgsel taler man om. Hvor meget olie overføres egentlig i dag fra olieselskaberne til det grå marked i Rotterdam?

Hvor meget olie går der for nærværende til tankanlæggene i Rhodesia og Sydafrika,

som er boykottet? Hvor meget tærer de ekstra indkøb i USA på den øvrige verdens forbrugsmuligheder?

Det var nogle af de spørgsmål, man med rimelighed kunne stille i den nuværende situation.

Det er klart, at vil man ikke gribe ind og begrænse de multinationale oliemonopolers magt, så kan man ikke tale om en indsats mod den nuværende energikrise.

Jeg vil også understrege, at regeringens aftale med A. P. Møller-koncernen, som binder prisen på gas og olie fra Nordsøen til markedsprisen på olie, er en urimelig og uretfærdig handling over for det danske folk, men det er samtidig en tåbelighed, som er med til at presse olieprisen i vejret.

Den største olieproducent, Saudi-Arabien, holder fortsat en meget lav pris, en lavere pris end de øvrige OPEC-lande. Men man kunne jo stille spørgsmålet, som det også blev besvaret i fjernsynet den anden aften: hvorfor skulle man egentlig blive ved med at holde den lave pris? Og hvorfor skulle de andre olieproducerende lande blive ved med at holde den pris, de har? Hvorfor skulle de ikke sætte den yderligere i vejret, når vi som nation, når de forbrugende lande er med til bl. a. ved udvindingen af gas og olie i Nordsøen at presse priserne i vejret?

Det er ikke rimeligt at stille sådanne krav. Det er slet ikke rimeligt at give de olieproducerende lande skylden for egne fejl i den økonomiske politik.

Det er også noget flot, når hr. Ellemann-Jensen i fjernsynet i går påstod, at der er skam ingen kapitalister, der stikker penge i lommen som følge af regeringens politik.

Jo, A. P. Møller-koncernen har man alene foræret 75 mia kr. Og for hver procent olienoteringen stiger, så vil DUC, altså A. P. Møller, tjene 800 mill. kr. mere. Altså for hver procent man presser olieprisen i vejret eller noteringen i vejret, så får man 800 mill. kr. ned i lommen. Men alligevel påstår man, at regeringens politik absolut ikke betyder, at storkapitalen tjener noget. Vi har tidligere trukket den kendsgerning frem, at virksomhederne ophober kapital, at der altså ganske givet er nogle, der tjener på regeringens politik. Det ville da også være mærkeligt andet, hvis ikke det var det.

Den økonomiske stramning på op mod 6½ mia kr. vil betyde øget arbejdsløshed og

[Jørgen Jensen]

forringede sociale vilkår. Stramningen over for kommunerne, som jeg allerede har nævnt, er uklar, den er forvirrende, og det er klart, at der ude i kommunerne er usikkerhed. Det er også naturligt, at man protesterer imod denne politik.

Jeg kan nævne, at i Københavns kommune, hvor man behandlede det den anden dag, mente man overhovedet ikke, at den stramning ville få virkning for Københavns kommune, fordi man i forvejen havde et begrænset budget, mens andre kommuner jo allerede har noteret sig, at det må betyde højere skatter, nedsat aktivitet, altså større arbejdsløshed.

Det lyder skønt, at regeringen skal hjælpe kommunerne med at finde områder, hvor de kan spare. Kravene til normer skal nedsættes, men det betyder jo reelt ringere børnepassningsmuligheder. Det betyder reelt ringere sociale vilkår. Det betyder mindre boligbyggeri. Det betyder, at flere forældre bliver frataget muligheden for at få arbejde eller understøttelse, fordi de ikke kan få børnene passet. Det betyder også ringere forhold for gennemførelse af den udflytning af særfor sorgen, som man ellers havde garanteret ikke ville blive ringere grundet den udflytning, man havde krævet fra regeringens side. Det betyder forringede forhold.

Vi kunne også rejse spørgsmålet, om man igen har glemt kompensationen til pensionisterne, som man gjorde det ved momsforhøjelsen. Dengang var man jo særlig generøs fra venstreministerens side og sagde: ja men I kan godt få kompensation – så forhøjer vi bare momsen yderligere med en kvart procent.

Jeg skal ikke lægge op til her og nu, at vi skal have yderligere stramninger for at få kompensation. Jeg vil godt understrege, at det er en asocial politik, der lægges frem her.

Men så kan man sige: ja men er der da ikke nogen modtræk over for den arbejdsløshed, som vil blive skabt? Vi har ud fra regeringens egen omregningsmodel, den, som man har lagt frem, beregnet, at afgifterne og besparelserne vil betyde ca. 40.000 flere ledige. Og så er det jo snedigt og genialt, at regeringen siger: ja men det griber vi ind over for, vi bruger de penge én gang til, som vi afsatte til beskæftigelsesplanen i 1977. Altså ikke flere penge, ikke nye penge. Man bruger de penge, som vi dengang sagde skulle bru-

ges til at forhindre den arbejdsløshed, som var en følge af de indgreb, der skete i 1977. Det er næsten for meget fup at fortælle befolkningen, at pengene kan bruges én gang til.

Jeg vil også sige, at statsministerens udtalelser i redegørelsen her den anden dag om, at det skulle betragtes som et oplæg, det skulle opfattes som en indbydelse, ikke virker særlig troværdige.

Jeg har allerede nævnt, at man afviser andre forslag. Vi har for det første fremsat krav om, at de forslag, der ligger i udvalgene, hvor vi jo har peget på nødvendigheden af at gribe ind over for de problemer, vi diskuterer, må bringes frem, at der må skrives betænkning. Det er afvist med to argumenter. For det første, at betænkningen ikke var skrevet, og dernæst, at fik man en betænkning, så ville man ikke behandle dem alligevel.

Vi har også fremsat et forslag i dag om, hvordan man kunne gribe ind. Vi har sagt, at det er nødvendigt at gribe ind over for spekulatoren i den samfundsskabte værdistigning. Det er en afgørende forudsætning for at kunne sætte forbrugsmulighederne i samfundet i forhold til den produktion, der bliver skabt. Jeg vil erindre om, at det blev lovet i Marienborgaftalerne, at man som en del af en stram indkomspolitik ville gennemføre et indgreb over for denne spekulation.

Det er kendetegnende for, hvem der har magten i regeringen, at medens man har gennemført den stramme indkomspolitik og altså her i dag giver den yderligere en tand, strammer yderligere til, så har skatteminister Anders Andersen sagt, at spørgsmålet om en kapitalvindingsskat ikke er aktuelt, det vil man ikke gennemføre. Man vil ikke gribe ind. Man vil ikke gennemføre de løfter, man selv har givet.

Jeg vil også pege på det, vi har sagt gentagne gange, nemlig at en regulering af importen fra de rigeste industrilande, f. eks. med krav om at sikre balance i handelen med Vesttyskland, burde man også have diskuteret her i dag, når man skal tale om betalingsbalanceunderskuddet.

Jeg vil godt sige til dem, som vender sig mod dette, idet de siger; ja men så kommer der modkrav fra de andre lande, at det jo ikke er rigtigt. For det første er der ingen, der tror på, at Vesttyskland ikke fortsat vil

[Jørgen Jensen]

være interesseret i at sælge biler til os. Ja, det kunne være ønskeligt, om vi benyttede lejligheden til at sige, at de særdeles benzinslugende biler, vi får fra Vesttyskland, kunne vi måske købe bedre et andet sted.

Det er også en kendsgerning til dem, der siger, at det ville ramme udviklingslandene hårdest, at forudsætningen for en øget indsats fra dansk side over for u-landene netop er, at vi fører en mere selvstændig dansk økonomisk politik. Det var muligt at sætte ind her, og det var rimeligt, at vi diskuterede, hvordan vi kunne skabe balance i vores import.

Eller en reel indsats mod arbejdsløsheden. Der ligger beskæftigelsesforslag til behandling i udvalgene, som kræver større offentlig aktivitet, som kræver, at man gennemfører det byfornyelsesforslag, som vi har lagt frem, og som socialdemokratiet jo har tangeret. Vi har også peget på nødvendigheden af bygning af flere almennyttige boliger. Jeg skal ikke gennemgå hele forslaget, men det er en kendsgerning, at der kunne sikres beskæftigelse til flere, uden at det påvirkede vores valutasisituation, uden at det øgede vores gæld til udlandet.

Vi har også udarbejdet et konkret forslag vedrørende den aktuelle situation på energiområdet. Her vil jeg gerne understrege, at alle erkender i dag, at den krise, man siger at vi har, først og fremmest skyldes oliemonopolernes misbrug af den aktuelle situation. Derfor var det rimeligt, at man erkendte nødvendigheden af, at staten overtager udvindingen af gas og olie i Nordsøen, altså at vi frigjorde os fra den aftale, regeringen har truffet med DUC. Det var et nødvendigt og rigtigt og første skridt at foretage. Det ville også være nødvendigt, at vi sikrede en statslig import af energi, olie og kul.

Jeg vil godt henvise til den debat, der har været de seneste dage både i presse, i fjernsyn og radio, hvor ministeren fra Saudi-Arabien har udtalt, at vi kunne købe olie, men at forudsætningen var, at det var statskøb, der fandt sted, at man ikke vil affinde sig med, at oliemonopolerne yderligere får mulighed for at øge deres profitter.

Et af kravene var også, at vi skulle sikre, at vi selv havde raffinaderimuligheder. Vi har raffinaderier i Danmark. Vi har den nødvendige kapacitet. Var det så ikke rimeligt, at vi tog skridtet fuldt ud og sikrede, at de også

ville raffinere den olie, som staten indkøbte? Det vil også være nødvendigt, hvis vi skal have det fulde udbytte af den olie, vi udvinde i Nordsøen. Der var altså mulighed for at gribe ind, hvis man ville, men man afviser det med henvisning til, at de besparelsesforslag, man har lagt frem, alligevel slår til.

Jeg vil godt understrege, at vi i de bemærkninger vi har gjort til det forslag, vi har lagt frem, og som man altså ikke vil behandle her i dag, har bevist, at det ikke er ligegyldigt, hvordan man foretager omsætningen af olie til mekanisk energi. Vi har peget på, at den giver tre gange så meget energi, hvis den udnyttes i S-tog fremfor i personbiler. Var det ikke rimeligt, at man tog hensyn til dette og ikke alene talte om det ønskelige i at udvide den kollektive trafik, men også gjorde det i de områder i landet, hvor den er for svag, og at man samtidig gjorde den billigere og dermed gav mulighed for at flytte forbruget fra personbilen og over til den kollektive trafik? Vi ved, at virkningsgraden ved fjernvarme er betydelig højere end ved de villaoliefyr, vi har. Jeg har allerede nævnt de benzinslugende biler, som man også kunne sætte ind over for.

Vi har også i bemærkningerne peget på det helt urimelige i, at man fortsat afbrænder halm. Der er også energi her, og det er slet ikke så lidt. Det drejer sig om en brændværdi, som svarer til 720 mill. kg olie om året. Det har været diskuteret før, men regeringen gør ikke noget for at gribe ind her. Det var mere direkte, mere effektivt, end at tale om en bilfri dag.

Det er muligt at angribe problemerne mere virkningsfuldt. Det er problemer, som er væltet ind over os på grund af den kapitalistiske krise, men sandelig i lige så høj grad, fordi storkapitalen udnytter den nuværende situation til at sikre sig øgede profitter. Statsministeren kender det. Ellers kunne han læse noget om det i socialdemokratiets eget principprogram og i de valgløfter, der blev udstedt ved det sidste valg. Det er altså ikke, fordi man ikke ved, hvad der skal gøres, men fordi man ved, at det samtidig nødvendiggør indgreb over for storkapitalen, og derfor vil man ikke.

Jeg vil godt understrege, at SV-regeringens politik med momsforhøjelser og overenskomstlov, nedskæringer, afgifter og skatteforhøjelser er borgerlig, reaktionær politik. Det

[Jørgen Jensen]

er ikke, som nogle socialdemokratiske ledere prøver at fremstille det, det mindste onde eller en social afbalancering af partiet venstres krav. Den borgerlige krisepolitik har kun kunnet gennemføres, fordi socialdemokratiet skjuler dens reelle indhold, fordi den dækker den ind. Det er også en kendsgerning, at ingen borgerlig regering, uanset om det var en ren venstreregering eller det var det såkaldte firkløver, der fandt sammen, kunne gennemføre de overgreb, som SV-regeringen gennemfører over for arbejderklassen. Det er en kendsgerning, at ingen anden regering kunne pacificere fagbevægelsens ledelse, sådan som SV-regeringen gør det.

Derfor vil vi, som jeg sagde indledningsvis, ikke medvirke til den politik. Der var måske i tankerne om at gribe ind over for spekulationen, over for opsparingsordningerne, noget, der kunne bruges, men det skal jo også kun bruges til at dække alt det andet negative ind, som er i forslagene.

Derfor siger vi til arbejderklassen: gør oprør mod den regering. Gør oprør mod følgerne. Bekæmp følgerne af denne politik. Send den regning, I får igennem de nye afgifter, videre til arbejdsgiverne i form af lønkrav! Det er nødvendigt, rigtigt og rimeligt at gøre det. Regeringen har selv brudt alle de aftaler, der er om fredspligt og om arbejdsretlige bestemmelser. Det er en pligt i dag at rejse lønkrav, at bekæmpe regeringens politik.

Stil også krav om en ny politik. Formuler endnu stærkere de krav, der er til en anden politik i fagbevægelsen! Det havde været ønskeligt, om regeringen en gang imellem lyttede til noget af det, som trænger sig på fra arbejdspladser, over fagforeninger ind i LOs ledelse, som ligger som konkrete forslag. Vi siger også, når der her bliver talt om alternative muligheder: kræv valg, kræv en ny regering, som vil føre den politik, som ligger i idéprogrammer og i de valglofter, som er givet arbejderklassen ved de sidste valg!

Ole Vig Jensen (RV):

I sjælden grad har SV-regeringen forstået at skabe opmærksomhed om sit virke og sin politik. Mange troede i september 1978, og vel også regeringschefen selv, at med dannelsen af SV-regeringen ville dansk politik nå ind i mere smult vande med ro og stabilitet

som grundlag for at gennemføre den politik, som det under vanskelige politiske forhold havde været svært at nå til enighed om indtil da.

Virkeligheden er imidlertid blevet en anden. SV-regeringen har haft endnu vanskeligere ved at forhandle sig til rette og har tilsyneladende forhandlet uafbrudt siden sin tiltrædelse om holdningen til sin egen målsætning. Jo, regeringen har i sandhed skabt opmærksomhed om sin politik, men foreløbig går socialdemokratiet og venstre ikke over i historien som dem, der skabte den ventede fornyelse i dansk politik.

De lovforslag, som regeringen har lagt frem i denne uge, og som vi har til første behandling her i dag, er forslag til en økonomisk løsning, som de to regeringspartier indbyrdes og alene har aftalt. Der har ikke på noget tidspunkt været taget kontakt med andre partier i et forsøg på at skabe en bredere tilslutning blandt folketingets partier.

I den anledning har vi i det radikale venstre et par spørgsmål, som vi beder regeringen og dens to partier afklare, fordi det har betydning for denne debat og for de næste dages udvalgsarbejde.

Er det regeringens hensigt at bruge sit flertal til at gennemføre den fremlagte lovgivningspakke i uændret skikkelse? Vi har fra radikal side hæftet os ved, at hr. Lindinger, der er SV-regeringens parlamentariske basis, har udtrykt sin fulde tilfredshed med regeringens udspil og dermed sikret, at regeringen kan gennemføre sine forslag uden at tage hensyn til andre partiers synspunkter.

Det vil være af betydning at få klarlagt, om hr. Lindingers tilsagn betyder, at der ikke kan ændres ved den aftale, som socialdemokratiet og venstre har indgået, eller om regeringen er indstillet på at forhandle med andre partier med henblik på at forbedre og udbygge den plan for energibesparelser og økonomisk stramning, som er regeringens ærinde her i dag.

For det radikale venstre vil regeringens svar være afgørende for vores stilling under det videre arbejde. Ønsker regeringen en bredere opbakning, og er man indstillet på, at også andre synspunkter og forslag kan få plads i den samlede løsning, så er det radikale venstre indstillet på at medvirke.

Den danske befolkning har aldrig været mere motiveret for at deltage i en fælles ind-

[Ole Vig Jensen]

sats for at nedbringe vores alt for store energiforbrug, og det er efterhånden alment accepteret, at vi ikke kan fortsætte den skæve økonomiske udvikling her i landet. Regeringen må udnytte denne mulighed for at få befolkningen med, men det gøres kun ved en helhjertet indsats. Et halvhjertet forsøg på endnu en gang kun at klare de øjeblikkelige problemer vil ikke have nogen appel til befolkningen og vil være at spille mulighederne for medleven og lyst til at deltage i den fælles indsats for at genskabe balancen i dansk økonomi. En langsigtet og virkningsfuld politik på energiområdet må derfor være målet for de næste dages arbejde. Det er på dette område, at regeringen spiller mest kontant ud, men ikke tilstrækkelig overbevisende.

Efter de kraftige olieprisstigninger og vel også efter 10 måneder med S og V, hvor intet har været gjort ved de grundlæggende skavanker i dansk økonomi, men hvor situationen også ville være blevet klart forværret, selv om olieprisstigningerne ikke var kommet, så erkender det radikale venstre, at der er et behov for økonomiske indgreb. Vi burde ikke have været i den situation, vi er i i dag. Der burde i foråret have været gennemført en egentlig indkomstpolitik bygget op omkring bl. a. overskudsdeling og omlægning af de ligningsmæssige fradrag. Det skete ikke, og det har været dyrt for landet.

Men nu er krisen over os, og vi erkender fra radikal side, at der må gøres noget. Vi har den opfattelse, at der især må sættes ind over for energiforbruget. Både på den helt korte sigt og på lang sigt er en forbedret energiøkonomi nødvendig. Det sparer valuta, og det er en rigtig opgave for Danmark at gå i spidsen med et konsekvent program for energibesparelser.

Regeringens forslag er ikke tilstrækkelige. De må suppleres med andre forslag. Det er ikke nok at plage befolkningen med energifgifter. Et samlet energispareprogram må indeholde andre elementer end afgifter. Det er efter det radikale venstres opfattelse nødvendigt at supplere energiafgifterne med i hvert fald følgende andre foranstaltninger:

For det første må vi vende tilbage til isole-ringstilskud i stedet for skattefradrag. Fradragsoordningen har – det er vist erkendt af alle – været en fiasko. Netop nu er det særlig vigtigt at sætte ind med en direkte tilskuds-

ordning. Forbrugerne skal nu betale højere oliepriser som følge af pris- og afgiftstigningerne. Der bliver for den enkelte færre penge tilovers til at gennemføre nødvendig isolering. Samtidig virker en tilskudsordning socialt langt mere rimelig, fordi den giver samme økonomiske fordel til alle, medens en fradragsoordning giver størst fordel til de store indtægter. Tilskud til isolering fremmer beskæftigelsen på et tidspunkt, hvor afgiftshøjelser kan risikere at øge ledigheden.

I samme omgang er det nødvendigt at se på energikonsulenternes rolle. Vi ønsker denne ordning billiggjort og smidiggjort og er i det hele taget indstillet på at fremme mulighederne for energikonsulenternes virke. Der er et åbenlyst behov i befolkningen for at få støtte og hjælp, når det gælder om at spare på energiforbruget i hjemmet.

For det andet ønsker vi afsat flere midler til alternative energiformål. På lang sigt er det de alternative energikilder, vi skal fremme. Ethvert bidrag, stort eller lille, er velkomment. Samtidig er der mulighed for at udvikle ny industri på disse områder. Regeringen må vise vilje og opfindsomhed på disse områder. Det er især vigtigt at gøre det nu, hvor stigende oliepriser i forvejen gør det tiltrækkende at se sig om efter alternative muligheder, og hvor offentlig indsats derfor kan få særlig stor betydning.

Jeg skal minde om et forslag, der blev omtalt i Politiken i går af det radikale venstres energipolitiske ordfører, hr. Svend Haugaard, hvor der blev omtalt muligheden for at blande alkohol i benzinen, alkohol fremstillet af affaldskulhydrater her i landet. Der blev i samme anledning peget på muligheden for at øge den nordiske forskning netop på dette område, hvor de nordiske lande har samme muligheder for at fremme denne energiform.

For det tredje ønsker vi, at man skal favorisere de energiøkonomiske biler afgiftsmæssigt. Man bør benytte lejligheden nu til direkte at nedsætte registreringsafgiften for biler, der går mere end 14–15 km på literen.

For det fjerde ønsker vi indført en deklaration for elektriske apparater i husholdningerne. Det skal fremgå, hvor stort energiforbruget er. Der er meget betydelig forskel på energiforbruget på apparater og maskiner, der i øvrigt bruges til samme formål. F. eks. har B & O i Struer udviklet et fjernsynsapparat, hvis energiforbrug er mere end halveret i

[Ole Vig Jensen]

forhold til det hidtil kendte. En energideklaration vil være en rimelig service over for borgerne, som i dag er uden mulighed for at vurdere energiforbruget. En indsats her vil påvirke elforbruget, og det kan igen give besparelser på udbygningen af kraftværker.

En indsats på disse områder ligger direkte i forlængelse af regeringens erklæringer om, at det nu er energibesparelser, det gælder, og det er vi enige med regeringen i. Det vil forstærke virkningerne af regeringens politik at følge det radikale venstres tanker.

Hvis regeringen vil forhandle om disse forslag, er vi rede. Hvis det derimod viser sig, at regeringen ikke ønsker forhandling, ikke vil rokke sig en tøddel og vil føje noget nyt, gode elementer til energiafgifterne, skal regeringen ikke regne med det radikale venstres stemmer. I så fald vil det radikale venstre være nødt til at stemme imod regeringsforslagene.

Jeg skal dog sige, at vi under alle omstændigheder ser positivt på forslaget om at begrænse fradrag i forbindelse med forsikringsordninger, selv om det skal siges, at det er en overordentlig beskeden begyndelse på dette overordentlig vigtige område. Ja, det er næsten så beskedent, at regeringen ikke kan være det bekendt, men det er dog en begyndelse, og det vil kunne få det radikale venstres støtte.

Må jeg sige ganske kort om beskæftigelsesplanen, som vi jo ved meget lidt om, at regeringen har senest under afslutningsdebatten udtalt, at det selvfølgelig er naturligt, at de partier, der var med til at tage ansvar for udarbejdelse af beskæftigelsesplanen, og som har taget medansvar for at skaffe de nødvendige midler, bliver inddraget i forhandlingerne om den videre udvikling på dette område. Jeg tager det som en naturlig ting, at de forøgede midler, der skal afsættes til beskæftigelsesforanstaltninger, får vi også lejlighed til at drøfte, sådan at der bliver en naturlig sammenhæng i det, der er foregået, og det, der skal fremmes i de kommende måneder.

I regeringens samlede plan indgår der også besparelser på det kommunale område. I det radikale venstre er vi enige i, at den kommunale aktivitet må dæmpes. Med den vægt, de kommunale udgifter og budgetter i dag indgår i samfundsøkonomien, er det en uundgåelig nødvendighed også at begrænse de kommunale udgifter.

Fra radikal side ønsker vi ikke at hænge kommunerne ud for at have disponeret økonomisk uansvarligt. Der er nu engang en nøje sammenhæng mellem de opgaver, som regering og folketing pålægger kommunerne, og den udgiftsstigning, som helt tydeligt kan registreres netop i disse år. Når regeringen derfor ønsker at begrænse de kommunale aktiviteter med omkring 4 mia kr., så kommer man ikke uden om at skabe lovgivningsmæssige muligheder for, at besparelserne kan ske på en forsvarlig måde. Vi skal kun godt et år tilbage for at opleve, at regeringen tilskyndede kommunerne til øget forbrug, og hvor man i øvrigt gennemførte lovgivning, som pålagde og vil pålægge kommunerne nye økonomiske byrder.

Derfor må der være anstændighed i den måde, man nu behandler kommunerne på. Hvis regeringen ikke letter kommunerne for nogle af de lovbounde udgifter, så er man i gang med at begrænse det kommunale selvstyre, for så kan kommunerne kun spare på de områder, som de selv suverænt bestemmer over. Er det regeringens hensigt, så er det et klart angreb på det kommunale selvstyre, et angreb, som det radikale venstre ikke kan deltage i. Vi vil fastholde kommunalreformens idé også i vanskelige økonomiske tider. Det har netop fordele, at beføjelser og økonomisk ansvar er kædet sammen, og at det sker så tæt på borgerne som muligt, og den mulighed er netop til stede i kommunerne.

Regeringens planer om i øvrigt at begrænse kommunernes udgiftsstigninger i de kommende år med 3 pct., regnet i faste priser fra 1979-budgettet, betyder, at kommunerne stort set kun kan spare på anlægsudgifterne. Det betyder formentlig en øget ledighed, og, hvad der måske er mere problematisk, det angriber overhovedet ikke de grundlæggende stigende udgifter hos kommunerne, og derfor er det nødvendigt at se også på de lovbounde udgifter. Jeg skal i den forbindelse spørge finansministeren, om man er kommet længere i forberedelserne med at få etableret det nødvendige mere langsigtede samarbejde mellem staten og kommunerne med henblik på at undgå disse årlige, jeg havde nær sagt konfrontationer mellem lovgivningsmagten og kommunerne.

Som et enkelt eksempel på kommunernes opgaver vil jeg nævne særforsorgen, som det for nylig er besluttet skal lægges ud til kom-

[Ole Vig Jensen]

munerne. Det er en vigtig opgave, og jeg tror, der alle steder er enighed om, at den nu skal løses på bedste måde. Men den er et skoleeksempel på, hvordan det er gået i de senere år, hvor staten netop har pålagt kommunerne større udgifter, end de egentlig selv bryder sig om.

Inden særfor sorgen er udlagt, er staten på vej til at skubbe opgaverne over til kommunerne. Det er det, man kalder den snigende udlægning, hvor staten frigør sig for nogle af sine forpligtelser i forventning om, at så løser kommunerne opgaverne, hvad de jo stort set også gør, for det er de nødt til. Det betyder for øvrigt også, at når man når frem til skæringsdagen og skal gøre op, hvad der er statens samlede udgifter i forbindelse med særfor sorgen, så er det samlede beløb reduceret, sådan at den compensation, kommunerne skulle have for den nye opgave, bliver væsentlig mindre, end den egentlig burde have været. Det skal siges, at selv om det er fra samme kasse, så er det ingen rimelig måde at behandle kommunerne på. Jeg har egentlig lyst til at spørge: er det med regeringens viden, at det foregår på den måde, eller er det myndigheder og styrelser, der alene og suverænt fremmer en sådan politik?

Jeg skal sammenfatte det radikale venstres syn både på den aktuelle situation og på, hvad der er behov for her og nu, idet jeg tager udgangspunkt i en række af de tanker og forslag, som vi tidligere har givet udtryk for her i tinget. Vi har opstillet det i et 6 punkts program.

Punkt 1. Vi ønsker indført en ordning med overskudsdeling i erhvervsvirksomhederne. Vi har selv fremsat et forslag, som kunne være et rimelig godt udgangspunkt for en diskussion om dette emne og for at få det fremmet; det vil være af betydning både for erhvervslivet og for samfundet.

Punkt 2. Vi ønsker en lempelse af aktiebeskatningen, sådan at vi kan fremme erhvervs-mæssige investeringer og gøre det på bekostning af de passive kapitalanbringelser, et behov, som må stå tydeligt og klart for alle.

Punkt 3. Vi ønsker en sanering af hele fradragsområdet. Vi har selv fremsat forslag i den forbindelse, hvor vi ønsker fradragene i første omgang givet i skatten fremfor i indtægten, og vi har i den forbindelse foreslået, at proportionalsskattestrækket hæves til

140.000 kr., for at en sådan løsning kan gennemføres på rimelig måde.

Punkt 4. Vi ønsker at bremse jordprisstigningerne. Vi ønsker alle almindelige handler med jord fritaget, for det er jo dér, kapitalvindingsskatten har sin store svaghed i øjeblikket, men vi er indstillet på at fremme en ordning, så vi kan standse de voldsomme jordprisstigninger.

Punkt 5. Vi ønsker en energipolitik, som jeg allerede har været inde på tidligere i dette indlæg, som konsekvent sparer på energien, såvel på olie som på kul og gas, ikke blot ud fra et ressourcemæssigt synspunkt, men i høj grad også ud fra et forureningsmæssigt synspunkt. Vi ønsker, at der tilvejebringes fordelagtige ordninger for udvikling af nye energiformer her i landet, og vi vil have udarbejdet en alternativ energiplan.

Punkt 6. Vi vil have en gennemgribende gennemgang af de offentlige udgifter såvel inden for stat som inden for kommuner, idet vi er enige i, at det er nødvendigt med en mindre stigningstakt end den, vi har kendt igennem de sidste år.

Disse 6 punkter er et radikalt bidrag til at få løst nogle af de grundlæggende problemer i dansk økonomi, og dem har vi ønsket at komme frem med ved denne centrale lejlighed.

Jens Møller (KrF):

Vi har jo to augustforlig og ét septemberforlig og forskellige andre forlig. Og nu skal vi også have et juniforlig. Når man ser, hvad der foreløbig er kommet ud af dette forlig, så må vi jo sige, at det er noget meget ubehageligt noget. Det er noget, der på mange måder er skadeligt, og som burde have været unødvendigt.

Hvis man havde lyttet til kristeligt folkeparti, så havde vi ikke stået i den situation, vi står i i dag, det ligger ganske klart. Vi mener ganske afgjort, at man for lang tid siden burde have taget nogle af de ting op, som vi har foreslået, f. eks. i vores Økoplan Q. Jeg skal nævne nogle af de vigtigste ting i den.

Tankerne om et paritetisk nævn eller et indkomstråd – hvad man nu vil kalde det – sammensat af repræsentanter for regeringen eller folketinget og for de to arbejdsmarkedsparter og for Nationalbanken, som kunne regne ud, hvor meget vi havde råd til at dele

[Jens Møller]

ud til hinanden, hvor meget vi havde råd til at forbruge herhjemme, sådan at man havde en ramme, man kunne operere inden for. Det ville have kunnet danne baggrund – sammen med andre ændringer, som jeg ikke skal komme ind på i enkeltheder her – for det, som vi kunne have kaldt en solidarisk indkomspolitik, for det er jo det, der har været galt ved vores indkomspolitik herhjemme: den har ikke været solidarisk. Der er grupper – og jeg tænker ikke bare på arbejdere, men i det hele taget – der ikke har villet acceptere denne indkomspolitik, den nødvendige tilbageholdenhed, og har sørget for at få større indkomststigninger end andre, og det har slået grunden væk under den nødvendige indkomspolitik. Det har givet lønglidning, og det har givet spekulation på mange områder, så vi har fået ødelagt det, der var så helt nødvendigt.

Eller jeg kan nævne vores andet forslag, som vi jo har haft fremme et par gange, om en forbedret dyrtidsregulering, hvor dyrtidsportionernes størrelse bliver afpasset efter vores velstand, efter, om det går godt for os eller det går mindre godt for os. Disse to ting tilsammen ville have kunnet sikret, at lønmodtagerne i dette land kunne få en real-lønsfremgang, efterhånden som der var basis for det, i stedet for bare at få en større pengeløn, som der ikke er noget som helst ved, fordi der ikke er værdier bag ved den. Det betyder kun inflation og pengeforringelse.

Men i stedet for at lytte til disse tanker har man lyttet til LO og de grupper, der ligger deromkring, de venstreorienterede osv. Det ser ud, som om det for LO er det ene afgørende, at man får nogle flere penge i lønningsposen. Vi har jo set det gang på gang. Vi har set, hvordan man har tilbudt skattelettelser i stedet for lønstigninger, noget, der ville give lønmodtagerne helt anderledes reallønsstigninger, men det har man sagt nej tak til. Man kan ikke undgå at få en grim mistanke om, at det for LO ikke er det vigtigste, hvordan det går lønmodtagerne. Det vigtigste er ikke, at arbejderne får det bedre, eller at landet får det bedre. Nej, det vigtigste er, at man kan opvise resultater. Man er sådan set kun interesseret i forbedringer, hvis man kan påvise, at det er LO, der har skaffet lønmodtagerne disse forbedringer.

Når man læser historien, så støder man på et parallelt tilfælde tilbage i tiden, dengang da krige var mindre ting, end de er i dag. Da opdagede man, at generalerne ofte var interesseret i at få en lille rask krig, for det skulle de bruge for at bevise, at de var noget til, at man havde brug for de samme generaler. Man får et stærkt indtryk af, at de ledende inden for LO og andre fagforbund ofte arbejder ud fra samme tankegang. Det vigtigste er ikke, at lønmodtagerne får det godt, ikke at Danmark får det godt, men organisationernes eksistens i sig selv, organisationernes magt og måske også – lad mig sige det ganske stille – nogle gode, vellønnede stillinger til en hr. Nielsen og andre fremtrædende folk.

Disse tanker understreges ganske stærkt, når man en gang imellem ser en afgået fagforeningsformand udtale sig i fjernsynet. Så opdager man, at når de først går af som formænd, så bliver de normalt betydelig mere fornuftige, end de var, da de stod som formænd.

Man lyttede altså til disse tanker og gik med til lønstigninger, til lønglidning, sørgede ikke for virkelig at sætte ind over for de ting, der underminerede vores indkomspolitik. Og hvad sker der så? Der sker nøjagtig det, som jeg forudsagde sidste efterår, nemlig at regeringen er tvunget til at inddrage disse penge igen. Og det er det, der sker nu – dem af dem, der er tilbage, i hvert fald. En del af dem er jo allerede forsvundet til stigende skatter og til stigende priser, og nu inddrager man så resten. Sådan er det. Men det er bare mærkeligt, at man ikke efterhånden kan forstå, at der er ingen glæde ved at få nogle flere penge, hvis de straks bliver taget fra én igen, og hvis de bare fører til inflation og større arbejdsløshed.

Vi hørte et eksempel på det igen her for et øjeblik siden, hvor repræsentanten for kommunisterne stod og sagde, at lønarbejderne bare skulle sende regningen videre til arbejdsgiverne. Ja men ved man da ikke, at arbejdsgiverne ikke har nogen guldmine at grave af? Hvis de skal betale større lønninger, så skal det lægges på priserne, og så bliver det de samme lønmodtagere, der kommer til at betale det. Hvad glæde har de så af de lønstigninger? Hvis de kan købe nogle importerede varer, som er billigere, fordi de er produceret til meget lave lønninger ude i ver-

[Jens Møller]

den, så sker der jo bare det, at vi får større arbejdsløshed herhjemme. Det kalder jeg ikke en solidarisk politik.

Vi er blevet fattigere herhjemme på grund af olieprisstigningerne, det må vi indse, og derfor må vi indse, at vi alle sammen må tage vores del af disse byrder. Det kan ikke hjælpe, som nogle siger, at reallønnen ikke må røres, at vi lønmodtagere ikke må gå ned i den anledning. Lønmodtagerne er over 80 pct. af befolkningen, og af de sidste knap 20 pct. er de fleste husmænd og mindre familiebbrug på landet, mindre håndværksvirksomheder, købmanden henne på hjørnet osv. Mange af dem har jo en timeløn, der ligger på under det halve af, hvad der ellers regnes for normalt i dag. Det kan ikke hjælpe, at man tror, at disse mennesker alene kan bære den fattigdom, der er kommet ind over os. Vi må være med alle sammen.

Nu står vi så dér, hvor det er brudt mere eller mindre sammen, fordi man altså ikke har villet eller kunnet føre den nødvendige indkomstpøolitik. De forslag, der foreligger her, må vi betragte som en slags nødhjælp – og en ganske traditionel nødhjælp set fra den ene side – skatter og afgifter og offentlige besparelser. De stigende afgifter får vi med det samme. Besparelserne skal komme til efteråret, det er en hensigtserklæring, men så kan man jo ikke lade være at spørge sig selv, hvor meget den egentlig er værd. Hvad nu hvis de to partier ikke kan blive enige om disse besparelser til efteråret? Hvad gør man så? Vi ved jo – i hvert fald vi, der har siddet i besparelserunder før – at der er meget stor forskel på, hvad socialdemokraterne forstår ved besparelser, og hvad venstre forstår ved besparelser.

Det område, der er fælles for de to, er ganske lille i virkeligheden. Hvordan skal det lykkes for disse to partier at finde frem til de nødvendige besparelser? Hvad sker der, hvis de ikke gør det? Får vi så et valg? Og hvad bliver der så af den side af aftalen, som venstre især har arbejdet for? Er det så ikke sådan, at venstre faktisk bliver snydt for sin del af det?

Men det, der måske er noget af det alvorligste ved disse forslag, er, at de nu igen sætter fart i inflationen. Den er såmænd allerede godt i gang: 2, måske 3 dyrtidsportioner næste gang. Og nu kommer så dette oveni. Jeg ved godt, at afgifterne ikke direkte går ind i

pristallet, men vi ved alle sammen, at de indirekte på mange måder virker fordyrende, bl.a. gennem et nyt lønpres, som igen vil medføre dårligere beskæftigelse, flere arbejdsløse.

En anden side af sagen er, at disse skatter jo er lagt et specielt sted, nemlig på energiforbruget. Det kan der være noget fornuftigt i. Med den mangel på energi, vi har i verden i dag, er det vel rimeligt at prøve på at begrænse forbruget af energi bl.a. ved at gøre den dyrere. Men så må man jo unægtelig sige, at da vi har overskud af arbejdskraft, så ville det være rimeligt, at man samtidig benyttede lejligheden til at gøre arbejdskraften billigere. Dermed mener jeg ikke, at lønmodtagerne skulle have noget mere til sig selv, men jeg mener, at den del af lønningsspensens indhold, som staten tager, kunne man have gjort mindre. Derved havde man også taget presset af løngradningen. Hvis nogle af disse penge, som nu kommer ind ved højere energiskatter, kunne have været brugt til nedsættelse af de personlige skatter, eventuelt i form af kompensation til de erhvervsdrivende for det arbejde, de har med opkrævning af kildeskat, moms osv., så kunne vi have været med til at lette omkostningsniveauet, samtidig med at vi sådan set bare havde flyttet skatterne fra arbejde over på energien. Så havde der været rimelighed i det. Men det gør man ikke, man lægger bare skatterne på, og man giver ingen kompensation for det på andre områder.

Det er helt nødvendigt, at vi ser på statens udgifter på en lidt anden måde, end vi har gjort hidtil. Der er et princip, der har været fremme nogle gange her, vi har hørt, at man har forhandlet om det, og det er gratisprincippet. Jeg ved godt, at det er et meget, meget farligt område at komme ind på, og så snart man nævner dette princip, så kan man let blive beskyldt for at være asocial osv. Men vi bliver nok nødt til at se i øjnene, at gratisprincippet er med til at forvride vores forbrug ganske væsentligt. Når folk kan få en ting gratis, så vælger de den. Hvis de skulle betale, hvad det normalt kostede, eller bare en rimelig del af, hvad det kostede, så ville de måske have valgt noget andet, som var en bedre løsning af deres problem.

Det giver en forvridding af forbruget, og når der ikke er grænseløse midler til rådighed, så er det et spørgsmål om prioritering:

[Jens Møller]

er det det rigtige sted, vi bruger det, eller bør vi se på det og måske finde en bedre løsning på det? Det er ubehageligt, men midlerne er som sagt begrænsede. Det må kunne lade sig gøre at få en begrænsning af dette gratisprincip, uden at det får disse uheldige sociale virkninger.

Det kan gøres på mange måder. Vi har f.eks. før nævnt vores tanke om, at hver person i landet i stedet for et fradrag på selvangivelsen får udbetalt et eller andet beløb hvert år, man kunne måske kalde det en slags socialbeløb, hvormed man kunne betale de normale ydelser af den slags. Så stod man igen virkelig frit og kunne selv bestemme, om man ville bruge pengene her eller dér eller på en tredje måde. Det kunne naturligvis kombineres med en særhjælp til langtids-syge, der kræver megen pleje og pasning, til folk med små indtægter osv., så vi kunne komme lidt væk fra dette gratisprincip, der er så forfærdelig dyrt, fordi det virker forvridende på forbrugsmønstret.

Så er der den bilfri dag, den vil jeg godt sige en lille smule om. Jeg tror ikke på, at den vil give ret mange besparelser. For de fleste mennesker vil det ganske simpelt være sådan, at det, de skulle have kørt den dag, det kører de bare nogle andre dage. Men hvad der vel er det værste ved den, er, at den er ganske uretfærdig og rammer fuldstændig i flæng. Det er sådan, at for de mennesker, der kun har deres bil til luksusforbrug – hvor mange det er, ved jeg ikke – bliver det ikke nogen stor gene, de kan sagtens lægge det til rette, så de ikke kører en af dagene. Men de mennesker, der bruger deres bil i deres arbejde, f.eks. handelsrejsende eller folk, der kører til og fra arbejde hver dag de fem dage om ugen, de skal altså nu hindres i at bruge deres bil, når de endelig har fri, enten lørdag eller søndag. Hvis det bliver søndag, så kan jeg se for mig, hvordan det vil være søndag aften kl. 24, når folk pludselig alle sammen skal hjem fra sommerhusene, for nu må de køre, nu er det blevet mandag. Sikke en trafik der kan blive! Der bliver noget at gøre for politiet dér søndag nat, man har sikkert hygget sig gevaldigt søndag aften, mens man ventede på at få lov at køre hjem.

I øvrigt må jeg dertil sige, at den megen snak om oliemangel tror jeg ikke rigtig på. Jeg tror f.eks., at vi i dagens Danmark har større olielagre, end vi nogen sinde har haft.

Det ligger bare ude omkring i folks tanke, og det er lige netop på denne årstid, hvor der ikke plejer at være ret meget salg, fordi folk jo ikke køber en masse olie lige før sommer-sæsonen, hvor de næsten ikke bruger noget. Men i år har man jo fra regeringens side forstået hele tiden at fortælle folk, at det bliver dyrere og det bliver dyrere, der kommer måske rationering, der kommer måske skatter, hvorefter alle mennesker, der overhovedet har kunnet, selvfølgelig har fyldt deres tanke op den ene gang efter den anden og hele tiden holdt dem helt fulde. Der er rigelig olie til lang, lang tid.

Det er vigtigt, at vi nu snart holder op med at stikke hovedet i busken herhjemme, at vi erkender vilkårene, som de virkelig er, og prøver på at indrette os efter dem. Kristeligt folkeparti havde håbet, at SV-regeringen kunne have gjort det – vi har været med til at give den chancen gang på gang – at SV kunne have lavet den gennemgribende reform af vores økonomiske system herhjemme, som var nødvendig for at få hold på disse ting, få fuld beskæftigelse, få økonomien til at balancere. Det har vist sig, at det kunne den ikke. Den har fortsat med lapperier, som det har været i mange, mange år.

Endnu en tid må vi vel nøjes med en SV-regering i Danmark. Men vi mener i kristeligt folkeparti, at det er på høje tid, at vi begynder at forberede et realistisk alternativ til denne regering.

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg skulle give en speciel indstilling om de forskellige lovforslag, som er fremsat.

I kristeligt folkeparti er vi overbevist om, at den almindelige stigning i energiprisen er et tilstrækkeligt incitament til, at forbrugerne sparer mest muligt på energien. En ekstra afgift på nuværende tidspunkt på energiområdet har derfor kun ét formål, nemlig under dække af en oliekrise at gennemføre en finanspolitisk stramning.

Det er sådan set også det eneste, altså det at bruge energikrisen som dække for en finanspolitisk stramning, der har noget med fantasi at gøre i de fremlagte forslag, for ellers må man jo nok sige, at forslagene bærer præg af at være særdeles fantasiløse, perspektivløse. Og det værste af det hele er næsten, at de er egns- og befolkningsdiskrimine-

[Arne Bjerregaard]

rende. Forslagene ændrer givet intet som helst ved vores skæve økonomiske udvikling, og de vil være med til at øge både inflation og arbejdsløshed.

Benzinafgiften vil specielt ramme arbejdere, der har langt til arbejde. Det kender vi, der bor i de jyske områder, meget til. Det nytter jo lidet, at man så smukt snakker om i sit oplæg, at nu skal man bruge de kollektive trafikmidler, for den kære regering har jo for år tilbage nedlagt de kollektive trafikmidler i store dele af de jyske områder. Derfor er det lidt malplaceret nu at komme og sige: nu skal I endelig bruge de kollektive trafikmidler! Det er rent københavneri den slags og i al fald kun hensyntagen til storbyerne. Det er ikke hensyntagen til landdistrikterne, og det er så sandelig ikke hensyntagen til den arbejder, som er villig til at tage arbejde 50 km borte, måske endnu længere, i stedet for at vælge arbejdsløsheden. Dette, at man gennemfører en benzinafgift, er ikke et incitament for arbejderen til at tage arbejde langt fra hjemmet, selv om han er arbejdsløs. Det bliver en bekostelig affære for mange arbejdsløse at tage arbejde et stykke borte fra hjemmet. Derfor må vi sige, at forslaget om en benzinafgift vender vi os klart imod, fordi det straffer arbejderen, det straffer i al fald den arbejder, som har et langt stykke vej til arbejde. Det vil vi i al fald ikke være med til.

Om olieafgiften må vi sige, at den har en så stor social slagside, at vi ikke finder det rimeligt at gennemføre en sådan afgift. Hvis man i stedet for havde haft så megen fantasi, at man sagde: vi lader en vis grundportion være uden afgift til samtlige husstande, og det, der forbruges derudover, pålægger vi en større afgift, så havde der været visse sociale hensyn i det. Så havde der været en vis rimelighed i det. Så havde der været noget forbrugsbegrænsende i det. Nu har det kun fiskal værdi; der er overhovedet ikke noget energibesparende i det.

Det samme må vi sige om elafgiften. Vi kan ud fra en social betragtning ikke være med til at gennemføre elafgiften. Og her må man sige, at eftersom elværkerne mere og mere går over til kulfyring, så har afgiften jo kun svage spor af relationer til vores oliekrise.

Det var det negative til finansministeren, som jo er interesseret i at få penge i kassen. Det kan man jo godt forstå efter udsigterne.

Vedrørende tobaksafgiften kunne jeg selvfølgelig være, jeg havde nær sagt næsten uforskammet og sige – jeg er den eneste, der ryger i gruppen – at vi kan godt tage tobaksafgiften med. Vi erkender selvfølgelig, at afgiften forøger folks interesse for indkøbsrejser til udlandet. Jeg kan forestille mig, at det i Sønderjylland nu bliver den helt store dille, for nu kan man jo fylde tanken op med billig benzin syd for grænsen og fylde lommerne med billige cigaretter og bagagerummet med billigt sukker og måske spiritus. Det bliver en stor fidus at rejse derned. Selv fra vort nordjyske område rejser man i stort tal derned, og det bliver i al fald ikke mindre efter disse forhøjelser såvel på benzin som på tobaksvarer.

Afgiften af charterflyvning vil vi se nogenlunde positivt på. Dog er vi betænkelige ved de negative sider, som vi må notere ved en sådan afgift.

Og så er der endelig det sidste, forslaget om ændring af pensionsbeskatningsloven. Der bliver vi nødt til at sige, at vi må se nøjere på, hvorledes det kommer til at fungere, om man virkelig kan imødekomme de velbegrundede krav fra dem, som ikke har faste pensionsordninger, om at kunne indsætte ret store beløb i bestemte år. De har jo ikke så jævn indkomst som vi fastlønnede, så der kan være noget uheldigt ved, at man laver en ordning som denne. På den anden side erkender jeg klart, at det undertiden misbruges og endda misbruges groft.

Summa summarum om afgifterne må jeg sige, at det er forstemmende, fordi de er så ordinære, så fordringsløse for fantasien, så stereotype. De vidner ikke, synes jeg, om en regerings 3 ugers forhandlinger. De vidner mere om sådan noget, som man aftaler over eftermiddagsteen. Der er intet nyt i det. Der er intet fremadskuende. Der er ikke de perspektiver, som er nødvendige for dansk økonomi i øjeblikket.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.55

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Ib Christensen (DR):

Regeringens afgiftsbuket er lige så traditionel i sin sammensætning som begrænset i sine virkninger. Endnu en gang bekræftes det, at afstanden mellem regeringens to dele kun gør det muligt for den at sidde på apparatet, ikke at foretage sig noget konstruktivt. Hverken ud fra socialdemokratiets eller ud fra venstres synspunkter kan resultatet på nogen måde betragtes som tilfredsstillende.

Sammensætningen af afgiftsbuketten er klart asocial. Det er den brede befolknings forbrug til husholdning, opvarmning og kørsel hjem/arbejde, der rammes, og vi får nye titusinder af arbejdsløse. De indkomster, bag hvilke der ikke ligger nogen produktion, og som er den virkelige årsag til inflation, betalingsbalanceproblemer og arbejdsløshed, friholdes som sædvanlig.

Afgiftsforhøjelserne på charterrejser og cigaretter viser, at regeringens egentlige ærinde mindre er energibesparelser end inddækning af en brøkdæl af det store finansunderskud, som en uansvarlig udgiftspolitik har fremkaldt. Vi kan ikke mobilisere den store forargelse over en forhøjelse af en giftskat, hvis der tilsigtedes et mindre forbrug og det i øvrigt var led i en socialt afbalanceret økonomisk sanering, men dette er jo ikke tilfældet.

Den billøse dag bliver svær at administrere og vil ensidigt ramme de mange mennesker, der kun har én bil og må bruge den dagligt mellem hjem og arbejde. Ordningen vil af alle andre nemt kunne omgås, mens de, der rammes, end ikke kan køre weekendtur med familien efter en uges ofte hårdt arbejde. Nu får de oven i dette hårde afgifter, endog uden sociale kompensationer.

For energiafgifternes vedkommende ved vi, at de olieproducerende lande vil bruge dem som argument for yderligere prisforhøjelser. Som sheik Jamani sagde i dansk TV: hvorfor skal danskerne beholde de penge?

Retsforbundet mener, at hverken afgifter eller rationeringer, men kun den friest mulige prisdannelse, kan danne grundlag for begrænsning af overflødig energiforbrug. Det vil sige, at regeringen hellere burde have sat set langt stærkere sammen med andre vestlige lande i OECD og Det internationale

Energiagentur på at varetage fælles interesser over for de olieproducerende lande og over for de multinationale olieselskaber, som tjener tykt på krisen.

Vi foreslår i stedet for regeringens perspektivløse politik følgende handlingsprogram:

For det første: kronen frigøres fra det EF-bestemte valutasarbejde i EMS, således at virksomhedernes konkurrenceevne øjeblikkeligt forbedres med gunstige virkninger både for beskæftigelsen og betalingsbalancen.

For det andet: der gennemføres en løbende afgift på alle jordværdistigninger ud over inflationen. Derved ledes opsparingen til erhvervsaktive investeringer i stedet for til passiv spekulation.

For det tredje: der gennemføres socialt forsvarlige besparelser på statens budget ved afvikling af støtte til særinteresser af enhver art. I den forbindelse må jeg udtale min skepsis over for de af regeringen planlagte kommunale besparelser, som vi i øvrigt overhovedet ikke kender endnu, og som regeringen formentlig slet ikke er enig om.

For det fjerde: der gennemføres en indkomstskattereform, hvor der ryddes op i fradragjunglen og sættes ind mod andre skatteunddragelser. Til gengæld forhøjes den skattefri bundgrænse væsentligt. I den forbindelse skal jeg sige, at vi kan støtte regeringens beskedne forslag om begrænsninger af høje indkomsters misbrug af skattepræmierede rateforsikrings- og opsparingsordninger som et lille, men meget, meget begrænset skridt i den rigtige retning.

For det femte: offentlige arbejder, som alligevel skal gennemføres, fortsættes, så længe beskæftigelsessituationen tilsiger det.

For det sjette: på denne baggrund vil der være motivation for arbejdsmarkedets parter til med henblik på de kommende overenskomster at indlede forhandlinger om en ændret pristalsregulering, hvor udefra kommende prisstigninger ikke indgår. I forbindelse hermed bør parterne kunne drøfte former for lønmodtagernes medejendomsret. Jeg pointerer stærkt, at vi fremdeles selvfølgelig ikke mener, at det er statens opgave at fastsætte lønninger og priser osv., men at det må være et forhandlingsanliggende mellem arbejdsmarkedets parter at klare deres egne overenskomster, men motivationen til, at de gør det

[lb Christensen]

på et samfundsøkonomisk forsvarligt grundlag, vil selvfølgelig være til stede under indtryk af de punkter, jeg her har nævnt.

Endelig for det syvende og sidste: i stedet for yderligere at binde Danmark til en EF-styring af vor energipolitik må regeringen tage initiativ til en alternativ dansk energiplan uden kernekraft og til en aktiv indsats inden for Norden og OECD med henblik på at nedbringe afhængigheden af og udnyttelsen fra multinationale monopolselskaber og OPEC-landene.

Kun en sådan 7 punkts plan vil angribe de fundamentale strukturer, som har skabt Danmarks økonomiske, beskæftigelsesmæssige og energiforsyningsbestemte krise. Den vil have forudsætning for at vinde bred folkelig forståelse og tilslutning, fordi den rummer klare fremadrettede perspektiver.

Vi må benytte den brede folkelige forståelse for nødvendigheden af kraftige indgreb til at foretage disse indgreb. Når det psykologiske klima er til stede, og det er det i øjeblikket, så er det vanvittigt, at regeringen ikke benytter sig deraf til at foretage dybtgående indgreb, som virkelig batter. Men i stedet for at vise politisk mod og handlekraft ser vi denne flertalsregering strides i indre uenighed og ende med såkaldte løsninger af en sådan art, at selv regeringens egne støtter åbent erkender deres utilstrækkelighed og allerede bebuder nye – formentlig lige så kortsigtede – indgreb om få måneder.

Det er ikke, fordi regeringen har savnet kompetente rådgivere. Faktisk har landets ledende uafhængige økonomer med det økonomiske råds formandskab i spidsen givet råd, der ligger tæt op ad væsentlige dele af den 7 punkts plan, jeg her har skitseret. Og vi ved alle, at regeringen kan få flertal i Folketinget for alt, hvad den kan enes med sig selv om.

Det er ikke så underligt, mange mener, at den dag, hvor regeringen sprænges, er rykket meget nærmere nu. Retsforbundet er ikke professionelle regeringsstormere, men vi vil se uden beklagelse på, at denne regering forsvinder ud af det politiske spektrum, medmindre dens partier da skulle udvise en hidtil ukendt vilje til at se bort fra de særinteresser, som hver af dens partier føler sig bundne af, og som så stærkt bidrager til at lamme regeringens handlekraft.

Det afgørende for retsforbundet er imidlertid ikke regeringens sammensætning, men den politik, der føres. Vort ønskemål for landet vil være enhver regering, der så tæt som muligt vil følge den politik, den her nævnte 7 punkts plan indeholder, helst en bred samarbejdsregering, hvor et enkelt partis veto ikke som nu lammer beslutningsevnen.

Waldorff (VS):

SV-regeringens elendighed og den socialdemokratisk-borgerlige krisepolitik elendighed er blevet afsløret adskillige gange, men det er nok sjældent sket så tydeligt som med det seneste kriseindgreb, som vi står med her. Situationen er den, at fordi regeringen har tilladt olieselskaberne at udnytte situationen og dræne gennemsnitsfamilien for ekstra 3.000 kr. årligt, mener regeringen, at det er nødvendigt at gennemføre afgifter på olieprodukter, som dræner gennemsnitsfamilien for yderligere 3.000 kr. Det er klar SV-logik. Når oliepriserne stiger til skade for forbrugerne, så anses det for at være en fornuftig og ansvarlig politik, at man pålægger forbrugerne yderligere afgifter, sådan at skaden for alvor kan mærkes.

Det helt uundgælige resultat af den politik er selvfølgelig en forøgelse af arbejdsløsheden. Men også det bliver anset af socialdemokratiet og af de borgerlige partier for at være en ansvarlig og fornuftig politik. Det er sådan en politik, som mange, f. eks. jævnligt Ekstra Bladet, bruger til at konstatere, at den regering, vi har, er en uduelig regering. Det mener jeg er forkert. Regeringen er faktisk meget duelig og flink til at gennemføre erhvervslivets ønsker. Alt det, der sker i dag med dette kriseindgreb, er faktisk både fornuftigt og ansvarligt ud fra kapitalens interesser. Det er altså rigtigt, at SV-regeringen er en elendig regering, men den er ikke uduelig. Den opfører sig som de flinkeste kapitalistlakajer, og den skal såmænd også nok få sine flidspræmier fra arbejdsgiverside.

Det hører med til spillet, at man også har en uvederhæftig finansminister, som er klar til at stå frem og sige, at arbejdsløsheden . . .

Formanden:

Udtrykket uvederhæftig kan ikke passere.

Waldorff (VS):

[Waldorff]

Beklager.

... og sige, at arbejdsløsheden ikke bliver forøget af dette kriseindgreb, på trods af at det er 100 pct. sikkert, at alene de afgiftslove, som vi står med i dag, betyder 15.000 flere arbejdsløse.

Den socialdemokratiske begrundelse for kriseindgrebet er som sædvanlig ynkelig ud over alle grænser. Kritikken mod socialdemokratiet, også fra egne rækker, for at føre kapitalistisk politik har aldrig været mere veldokumenteret, end den er i dag. Det bider selvfølgelig på huden, men samtidig plaprer man videre på sangen om, at betalingsbalanceproblemet kommer til os udefra, og om, at vi alle sammen må yde vores bidrag til at rette økonomien op. Det er fup og svindel det hele. Brugen af betalingsbalanceunderskuddet som påskud for angrebene på lønarbejderne er fup og svindel. Det er selvfølgelig ikke fru Jensens jaffaappelsiner, der skaber et milliardunderskud på betalingsbalancen. Arbejderfamilien har ingen andel og ingen interesse i betalingsbalanceproblemer overhovedet, bortset fra lige præcis ét punkt, nemlig at det er arbejderne, der bliver sat til at betale for det. Og den regning er dyr, som vi har set det de sidste år.

Betalingsbalanceunderskuddet er resultatet af adskillige ting, f. eks. af indkøbet af isenkram til NATOs krigsmaskine i Danmark, f. eks. af, at den danske stat har foræret Nordøgassen og -olien til A. P. Møller og andre multinationale koncerner. Men først og fremmest er betalingsbalanceproblemerne et resultat af, at det kapitalistiske system afskærer op til 200.000 mennesker fra at skabe værdier igennem deres arbejde. Det er den simple kendsgerning, som socialdemokrater er parat til at holde skjult, om det så skal koste dem deres liv. I stedet lægger de så navn og ry til en politik, som med god SV-logik vender det hele på hovedet og siger: for at komme af med betalingsbalanceproblemerne må vi bevidst skabe mere arbejdsløshed. Det er det, det handler om i dag, hverken mere eller mindre.

Regeringen optræder som marionetdukke for erhvervslivet og benytter de olieprisstigninger, som den borgerlige politik selv har gjort mulige, til at give lønarbejderne én på skallen. For at nedbringe et betalingsbalanceunderskud, som arbejderne hverken har lod eller del i, skal de udsættes for en kraftig

forøgelse af arbejdsløsheden, en katastrofal forringelse af reallønnen og en helt klar forringelse af det kollektive forbrug.

Først arbejdsløsheden. Virkningen af afgifterne kan ret nøjagtigt opgøres til 15.000 arbejdsløse på årsbasis. Det er det eneste, der er helt sikkert med hensyn til arbejdsløsheden i dag. Men pyt, det er et tal på et stykke papir; hvad kan det betyde for en nyudnævnt socialdemokratisk politisk ordfører? Det gælder selvfølgelig endnu mere virkningen af de foranstaltninger, som vi ikke kender endnu og derfor ikke kan argumentere klart omkring: de statslige nedskæringer på 2½ mia kr., som meget let kan betyde yderligere 10.000 arbejdsløse, de kommunale nedskæringer på 4 mia kr., som i hvert fald vil betyde mellem 6.000 og 10.000 arbejdsløse, nemlig det, der er forskellen i beskæftigelses-effekt af henholdsvis offentligt og privat forbrug. Det giver alt i alt mellem 30.000 og 35.000 arbejdsløse som konsekvenser af det kriseindgreb, man har serveret befolkningen her.

Det er også helt klart svindel, når man hævder, at den sølle beskæftigelsesplan, som man siger man vil gennemføre, kan ophæve virkningerne af de andre ting. I allerbedste fald kan beskæftigelsespengene betyde 5.000–8.000 arbejdspladser, og det forudsætter, at ingen af disse beskæftigelsespenge går til erhvervsstøtteordningerne, som vi alle sammen ved omsættes i bedre profiler. Der er bare ikke nogen særlig grund til at tro andet, end at netop erhvervsstøtteordningerne vil fylde meget, når der skal deles ud fra SV-gavebøden. Derfor er der grund til at regne med, at det samlede indgreb vil betyde over 30.000 arbejdsløse. Det er det, som en socialdemokratisk statsminister, det er det, som en socialdemokratisk politisk ordfører kalder en »afbaleret løsning«. Det synes jeg bare vil skal tage til efterretning.

Reallønnen bliver også forringet katastrofalt af indgrebet. Da der blev grebet ind i overenskomsterne i marts, talte SV-regeringen om at opretholde – så vidt muligt, med alle de dér forbehold – den disponible realløn. Forudsætningerne, som man opererede med, var en lønglidning på 2 pct. og en prisstigning på 5 pct. på årsbasis. Vi ved nu, at prisstigningerne løber op imod de 10 pct. på årsbasis. Virkningerne af afgifterne og de statslige og kommunale nedskæringer vil be-

[Waldorff]

tyde ca. 6.000 kr. om året for en gennemsnitsfamilie, så godt som vi kan regne det ud. Med olieprisstigningerne og de øvrige prisstigninger, som kun delvis bliver dækket ind igennem dyrtidsordningen, kan en gennemsnitsfamilie alt i alt se frem til en forringelse af den disponible realløn på 8.000–10.000 kr. om året eller 10 pct.

Man kan også sige det på en anden måde: en gennemsnitsfamilie må tilkæmpe sig 7–8 kr. mere i timen for at holde den disponible realløn, som man havde ved overenskomstindgrebet. Men det er vel heller ikke noget, der kan bekymre en socialdemokratisk ordfører.

De statslige og kommunale nedskæringer ved vi ikke noget om endnu. Man kan selvfølgelig håbe på, at det hele bryder sammen, og at SV-regeringen bryder sammen. Det har vi ikke så meget tillid til. Tilbage står så, at folk må indstille sig på forhøjede takster og på forringelser i det sociale serviceniveau, for det er jo det, som erhvervslivet og erhvervslivets regering helst ser slået i stykker. Det er også en del af den afbalancerede løsning, som statsministeren og hr. Hjortnæs er så glade for. Vi fik udtrykt det på en ganske interessant måde, da talen var om de statslige besparelser i den socialdemokratiske ordførers tale, hvor han siger: »Det må være muligt at gennemføre disse besparelser uden afgørende forringelser eller åbenbare urimeligheder«. Han er altså godt klar over, hvordan de ting vil virke, men hvis blot man kan dække sig ind under, at forringelserne ikke er afgørende, og at urimelighederne ikke er åbenlyse – men altså gerne skjulte – så er det såmænd noget, man sagtens kan leve med.

Stigende arbejdsløshed, forringelse af reallønnen og forringelse af de sociale rettigheder, som arbejderbevægelsen har tilkæmpet sig, det er de 3 ting, som disse kriseindgreb handler om.

Der har været en masse snak i pressen om, hvilket af de to regeringspartier der blev købt eller solgt, hvornår den næste regering kommer og tilsvarende pjat. Helt ligegyldige spekulationer efter min mening. Der er tale om rendyrket borgerlig krisepolitik, og det er alt sammen yderst socialdemokratisk. I over 60 år har det været socialdemokratiets ynkelige rolle at fare omkring med spartel og fuge-masse og lappe revner og huller, når det sprækkede i den kapitalistiske bygning.

Også diskussionen om, hvad der blev af de socialdemokratiske mærkesager, er en misforstået diskussion. Selv om de ting betyder vældig meget for menige socialdemokrater og for den socialdemokratiske del af fagbevægelsen, så er det ikke meningen, at de skal føres igennem – ikke i den bevidsthed, som behersker den socialdemokratiske top. Det er ordgas, men det er nødvendigt ordgas for at holde sammen på den socialdemokratiske bevægelse. Derfor er det også helt logisk, at dette kriseforlig bliver lanceret med basunstød, som varsler indsats på det energipolitiske område og på hele det område, der hedder de riges udnyttelse af skattelovgivningen, men det er lige så logisk, at det er løs snak og mundsvejr det hele. Det energipolitiske indhold består i at lægge afgifter på det energiforbrug, som socialdemokratiet ikke vil være med til at skabe alternativer til. Det sker samtidig med, at statsministeren sammen med sine EF-kolleger prøver at udnytte denne situation til at presse atomkraften igennem på trods af den folkelige modstand i Europa.

Et andet element består i at genere de mennesker, der ikke har nogen kollektiv trafik som alternativ til deres bil, samtidig med at man afviser enhver tale om indføring af en benzinrationering, for det ville være noget, som kunne ramme det storborgerskab, som ellers kan klare situationen, fordi de har råd til at holde to biler.

Svindelnumrene på skatteområdet er lige så indlysende. Jeg synes, det er utroligt, at det er lykkedes at bilde pressen ind, at folk får et forhøjet personfradrag. De 500 kr., der er tale om, har folk haft i adskillige år. Jeg synes, det siger en hel del om situationen for almindelige mennesker, at man er nået dertil, at selve det, at man ikke ligefrem forringer vilkårene for almindelige mennesker, bliver udråbt som værende en forbedring.

De ændringer vedrørende fradragsretten for indbetalinger til pensionsordninger, som også er blevet ført frem med stor larm, er fuldstændig til grin, hvis man kigger dem efter i sømmene. Det er også her lykkedes at bilde folk ind, at der sker en ophævelse af de riges fradragsfiduser. Det sker i hvert fald ikke. Men det er nok tænkeligt, at man tvinger nogle af de mennesker, der har de helt store fradrag, til at sprede dem ud over flere år.

[Waldorff]

Jeg synes, det er pinligt ud over alle grænser, at dette bliver kaldt en begyndende indsats imod fradragsfiduserne, også selv om vi i VS kan se det som lidt af en sejr, at man overhovedet føler sig tvunget til at begynde at pille lidt ved de områder, hvor vi har afsløret nogle af fiduserne.

Det samme gælder sådan set fidusen med at købe anparter for midler, som man har fået skattefrihed for ved at sætte dem ind på etableringskonti eller investeringsfunds. Den har vi rejst i denne folketingsssamling. Det var i øvrigt meget interessant, at dengang svarede skatteministeren, at han ikke kunne se noget som helst forkert i den fidus. Han kunne faktisk slet ikke se, det var en fidus. Det kan han nok stadig væk ikke, og det er nok en del af forklaringen på, at det er skubbet ud af det kriseindgreb, som man har lagt frem her.

Det hedder nu, at det kommer engang hen i efteråret. Folketinget er godt bekendt med skatteminister Anders Andersens dygtighed med hensyn til at opstille tekniske hindringer for gennemførelse af ting, som man har bundet sig til, og jeg mener, man kan sige fuldstændig sikkert: den kommer ikke, lige så lidt som værdistigningsafgiften er kommet. Der vil garanteret være tekniske vanskeligheder frem til valget i 1981, og så håber man på, at man ad andre veje kan forhindre den reform, som kunne ligge over for fidusen med at få dobbelt afskrivning, dobbelt skattefordel af midler, der er indsat på investeringsfunds og etableringskonti, som kan bruges til at købe anparter for.

For VS er det fuldstændig klart, at alternativer til den borgerlig krisepolitik, som der her er tale om, ikke findes i folketetinget. Vi har ingen forestillinger om et andet flertal, som kunne gennemføre en anden politik, en politik i arbejderklassens interesse. For det er indlysende, at det, vi står med, faktisk er socialdemokratisk politik. Med mindre ændringer, måske en tand værre, er det socialdemokratisk politik, som den altid har set ud, selvfølgelig afstemt efter situationen.

Men næste akt i slagsmålet vil selvfølgelig blive udspillet uden for folketetinget. Man ved nu på arbejdspladserne – ellers så vil man få det at vide – at det, der skal til for at hente dette kriseforlig ind, det er noget med 7-8 kr. i timen. Det er klart, at den viden selvfølgelig vil være med til at rejse et lønkrav på ar-

bejdspladserne. Det er helt nødvendigt, at vi og andre socialistiske partier gør, hvad vi kan, for at støtte arbejdspladsernes kamp for at hente de 7-8 kr. ind i timen, som vil være nødvendige for at undgå en forringelse af levevilkårene.

Vi ved også godt, at det ikke bliver let. Vi ved, at vanskelighederne med hensyn til at føre en kamp for sin løn i dag er meget store. Enhver lønkamp, der rejses i dag, bliver en kamp imod indkomspolitikken, og vi ved, at enhver kamp på en arbejdsplads bliver mødt med hele det statslige undertrykkelsesapparat og med svigten og med underminering fra toppen af fagbevægelsen. Derfor må vi også sige, at den kamp, der skal føres for lønnen på den enkelte arbejdsplads, må føres som en del af en samlet politisk kamp imod den statslige indkomspolitik. Dermed er det også sagt, at denne kamp må føres som et opgør også med de faglige ledere, som støtter eller accepterer den statslige politik, sådan som LO har gjort det og gør det stadig væk.

Vi er ikke det mindste i tvivl om, at i den kommende tid og især i de kommende år vil modsætningerne blive alvorligt skærpet i dette samfund. Vi er heller ikke i tvivl om, at de kampformer, man må tage i anvendelse, vil blive skærpet. Det eneste, vi kan sige til det, er, at det er helt nødvendigt, at det sker, hvis ikke arbejderbevægelsen skal blive sat mange år tilbage som følge af en politik, som det største arbejderparti, socialdemokratiet, lægger navn og ryg til.

Lindinger (EP):

Lad mig straks sige, at ingen i dette ting vil beklage det mere end jeg, hvis det skulle gå sådan, at det største forlig i Danmarkshistorien, over 10 mia kr., skulle blive vedtaget med en enkelt stemmes flertal. Jeg kan give såvel centrum-demokraterne som de radikale ret i, at det ikke er nogen ønskelig situation, og jeg tror heller ikke, man appellerer forgæves til statsministeren og regeringen, for jeg er helt sikker på, at den ønsker at få det bedste mulige forlig i denne sag. Det er da også mit håb, at der under udvalgsbehandlingen vil være mulighed for at tage hensyn til de ønsker, som måske skal opfyldes, for at man kan få et bredere flertal.

[Lindinger]

Når man i nogle aviser tillader sig at skrive – det drejer sig om Land og Folk, Aktuelt og Information fra i går, jeg har lige fået udklippene, som jeg abonnerer på – at jeg støtter dette forlig, fordi jeg sandsynligvis, som de skriver, ville ryge ud af folketinget ved et valg, så tager man fejl. Nu er politik det muliges kunst, men det kan også være det umuliges kunst, og jeg er ikke helt utilbøjelig til at tro, at hvis det passede mig, så kunne jeg sagtens fortsætte i dette ting efter et valg. Men det er nu ikke alle journalister, der er herrer i åndernes rige, så lad det stå for, hvad det er.

Jeg vil derimod gerne fremføre, hvorfor jeg støtter dette indgreb. Jeg skal gå 12 år tilbage. Jeg skal tilbage til 1967 – det kan man slå op i aviserne. Journalisterne kan dykke ned i det, så vil de i mange af landets aviser – jeg husker bl. a. Børsen – finde, at jeg skriver en artikel, hvor jeg slår til lyd for oprettelsen af en regering mellem venstre og – undskyld, jeg må nævne partierne i størrelsesorden – mellem socialdemokratiet og venstre. Jeg havde møder dengang med forsyningsminister Axel Kristensen om det samme forhold. Det er altså noget, der har ligget mig meget på sinde. Det er i den forbindelse altså rystende ligegyldigt, om jeg skulle ryge ind eller ud af dette folketing. Det er latterlig journalistik.

Nej, jeg støtter dette her, fordi det er en koalition, som jeg tror vi skal til at regne med i fremtiden. Jeg håber ikke, det bare er sådan noget, der skal køre en tid igennem. For en gangs skyld – på trods af mange års erfaringer for det modsatte – tror jeg faktisk på, at denne regering vil kunne sidde tiden ud. Jeg gætter altså på valg i januar 1981.

Når jeg går ind for denne sommerbuket, som jeg har tilladt mig at kalde den, ligger der ikke deri, at erhvervspartiet er helt enig i alle enkeltheder i disse lovforslag. Der er dem, der har spurgt mig, om jeg har haft muligheder for at rette så meget som et komma, og til dem har jeg svaret, at jeg i hvert fald har rettet et spørgsmålstegn, fordi jeg helt klart går ind for det. Men det er ikke det samme som at sige, at jeg i alle henseender er enig i, hvad dette forlig indebærer. Lad der ikke være nogen tvivl om – det har jeg fremført flere gange – at jeg ikke er særlig begejstret for punktafgifter, men kun kan acceptere dem i denne specielle sammen-

hæng, fordi de faktisk træder i stedet for en rationering. At jeg som ikke-ryger ikke har så meget imod, at tobakken stiger, er en helt anden sag.

Jeg kalder det en sommerbuket, fordi jeg faktisk realistisk vurderer, at der også bliver tale om en efterårsbuket. Den kan sammenlignes med mange smukke farver.

Der er én ting, som jeg gerne vil have at man lægger meget mærke til. Man kan læse i referatet fra forhandlingerne i folketinget den 26. oktober 1978, at på denne dato – for 8 måneder siden på tirsdag – stod jeg på denne talerstol og sagde, at nu kan landet godt forberede sig på en oliekrise. Jeg kunne godt have ønsket, at regeringen havde lyttet lidt – hr. Jens Møller sagde, man burde have lyttet til kristeligt folkeparti – for det er faktisk for sent, man kommer med denne buket, den havde været mildere og i lidt smukkere farver, hvis den var blevet præsenteret som en sen efterårsbuket på det tidspunkt, hvor man måtte vurdere det sådan, at der ville blive en oliekrise. Jeg må indrømme, at Nationalbankdirektøren ikke var enig med mig, men never mind. Der blev altså en oliekrise, og det er bl. a. den, vi nu skal tage højde for. Vi er bare for sent på den. Jeg må tillade mig at kritisere regeringen for, at den er kommet for sent op af starthullerne – det er den så mange gange før – men det behøver ikke betyde, at min tillid til koalitionen, socialdemokratiet-venstre, forrykkes af den grund.

Jeg havde meget gerne set, at man havde sagt rent ud til befolkningen, at man bliver nødt til at acceptere, at vi skal have en moms helt oppe på 25 pct. Det tror jeg nemlig man gør. Men jeg kan også godt sige til dette ting, at man får i hvert fald ikke mig til at stemme for en moms på 25 pct., hvis ikke den kædes sammen med skattelettelser. Den rigtige måde at gøre det på vil nok være at hæve den skattemæssige bundgrænse med måske 3.000 kr. Jeg tror ikke, vi kommer uden om det. Derfor vil det være helt forkert at stå her og sige, at man tror, man har klaret tingene med denne sommerbuket, som nok er kostbar, og som vil ramme mange og også ramme nogle meget hårdt.

Jeg er imidlertid ret sikker på, at netop denne konstellation eller koalition, som vi nu har fået i dansk politik, er den rette – i øjeblikket i hvert fald – til at sætte sig ned og

[Lindinger]

hitte ud af, hvad der skal ske videre. Man kan jo ikke fratage regeringen, at den i det mindste gør noget. Jeg er ikke enig med hr. Glistrup i, at han er regeringsduelig, eller at hans parti er regeringsdueligt i øjeblikket, og jeg er da slet ikke enig i, at vores statsminister er en tåbelig person, som ikke forstår at regere. Jeg synes tværtimod, vores statsminister i allerhøjeste grad har sans for at regere. Ikke bare for at klemme sine egne ting igenem. Selvfølgelig gælder det om at skabe lydhørhed for det parti, man repræsenterer – det er klart, man skal se at få det mest mulige med af sit eget – men man skal også kunne gå kompromisets vej, og det tror jeg ærligt talt ville blive meget svært for hr. Glistrup.

Vi står i en situation, hvor man skal gå kompromisets vej for at komme igennem, og det er sådan set slet ikke hårdt nok for landet, det, der sker nu. Det er forkert at foregøgle samfundet, at vi klarer det hele med dette her. Det er kun begyndelsen. Jeg vil udtrykke min tillid til, at SV-regeringen vil være i stand til at gå videre. Det vil også komme til at betyde, at der vil blive lagt yderligere byrder på den danske befolkning. Erhvervspartiet vil, uanset at det ikke er enig i enkelthederne, overhovedet ikke tage i betænkning at støtte SV-regeringen – og ikke ud fra andre motiver end dem, jeg her har fremført fra folketingets talerstol.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Jeg har i meget nærværende erindring regeringsforholdene i 1967, og derfor ville det interessere mig at vide, hvad det var for en regering, hr. Lindinger siger at Axel Kristensen var forsyningsminister i i 1967.

(Kort bemærkning).

Lindinger (EP):

Jeg må henstille til hr. Wilhelm at høre lidt bedre efter. Det, jeg sagde, var, at jeg i 1967 – altså for 12 år siden – har skrevet artikler i en lang række af landets blade, hvori jeg slår til lyd for oprettelsen af en regering bestående af socialdemokratiet og venstre.

Formanden:

Vi er færdige med ordførerne i første omgang og går til rækken af ind tegnede andre medlemmer. Den første er hr. Tyroll.

Tyroll (VS):

Det, vi har fået lagt frem her, er intet mindre end anden del af overenskomstindgrebet. Regeringen har hele tiden vidst, at denne del skulle lægges frem på et tidspunkt. Det var måske ikke planlagt i detaljer, men det var helt klart, at det skulle lægges frem. Finansministeren og især udenrigsministeren var inde på det i et forsøg på at tilbagevise det brødnid, der var fra de konservative ved behandlingen af overenskomstindgrebet. Udenrigsministeren sagde den 23. marts i år her i folketinget – det kan læses i sp. 8731: »Risikoen for et underskud på 8 mia kr. i år er først og fremmest et resultat af en række andre forhold, nemlig energiprisstigninger og et for højt kommunalt forbrug, det er ikke et resultat af den løsning, vi drøfter i dag.«

Her blev det straks og klart markeret, at der kunne forventes nogle flere indgreb. Der blev ligeledes sagt fra udenrigsministeren (sp. 8734): »Jeg skal blot til sidst sige om den løsning, som vi i dag drøfter, at den er afdæmpet – selvfølgelig ikke tilstrækkeligt, hvis man alene vil anlægge et omkostnings-synspunkt, men afdæmpet. Den er den politisk mulige, og det ville den have været for en hvilken som helst kombination i dette folketing. Den er et skridt på vejen, i den forstand at den skaber ro på arbejdsmarkedet. Den giver folketinget og regeringen mulighed for at fortsætte med den nødvendige økonomiske politik.«

Det var rent faktisk det, der var målsætningen. Det var det, der var hovedformålet: at snyde et indgreb igennem for at få ro, altså omkring overenskomsterne, for derefter for alvor at kunne undergrave reallønnen, for derefter for alvor at kunne sætte ind.

Ingen midler udelades i denne politik. Løgn og vildledning er et af socialdemokratiets afgørende politiske virkemidler her. Statsministeren påstod frejdigt offentligt, at det var afgørende for socialdemokratiet at sikre reallønnen. Arbejdsminister Auken påstod frejdigt det samme ved forhandlingerne her i salen den 23. marts. Det kan læses i spalte 8724, hvor arbejdsministeren siger:

[Tyroll]

»Det er vort indtryk, at ikke blot inden for den offentlige sektor. . . . men også inden for den private sektor vil der være en real-lønssikring, i hvert fald for de lavtlønnede og laverelønnede på arbejdsmarkedet.«

Arbejdsministeren udtrykker sig nok mere forsigtigt, end man ellers hører det i den offentlige debat, men det bidrager klart til at bibringe arbejderklassen en opfattelse af re-allønsgaranti og fører arbejderklassen klart bag lyset, når man vidste, at man ville komme med de indgreb, som altså nu kommer her.

Det står altså klart, at man blot skulle skabe arbejdsro, at man blot skulle snyde disse ting igennem, og at venstre har lagt sig alvorligt i selen for at sikre den reaktionære politik, der gennemføres i dag,

Mit partis ordfører, hr. Waldorff, har været inde på de arbejdsløshedsproblemer, der følger af indgrebene. Ca. 30.000 flere arbejdsløse kan det gøres op til. Hertil kommer, at de prisstigninger, som regeringen forudsatte ved overindkomstindgrebet, nemlig 5 pct. årligt, overhovedet ikke holder; alt tyder på en prisstigningstakt på 13 pct. årligt. Man har nok vidst dette ved overenskomstindgrebet, men alt skulle gøres for at tilsløre de reelle betingelser, man lavede indgrebet på.

Ud over den reaktionære afgiftspolitik kommer nu oplægget til nedskæring af kommunernes aktivitetsudvidelser. 4 mia kr. vil man spare her. Det skulle hjælpe på betalingsbalancen, hævdes det. Uden at der er fremført nogen form for belæg for, at kommunernes aktiviteter belaster betalingsbalancen.

Ser man f. eks. på beretningen fra Kommunernes Landsforening for 1978-79, så fremstilles det klart under gennemgangen af kommunernes indtægtsstruktur, at kommunerne kradsrer pengene ind til dækning af aktiviteterne, hovedsagelig gennem indkomstskatten og desværre i stadig mindre omfang igennem grundskylden. Låneindtægterne er stort set uforandrede; som det hedder i Kommunernes Landsforenings beretning side 62:

»Betragter man virkningen på kapitalmarkedet, fremgår det, at optagne lån og afdrag på lån forventes at være af næsten samme størrelsesorden i begge år, således at kommunerne ikke forventes at belaste kapitalmarke-

Der står altså udtrykkeligt: »således at kommunerne ikke forventes at belaste kapitalmarkedet«. Alligevel kommer man med disse påstande om, at der er en belastning af betalingsbalancen fra kommunernes side.

Hvis man ikke føler sig overbevist af oplysningerne fra Kommunernes Landsforening, så kan oplysning om kommunernes udlandslån findes hos Danmarks Statistik. Jeg har for en sikkerheds skyld fået de sidste, endnu ikke offentliggjorte tal, som ikke udviser en vækst i kommunernes optagelse af lån i udlandet, og jeg vil da gerne videregive dem om nødvendigt.

Påstandene om påvirkning af betalingsbalancen er svære at finde belæg for. Sandheden er jo, at socialdemokratiet her støtter venstre i dets bestræbelser for at ændre kollektivt forbrug til privatforbrug, og det midt i en situation, hvor aktiviteterne i den private sektor er helt ude af stand til at skabe arbejdspladser. Her ønsker socialdemokratiet at medvirke til at forøge arbejdsløsheden gennem at beskære væsentlige kommunale serviceydelser. Hvilke fremgår ikke. Det har man ikke villet give klare bud på. Der er blot tale om, at man lægger det over til kommunerne at gennemføre disse besparelser, disse nedsættelser i aktivitetsniveauet. At det er svært at gennemføre det, ja, det taler de protester, som er kommet fra kommunerne, deres eget klare, tydelige sprog om.

Hvor kommer disse besparelser? Bliver det igen på daginstitutionsrådet, med nye forringelser for børnene, for de ansatte, for ventelisteforældrene, for de arbejdsløse med børneoppassningsproblemer, som man jo også har angrebet fra socialdemokratiets side og fra venstres side? Bliver det på skolerne? Bliver det forringede arbejdsforhold for lærerne, forringede undervisningsforhold for børnene? Bliver det på den kollektive trafik? Bliver det generelt på de ansattes arbejdsforhold inden for kommunerne? Disse områder vil sikkert ikke gå fri, når man nu endelig gennemfører den indpasning af kommunerne i den statslige finanspolitik, som længe er blevet forberedt gennem kommunalreform, gennem budgetreform og gennem styrkelsen af Kommunernes Landsforenings greb om styret i de enkelte kommuner. Det er stramninger, der kommer samtidig med f. eks. særforborgens udlægning, som der er klare be-læg for vil give væsentlige omkostningsstig-

[Tyrol]

ninger for de enkelte kommuner, fordi man jo, som det blev sagt i forbindelse med lovforslaget, da det blev gennemført, forholder sig økonomisk neutral fra statens side i forhold til udlægningen. Det vil give kraftige stigninger i omkostninger i kommunerne og vil i sig selv skabe behov for en aktivitetsudvidelse i kommunerne.

Denne anden del af overenskomstindgrebet forringer altså kraftigt reallønnen ud over det, der lå i den første del, og en tredje del kan forventes. Der er altså tale om, at vi allerede nu må konstatere, at der er en 7-8 kr.s forringelse af timelønnen gennem reallønsudhulingen, at der er tale om, at en gennemsnitsfamilies disponible realindkomst efter skat og husleje senest ved fyringssæsonens begyndelse vil være reduceret med mere end 10 pct. i forhold til niveauet ved overenskomstindgrebet. Der er tale om en kraftig forøgelse af arbejdsløsheden med ca. 30.000 yderligere arbejdsløse som virkning af disse indgreb – en stribe af angreb, der klart viser, at lønarbejderne ikke kan eller skal fæste lid til, at socialdemokratiet vil varetage deres interesser, hverken her eller i fagbevægelsen. Skal angrebene afvises økonomisk og politisk, må regningen sendes videre til arbejdsgiverne. Det drejer sig altså om 7-8 kr. på timelønnen. Det drejer sig om at fastholde lønglidningen.

Specialarbejderforbundet spøjte lidt med genforhandlingskravet i tilfælde af indgreb fra statsmagtens side, der undergraver overenskomsterne. Man har ikke hørt meget til det krav i overenskomstforhandlingerne, og man har heller ikke hørt meget til det, efter at disse overgreb nu er blevet lagt frem. Forbundets adfærd over for cementchaufførernes kamp for at få ordnet deres løn- og arbejdsforhold på trods af overenskomstdiktater viser, at det kun er mundsvejr fra Specialarbejderforbundet.

Genforhandlingsretten skal man ikke bede om, men tiltage sig ved at stille lønkrav og organisere kampene med omfattende solidarisk støtte, sådan som det er sket på det seneste gennem dannelse af tillidsmandsringer og strejkestøttekomiteer og gennem aktivt fagforeningsarbejde. Det må dreje sig om en kamp om udbetaling af de indefrosne beløb fra dyrtidsportionerne, der står i ATP-fonden. Disse midler er lønarbejdernes og skal ikke underlægges reaktionære transakti-

oner mellem augustforligspartierne, når ATPs bestyrelse kommer med en indstilling om anvendelsen af disse midler omkring den 1. oktober.

Lønarbejderne må gennem egne aktiviteter sikre en fuld dyrtidsdækning i stedet for den halve dækning, som gives for øjeblikket, og som er med til at udhule reallønnen yderligere.

Det nytter ikke at hælde hovedet til det internationale skruibrækkeri, som indkomspolitikken er udtryk for. Det undergraver den faglige kamp i andre lande, og det er udsigtsløst, som det også fremgår af regeringens bemærkninger til overenskomstindgrebet, hvor man klart sagde, at de tidligere overenskomstindgreb ikke havde givet nogen forbedringer af konkurrenceevnen – for man havde ført nøjagtig den samme politik i de andre vesteuropæiske kapitalistiske lande – og altså kun havde fået til resultat, at lønnen for lønarbejderne i Europa havde været udsat for en samlet lønsænkningspolitik til skade for den internationale arbejderklasse. Denne politik må tilbagevises igennem offensiv kamp.

Der er også tale om, at de kampe, vi har set i den offentlige sektor omkring arbejdsforholdene, f. eks. inden for sundhedsområdet, bistandskontorerne og daginstitutionerne, må fortsættes og intensiveres; netop på disse områder kan vi forvente at de besparelser, der er lagt op til fra regeringens side, vil komme til at ramme hårdt.

I forvejen er arbejdstempoet temmelig nedslidende inden for disse områder, og der er jo ikke udsigt til, at man med disse indgreb vil få mindre at lave på bistandskontorerne, med den kraftige udhuling af reallønnen, der vil være tale om.

Ligeledes i boligområderne må man kæmpe imod forringelsen af serviceydelseerne fra kommunerne og kæmpe imod den ekstra afgift, der kommer på el osv., gennem betalingsboykot og andre kampformer. Det er herigennem, der kan vindes resultater – ikke igennem at sætte sin lid til, at socialdemokratiet skulle kunne gennemføre noget som helst til fordel for lønarbejderklassen i dette folketing. Det er det stik modsatte, der er tale om.

H. C. Hansen (FP):

[H. C. Hansen]

Jeg vil gerne rette et spørgsmål til ministeren for skatter og afgifter. Det drejer sig om lovforslag nr. L 230, lovforslaget om ændring af lov om afgift af elektricitet. Det fremgår af bilaget til dette lovforslag, at den afgift, der tidligere har været, var arrangeret således, at firmaer med en årlig afgift på over 100.000 kr. kunne blive fritaget. Loven ønskes nu ændret, således at enhver momsregistreret virksomhed med undtagelse af liberale erhverv kan blive fritaget for denne afgift.

Hvad skal der ske med dette beløb? Jeg har set, at da loven i sin tid blev gennemført, anslog man, at det drejede sig om 370 mill. kr. om året. Hvad skal der ske med dette beløb? Betyder det, at priserne skal reduceres med beløbet, eller kan erhvervslivet regne med at kunne beholde disse penge? Der har været forskellige forlydender fremme om, at man ønskede at styrke erhvervslivet med dette beløb, og der er uklarhed om dette problem.

Hvis vi tænker os, at cykelhandler A. Jensen, Dannebrogsgade 117, 4. sal th., putter disse penge i sparebøssen og så anvender dem til datterens konfirmation den 10. april næste år, er han så en kriminel? Laves denne konfirmationsfest så på et forbryderisk grundlag, eller har han ret til at gøre det? Der må skabes klarhed over det. Eller skal cykelhandler A. Jensen nu, når lovforslaget er vedtaget, så gå ud og reducere sine varers pris med nogle få promille? Skal en Nefalys-te nedsættes med 3 øre eller 4 øre? Hvad er tanken med det? Jeg vil bede om, at der bliver skabt klarhed omkring dette problem her mellem første og anden behandling.

Det er i virkeligheden et problem, som hører hjemme under handelsministerens regie, og det burde vel egentlig behandles i erhvervsudvalget, men jeg skal ikke hænge mig i detaljer. Hvis det er således, at der kan skabes klarhed over det i udvalget for skatter og afgifter, så er det for så vidt tilfredsstillende for os.

Der er for megen erhvervslovgivning, som er uklar. Lad os i hvert fald søge at få afklaret dette problem mellem første og anden behandling.

Formanden:

Den 10. april næste år er en torsdag!

Askjær Jørgensen (FP):

I formiddags, da fremskridtspartiets ordfører, hr. Glistrup, sagde sandheden om de såkaldte beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, sad arbejdsministeren hernede på regeringsbænkene og rystede på hovedet. Det er nødvendigt, at man advarer lidt mod den hovedrysten. Når man tænker på, hvilken forklaring vi fik under afslutningsdebatten her umiddelbart før grundlovsdag om tallene vedrørende arbejdsløsheden fra arbejdsministeren, så må man nok spekulere på, hvordan det hænger sammen med, hvad arbejdsministeren eventuelt kan have lært i sin skolegang i den danske folkeskole.

Arbejdsministeren fortalte om, hvordan regeringen havde præsteret nogle fantastisk gode ordninger og en indsats, så man havde reduceret antallet af arbejdsløse i Danmark. Jeg mener, arbejdsministeren svang sig helt op til, at man havde afskaffet arbejdsløsheden for 60.000 personer i forhold til vintertallene. Ministeren glemte at sæsonkorrigere. Men samtidig kan vi læse om, hvordan det galoperer med de mennesker, der kommer på såkaldt efterløn, hvor mange der nyansættes, og hvor meget man forøger beskæftigelsen med i den offentlige sektor. Lægger vi de tal sammen, så kan vi kun komme til – vi, der kun har lært at regne efter de almindelige regnebøger – at regeringen ikke har reduceret antallet af arbejdsløse. Tværtimod. Man har forværret det ganske forskrækkeligt.

Det synes jeg er trist, og det giver mig anledning til at sige til arbejdsministeren, at han skal passe på og ikke ryste for meget på arbejdsministerens hoved.

Jeg beklager, at arbejdsministeren ikke er til stede. Til gengæld kan jeg glæde mig over, at ministeren for skatter og afgifter er til stede. Jeg vil gerne spørge ministeren for skatter og afgifter, hvornår man har tænkt sig at tage fat på problemet med de mennesker, der kunne tænke sig at spare lidt på den importerede energi ved at fyre med halm osv. Hvornår har man tænkt sig at gøre noget ved det? Hvor lang tid vil man blive ved med at irritere landmænd med, at de ikke må brænde deres gamle hegnspæle og deres over-skudshalm osv. af til gavn for valutaen? Hvornår gør man noget ved det? Det har jeg ikke rigtig hørt noget om.

[Askjær Jørgensen]

Jeg glæder mig også over, at handelsministeren er til stede. Handelsministeren er jo vores energiminister. Kan handelsministeren oplyse noget om, hvor mange år endnu regeringen vil nøle med hensyn til kernekraften? Hvor mange år endnu vil man bruge disse billige undskyldninger med, at man skal have fundet ud af, hvordan man opbevarer de affaldsstoffer? Hvordan går det i de lande, som nu har brugt kernekraft en 20-30 år? Er det helt umuligt i disse lande?

Når vi får disse ting smidt i hovedet under påskud af, at det er noget med energi, så burde vi have svar på, hvornår man tør gøre noget med hensyn til det. Hvor længe vil regeringen blive ved med at ligge underdrejet og lade sig underkue af disse samfundsnedbrydere, der hele tiden råber op om de tåbelige ideer vedrørende kernekraft, og hvor farligt det skulle være, når enhver ved, at kernekraft er dels den mest miljøvenlige energiform, dels den form, der kræver det mindste antal ofre ved fremstillingen.

Så er der finansministeren. Regeringen snakker så meget om alt det, vi er nødt til at gøre ekstraordinært på grund af de stigende oliepriser. Der står i den nye redegørelse fra budgetdepartementet, vi har fået omdelt i dag, at der er tale om stigende priser på råvarer og olie. Hvorfor fortæller finansministeren så ikke, hvor meget det koster i valutaforbrug for Danmark, og hvor meget det får vores udlandsgæld til at vokse?

Er det ikke således, hr. finansminister, at hvis man fører en så elendig politik i regeringen, at kronen f. eks. rasler ned med 5 pct., ja, så skal vi bruge 5 pct. mere valuta for at betale renten af vores udlandsgæld? Vil finansministeren fortælle, hvor meget vi skal bruge af valuta f. eks. i 1980 og også i år til at forrente dels vores direkte statsgæld, dels af mange obligationer? Ja, salget til udlandet af statsobligationer fik finansministeren jo begrænset til dels, men så er det jo vokset med salget af realkreditobligationer siden. Det må jo være danske varer, som vi kunne have fået indtægter for, der skal indløse renten af de obligationer, der ligger i udlandet. De koncessionerede selskaber har jo også lånt penge, og alle de mange private virksomheder, som er presset til at låne schweizerfrancs osv., må jo forbruge valuta alle sammen. Hvor meget vokser valutaforbruget til det, når regeringen fører sin elendige poli-

tik, så kronen nu er raslet ned i bunden af slangen?

Hvor mange gange større er virkningen af det med renten og valutaforbruget til renten end de ekstraordinært stigende oliepriser? Det synes jeg man burde tage med i sådan en redegørelse fra budgetdepartementet. Hvis finansministeren vil komme frem med disse tal, så befolkningen kan få at vide, at det, der reelt er årsagen til, at regeringen nu rigtig for alvor er kommet i klemme med sin økonomi, er, at gælden er ved at løbe løbsk, og at det med renterne kan man ikke styre, så ville han være ærlig. Jeg synes, det er for billigt at blive ved med at påberåbe sig, at det er olien, der er skyld i det. Det er kun en lille del af regeringens vanskeligheder, men det er selvfølgelig kommet svært tilpas for regeringen. Finansministeren ville fremstå som en finansminister, som vi kunne respektere, hvis han her turde fortælle, hvad der reelt er årsag til det, nemlig at regeringen simpelt hen ikke har magtet at styre Danmarks økonomi.

Lawaetz (FP):

Jeg tillod mig ved afslutningsdebatten i min ordførertale at forudse, at vi mødtes snart igen, og det blev endnu hurtigere end forventet. Der er jo sket det, at den traditionelle krise, der opstår hvert år, kommer tidligere og tidligere, startende med september, så august, og nu er vi i juni. Man må vel desværre forudse, at der ikke er ret mange måneder til, at den næste debat skal finde sted.

Venstresocialisternes repræsentanter kørte deres sædvanlige grammofonplade med de sædvanlige overdrivelser, men desværre har de jo lidt ret. Det er set med mine øjne ikke særlig arbejdsvenligt, hvad der er gjort. Man gennemfører først en overenskomstfornyelse, og når den er godt i hus, kommer man nogle måneder efter og pålægger lønmodtagerne nogle uforudsete udgifter. Det vil sige, at deres levestandard sænkes, der bliver større arbejdsløshed, reallønnen falder osv. osv. Det, der sker, er nemlig, at man igen kommer med noget helt traditionelt. Det, vi tidligere har drøftet, ondets rod, kommer man ikke ned til, f. eks. ved at tage understøttelsesproblemet op, dagpengene - jeg ved, ideen har været luftet med en eventuel karensdag. Pristalsberegningen og de indefros-

[Lawaetz]

ne dyrtidsportioner har man heller ikke taget stilling til. Det vil sige, at debatten starter igen. Nu har man i denne omgang været fri for vores reservestatsminister, hr. Thomas Nielsen, men han skal nok deltage i de forhandlinger, der kommer nu til efteråret.

Det er naturligt, selv om andre har syntes det modsatte, at man har nævnt ordet alternativ i dag. Jeg synes godt, man kan sige, at der er grund til at nævne et alternativ, og jeg vil pointere, at enten man kan lide det eller ej, så eksisterer det ikke uden fremskridtspartiets 26 medlemmer.

Hr. Poul Schlüter var inde på nogle af de samme ting, som står i vores målsætning – forbedring af konkurrenceevnen, stop for det ene og det andet, stop for udgifter. Måske er vores midler ikke de samme, men målet er det samme: at skabe en beskæftigelse i Danmark på sund konkurrencebasis. Det vil sige, at der er alternativer. Hr. Brusvang har ikke rigtig bestemt sig til, hvor han hører til, men fører den sædvanlige politik: »til den ene side hver anden gang«. Så kan man altid hænge på, hvor man synes det er bedst at stå lige i øjeblikket.

Der var for år tilbage en kendt, dygtig politiker, Thorkil Kristensen – med formandens tilladelse må jeg måske bruge tilnavnet Thorkil Livrem. Jeg synes, han er værd at mindes lige i øjeblikket. Der skete nemlig det mærkelige, at den mand kunne få befolkningen til at gå om bord i hvad som helst af besparelser. Hvorfor? Fordi de kunne se, at det nyttede. Det, man laver nu, kan befolkningen ikke se nytter noget. Man vil kun skabe større utilfredshed. Bare små ting fra dagens aviser: 353 mill. kr. eftergivet i u-landsgæld. Er det noget, som den almindelige borger ser med tilfredshed på og tror vi har råd til?

Vi kan også læse en lille oversigt – det kan være meget godt for antitobakskampagnen – hvor der står, at cigaretterne stiger til 16,50 kr., mens de koster 3,50 kr. i Italien. Ja, jeg spørger bare: er det arbejdsvenlig politik? De, der tjener mange penge, skal såmænd nok få råd til at ryge cigaretterne.

Men det hele peger på, at det med det fine udtryk »vender den tunge ende nedad«, og det er foreslået af en SV-regering. Det værste ved det hele er, at vi nu igen skal leve videre nogle måneder med den enorme usikkerhed, der har præget det hele, og det betyder igen, at vi i erhvervslivet har meget vanskeligt ved

at disponere – vi aner ikke, hvad der sker bare to måneder fremme i tiden – og det er vel, når det kommer til stykket, den største ulykke ved det hele.

Kaj Hansen (DKP):

Det er en højt ejendommelig situation, folketinget befinder sig i her i dag, hvor vi skal tage stilling til en energipriskrise. For det er jo noget, der har været under udvikling i lang tid. Det var også åbenbart, inden folketinget blev hjemsendt den 1. juni. Hvorfor har regeringen så ventet med at fremsætte de forslag, som den nu er kommet med? Det skulle vel aldrig være, fordi man helst ville have EF-valget overstået, inden man fremkom med denne buket?

Nu er det jo sådan, at der ved festlige lejligheder, ved grundlovs møder o. lign., tales meget om demokrati og folkestyre og tales meget om, at man skal hævde folketingets anseelse, og så står vi nu i en situation, hvor regeringen fremsætter nogle forslag, men hvor det besluttes, at forslag fra andre partier ikke kan behandles. Det er ved at udvikle sig til, at folketinget nærmest er et ekspeditions-kontor for regeringens forslag, og at det med udvalgsbehandling er sådan noget kedeligt noget, der helst skal overstås i en fart. Jeg synes, det er en meget beklagelig udvikling, der her har fundet sted.

Nu har kommunisterne fremsat et forslag, der udelukkende går på energisituationen, og det kan altså ikke komme til behandling. Men hverken formanden eller præsidiets kan vel forhindre mig i at snakke om det forslag, nu jeg her er på talerstolen, og så vil jeg tillade mig at inddrage det i en første behandling her ved denne debat.

Et af de punkter, som forslaget omhandler, er, at det statslige selskab, vi har, DONG, skal sættes i stand til at foretage import af energi, og det vil altså i denne situation først og fremmest sige olie. Nu kan jeg konstatere, at det er en tanke, som også vinder gehør i den socialdemokratiske gruppe, idet man i en af aviserne kunne læse, at fru Ritt Bjerregaard nu også er blevet tilhænger af et sådant statsligt olieimport-selskab. Derfor vil jeg spørge, om fru Ritt Bjerregaard er en enlig svale i den socialdemokratiske gruppe, om det ikke er overvejelser, måske også statsministeren har gjort sig.

[Kaj Hansen]

Her må jeg bemærke, specielt til handelsministeren, at jeg den 14. marts 1979 stillede et spørgsmål her i Folketinget, om det nu ikke var på tide, at DONG begyndte en olieimport. Hertil svarede handelsministeren, at det syntes han ikke der i øjeblikket var brug for, men at man nøje ville følge situationen.

Hvad er der så kommet ud af handelsministerens nøje følgen situationen? Jeg har ikke set nogen forslag om, at DONG nu skal gå i gang med en olieimport. Og hvis det ikke skulle gøre det nu, hvornår skulle det så gøre det?

Vi peger også på i vores forslag, at man bør gennemføre en typegodkendelse af energiforbrugende enheder med de højeste virkningsgrader ved omsætning af brændstof eller el til varme eller mekanisk energi. Det er ikke mindst bilerne, vi her tænker på; de dér »billøse dage« lyder nærmest som titlen på en roman. Det, der er sagen, er, at man har mange energislugende biler. Der er f.eks. oplysninger om, at bilerne i det store, rige land USA kører ca. 5 kilometer i gennemsnit pr. liter. Det er også sådan, at der i dag findes adskillige biler, der kan køre 20 km på literen. Var det så ikke tiden nu, at vi indførte en typegodkendelse, således at vi i hvert fald forlangte, at en bil skulle kunne køre 12–14 km pr. liter ved en bestemt fart, efter hvad den blev testet til?

Vi peger endvidere i vores forslag på, at den helt uansvarlige halmafabrænding, der finder sted, må stoppes. Der er lidt uenighed om, hvor meget af vores varmeforbrug halmen i virkeligheden alene skulle kunne dække; det svinger mellem 25 og 35 pct. Jeg talte forleden dag med formanden for landboforeningerne på Fyn, som havde oplysninger om, at den energi, der er i halmen, kunne dække 30–40 pct. af den varme, vi bruger i Danmark, hvis den blev brugt fornuftigt. Så har man endda den helt fatale situation – og det vil jeg sige med en indskudt bemærkning – at de, der går over til at fyre med halm, skam bliver beskattet, for de skal ikke have lov til at spare.

Vi peger endvidere i vores forslag på, at den kollektive trafik skal styrkes ved udbygning og modernisering af trafiknettet. Alle oplysninger viser – og det fremgår også af bemærkningerne til vores forslag – at der er meget at spare ved at overføre den private trafik til den kollektive trafik.

Så kan jeg bebude, at jeg har nogle spørgsmål til handelsministeren, som jeg mener er af temmelig stor vigtighed. I en kronik i Politiken hævder lektor Bent Sørensen fra Niels Bohr Institutet, at Norge jævnlig og også inden for de seneste uger har erklæret sig villigt til at give olie i bytte for samarbejde med dansk industri, og at norske elværksfolk ofte har fremsat ønske om en forøgelse af eloverførselskapaciteten mellem Norge og Danmark. Jeg vil gerne spørge, om handelsministeren kan bekræfte eller afkræfte denne oplysning fra Bent Sørensen i Politiken.

Det andet spørgsmål drejer sig om den olieledning, der har været talt om. Olieledningens pris er anslået til 1,2–1,6 mia kr., afhængigt af, om rørledningen føres til Fredericia eller frem til Sjælland. Statens interesser er ganske åbenbare. For det første sikres en vis kontrol, i særdeleshed hvis der også er en aftale med selskaberne om, at de færdige produkter skal afsættes i Danmark. For det andet kan olierørledningen yde et stort bidrag til forsyningssikkerheden. Man mener, at der er olie nok til at dække fra $\frac{1}{4}$ til $\frac{1}{3}$ af det danske forbrug, og at statens forrentning ved at opkræve en olierørledningsafgift kan blive 25–30 pct. Så vil jeg gerne spørge handelsministeren, hvordan det går med den olierørledning, om den er lige på trapperne, eller hvordan?

Det sidste spørgsmål, jeg vil stille i denne omgang, drejer sig om hele tiden at være opmærksom på at få olietilførsler til Danmark. Direktøren for Uno-X, hr. Bisgaard, har været en tur i Saudi-Arabien, og dér har han spurgt, om han kunne købe olie. Fra Saudi-Arabien side sagde man, at det kunne han, men at den danske stat på en eller anden måde skal kobles ind på en sådan leverance, idet Saudi-Arabien gerne vil levere olie direkte til de enkelte lande.

Direktør Bisgaard oplyser endvidere, at han har henvendt sig til handelsministeriet i denne sag for at anmode om handelsministerens bistand til at indkøbe denne olie. Jeg vil gerne her benytte lejligheden til at spørge handelsministeren, hvordan det går med den henvendelse, om staten vil være behjælpelig med, at Uno-X, som er et lavprisselskab, og som sammen med andre lavprisselskaber i Danmark har været medvirkende til at holde en benzinpris i nogle år, der var lavere end i andre lande, kan komme i gang med en så-

[Kaj Hansen]

dan olieimport, og om ministeren endnu en gang vil overveje, om han ikke for længst skulle have lyttet til kommunisternes henstilling om at sætte DONG i gang med olieimporten.

Ministeren for skatter og afgifter (Anders Andersen):

Det har jo ikke været det tekniske i lovforslagene, der har været det fremherskende i denne debat – jeg tror faktisk ikke, der har været stillet et eneste spørgsmål om selve lovforslagene – men hr. H. C. Hansen og hr. Askjær Jørgensen har stillet et par spørgsmål, jeg gerne vil svare på. Hr. H. C. Hansen spørger, om det, at man bliver afløst fra den nuværende elpris – altså de to øre – i en erhvervsvirksomhed, betyder, at man skal sætte prisen ned. Dertil må jeg svare, at det betyder, dels at man skal sætte prisen ned, dels at de virksomheder, der eksporterer, også konkurrencemæssigt stilles gunstigere. Det gælder også for de indenlandske virksomheder, der konkurrerer med udenlandsk indførsel. Men når man nævner cykelhandleren, der vil holde konfirmation for pengene, bliver jeg nok nødt til at gøre opmærksom på, for at der ikke skal være nogen misforståelse, at det jo ikke er sådan, at cykelhandlerens privatforbrug skal aflastes for de to øre. Det er kun det, der bruges i en forretning, i en virksomhed, man aflastes for. Cykelhandlere og andre selvstændige erhvervsdrivende må naturligvis som andre borgere her i landet betale den almindelige elafgift af det private forbrug.

Hr. Askjær Jørgensen spørger, hvornår man har tænkt sig at tage fat på halmen, altså det store energipolitiske problem med hensyn til de 500 kr., som betales, hvis en landmand bruger halm til egen fyring. Jeg kan sige til hr. Askjær Jørgensen, at jeg – jeg tror, det var i sidste uge – underskrev et svar til energiudvalget, hvor jeg positivt gik ind for, at de 500 kr. falder væk. Der skal en lovændring til, og når vi i den kommende folketingsssamling behandler et af de lovforslag, hvor det kan sættes ind, vil de 500 kr. blive fjernet som et led i regeringens energipolitik.

Ellers må jeg som nævnt sige, at de bemærkninger, der er faldet, mindre har beskæftiget sig med lovgivningen og mere med

det principielle. Jeg skulle måske, inden jeg går ind på det, nævne en ting, selv om den ikke har været draget frem. Det fremgår ikke af lovforslag nr. L 230, at S-togtrafikken i København vil blive aflastet. Jeg vil gerne understrege, at det er min tanke at fremsætte et ændringsforslag om, at S-togtrafikken også bliver aflastet for elafgiften. Når det ikke er kommet med, skyldes det nok, at vi har overset, at den ikke var momsregistreret, og derfor vil den, som lovforslaget er i øjeblikket, falde udenfor.

Når man har lyttet til de forskellige ordførere, har man fået det indtryk, at de nok alle sammen har en fornemmelse af, at vi har nogle økonomiske problemer, men at de næsten har hver sin måde at løse dem på. Det eneste, der var fælles for ordførerne, var det synspunkt, at den måde, regeringen ville løse dem på, faktisk var næsten den dårligste, der kunne findes.

Det kan man i og for sig måske nok undre sig en lille smule over – hr. Glistrup ryster på hovedet – nej, det er nok rigtigt, hr. Glistrup, at man ikke kan undre sig over det, for som oppositionsparti har man jo en vis forpligtelse til selvfølgelig ud over at forsøge at være saglig og have nogle ideer og tanker også at forsøge at placere sig i offentligheden som partier, der har meget bedre muligheder for at løse problemerne i den givne situation end de to siddende regeringspartier.

Men jeg tror ikke, at der hos nogen af de tilstedeværende er tvivl om, at den udvikling, vi har været inde i, f. eks. har betydet, at olieprisstigningerne i 1979 kræver et par milliarder kroner mere valuta til import, end vi havde forudset for et års tid siden, og at det i 1980 formodentlig vil kræve omkring 4 mia kr. mere valuta at importere den samme energimængde. Det har naturligvis en negativ indflydelse på betalingsbalancen, og med den udvikling som baggrund har det været nødvendigt for regeringen at tage hele problemet op, dels for at søge at forhindre, at betalingsbalanceunderskuddet vokser med disse beløbsstørrelser, dels for at søge at animere til en begrænsning af energiforbruget. Derfor er hovedvægten netop lagt på de energiafgifter, der her er tale om. Det drejer sig altså ikke alene om energiforbruget, som jeg nævnte, men også om betalingsbalancen. Derfor er der en sammenhæng imellem afgifterne og

[Ministeren for skatter og afgifter]

afgiftsstørrelserne og de besparelser, som gennemføres på forskellige områder.

Det vil have en positiv virkning på valutaudviklingen. Det er klart, fordi vi er langt henne i indeværende år, hvor kun afgifterne kan få virkning, at virkningen naturligvis er begrænset, men vi skønner omkring 1 mia kr. i forbedring af vores betalingsbalance og til næste år ca. 3 mia kr. eller måske mere, det er svært at skønne på nuværende tidspunkt.

Jeg har lagt mærke til, at der har været megen snak om den negative virkning på beskæftigelsen; jeg tror endda, der var en enkelt ordfører, der svang sig op til en 35-40.000 flere arbejdsløse og en påvirkning af reallønnen på op imod en halv snes tusinde kroner. Jeg må indrømme, jeg ikke har en tabel, der er i stand til at beregne disse tal i disse størrelsesordener, og det må vist være lidt fri fantasi, der her er gået ind i vurderingen.

Jeg tror at kunne sige, at der har været det sigte med helheden i planerne, at vi vel er klar over, at indgreb på nogle af disse områder har en negativ effekt på beskæftigelsen, og at det derfor har været vældig vigtigt, at de samtidig er kombineret med områder, som har en positiv indvirkning på beskæftigelsen. Denne positive indvirkning på beskæftigelsen kan det naturligvis være svært at vurdere i alle detaljer på nuværende tidspunkt, for en række faktorer – både indenlandske og udenlandske – vil kunne påvirke værdien deraf, men de midler på 1,3 mia kr., der er stillet til rådighed til beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, og den halve milliard kroner, der er stillet til rådighed til udlån inden for erhvervslivet, har jo hver på sin måde, når de udnyttes rigtigt, en positiv indvirkning på udviklingen beskæftigelsesmæssigt set. Derfor synes jeg, at den agitation og den voldsomme kritik, der føres frem, på den måde det har været gjort her i dag, skyder langt over målet; det er jeg i hvert fald ikke i tvivl om.

Det kan som sagt naturligvis være vanskeligt at vurdere sammenhængen og de fulde konsekvenser med hensyn til hele den økonomiske udvikling; det afhænger af, hvordan olieprisudviklingen vil forme sig også i 1980, og hvordan vores konkurrencevilkår vil udvikle sig i 1980 i forhold til de lande, vi skal konkurrere med. Her er der en række usikkerhedsmomenter, som vi naturligvis ikke på

nuværende tidspunkt klart kan vurdere, fordi de påvirkes af den kommende udvikling udefra og indefra.

De forslag, der er lagt frem, er altså et bidrag til at vende udviklingen i den rigtige retning. De løser ikke vores totale problemer. Jeg tror, jeg må sige, der er behov for, at befolkningen ligesom lever med i mulighederne for at løse vores problemer. Der er mange, der ønsker, at befolkningen ikke skal leve med – det har vi også hørt under debatten i dag – der er nogle, der tror, at det er alle andre, der skal være med til at løse problemerne, men at man selv nok kan klare frisag på den ene eller anden måde. Det er en misforståelse. Hvis man har den opfattelse i store dele af den danske befolkning, vil de økonomiske problemer, vi står med, og som de tegner sig fremover, faktisk være uløselige. Derfor har regeringen et behov for, både at befolkningen som helhed forstår nødvendigheden af, at disse problemer løses – og det tror jeg for øvrigt den er ved at gøre, for der har ikke i befolkningen lydt nær så megen kritik af de planer, der er lagt frem, som regeringen har mødt i folketingssalen under debatten i dag – og at de politiske partier erkender denne nødvendighed og det, der ligger bag den politik, regeringen har lagt frem.

Handelsministeren (Arne Christiansen):

Hr. Askjær Jørgensen spurgte, hvor meget vi vil nøle med a-kraften. Jeg må minde om, at da denne regering blev dannet, blev det tilkendegivet fra statsministerens side, at vi havde aftalt ca. 2 år til afklaring af spørgsmålet om deponering af højradoaktivt affald, og dengang var der ingen, der protesterede mod denne disposition. Jeg kan oplyse, at disse undersøgelser foregår planmæssigt. Jeg har netop i dag i energipolitisk udvalg i et samråd kunnet oplyse, at de ikke som oprindelig planlagt foregår i serier, men at der foregår parallelt løbende undersøgelser, så tidsfristen kan overholdes; der er altså ikke tale om nølen.

Hr. Kaj Hansen henviste til en kronik i Politiken af en hr. Bent Sørensen, der skriver om henvendelser fra Norge i de seneste uger om energi og industrielt samarbejde. Det er muligt, at kronikskriveren har fået sådanne henvendelser, men jeg har i hvert fald ikke

[Handelsministeren]

modtaget nogen henvendelser. Jeg er bekendt med udtalelser fra norsk side fra nogen tid tilbage, som jeg tidligere både i energipolitisk udvalg og her i tinget har redegjort for, og siden da er der intet sket på dette område, for så vidt angår henvendelser til regeringen.

Hvad angår spørgsmålet om en olieledning fra Nordsøen til raffinaderi i Jylland, er der er række forhold af miljømæssig og økonomisk karakter, der spiller ind, og disse forhold er genstand for vurderinger.

Endelig henviste hr. Kaj Hansen til, at direktøren for Uno-X skulle have henvendt sig til handelsministeriet med henblik på statsstøtte eller samarbejde om olieimport. Jeg kan sige, at vi er opmærksomme på, at der er problemer for de små olieselskaber i øjeblikket. Disse problemer følges og vurderes, men vi har ikke planer om aktuel indgriben i et enkelt selskabs forhold, og vi har heller ikke planer om at følge OPEC-landenes henstilling om øjeblikkelig nationalisering af olieselskaberne.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg vil gerne først svare på nogle af de spørgsmål, der er stillet. Hr. Poul Schlüter spurgte, om det var rigtigt, at repræsentanter for Den internationale Valutafond havde givet udtryk for, at vi er tæt på at komme i den situation, hvor vi bliver sat under international administration. Jeg kan ganske afkræfte, at Den internationale Valutafond har fremsat en sådan vurdering; det har fonden ikke.

Men jeg vil gerne for egen regning – det har altså ikke noget med valutafonden at gøre – tilføje, at hvis vi ikke foretog indgreb som dem, regeringen her foreslår til nedbringelse af betalingsbalanceunderskuddet, ville vi i løbet af få år skulle låne så meget, at vi uden tvivl ville blive stillet over for meget stramme krav til den økonomiske politik fra vore udenlandske långivere. Alene af den grund er vi nødt til at formindske underskuddet over for udlandet i de kommende år, ellers mister vi ganske enkelt kontrollen med samfundsudviklingen.

I denne forbindelse vil jeg gerne sige til hr. Askjær Jørgensen, at regeringen aldrig nogen sinde har benægtet, at de stigende renteudgifter er en stigende belastning for betalingsbalanceudviklingen. Det har vi såmænd

selv sagt tit, og vi har med jævne mellemrum tilsendt folketinget beregninger over de stigende renteudgifter.

Men det, som har forværret situationen i de seneste måneder, er de stærkt stigende olie- og råvarepriser. Det står i oversigten over statsfinanserne, og det er nøjagtigt så rigtigt, som det er skrevet.

Når hr. Askjær Jørgensen kan mene, at et fald i kronekursen betyder, at vi skal bruge mere udenlandsk valuta på renter og afdrag, må jeg tilråde hr. Askjær Jørgensen at studere finansministeriets publikationer med lidt større grundighed.

Flere ordførere har været inde på beskæftigelsesvirkningen; hr. Poul Schlüter henviste til nogle udtalelser fra arbejdsministeren og mente, at de stred imod udtalelser, som jeg har fremsat. Det er ikke tilfældet. Jeg har forstået, at det, som arbejdsministeren har udtalt, er, at afgiftsforhøjelserne og besparelserne isoleret bedømt vil øge ledigheden, men at de samlede foranstaltningers virkninger på beskæftigelsen selvsagt afhænger af besparelsernes og beskæftigelsesplanens konkrete udformning. Og den udtalelse og den vurdering er jeg enig i.

Derudover beror beskæftigelsesvirkningen jo også på afgiftsforhøjelsernes gennemslag på energiimporten. Jeg vil gerne understrege, at regeringen ved sammensætningen af de samlede foranstaltninger har tilstræbt at opretholde beskæftigelsen på det nuværende niveau, og det er her taget i betragtning, at den forudsatte afsvækkelse af stigningstakten i de kommunale udgifter indebærer en mindre kommunal skatteforhøjelse end den, der ellers ville blive tale om. Derfor kan jeg heller ikke på nogen måde bekræfte hr. Waldorffs påstande om beskæftigelsesvirkningen af de samlede indgreb; det har økonomiministeren lige gjort nogle bemærkninger om, og jeg skal derfor ikke sige mere om denne sag.

Hr. Poul Schlüter rejste dernæst nogle spørgsmål om provenuet af afgiftsforhøjelserne og spurgte, om det virkelig var rigtigt, at afgiftsforhøjelsernes umiddelbare provenu på 4,6 mia kr. kun giver et faktisk merprovenu på 2,7 mia kr. Det skøn kan jeg bekræfte, og jeg kan her henvise til den oversigt over statsfinanserne, som er omdelt til medlemmerne i morges. Men der er jo ikke noget som helst mærkeligt i, at et provenu, der er

[Finansministeren]

beregnet på grundlag af et uændret forbrug, faktisk bliver mindre, når efterspørgslen begrænses, når forbruget går ned, for det er jo meningen med afgiftsforhøjelserne; meningen er, at energiafgifterne skal begrænse energiforbruget. Jeg vil gerne yderligere påpege, at hvis det faktiske provenu af afgiftsforhøjelserne skulle blive endnu mindre end 2,7 mia kr., er det ensbetydende med en større forbrugsnedgang og dermed en større positiv effekt på betalingsbalancen end forudsat.

Flere ordførere gjorde også nogle bemærkninger om de kommunale besparelser, og hr. Jørgen Jensen og hr. Tyroll opregnede en lang række områder, hvor de påstod der ville blive foretaget nedskæringer. Hertil vil jeg for det første gerne sige, at der ikke er tale om nedskæringer; der er tværtimod tale om, at de kommunale udgifter fortsat vil stige. Men vi vil tilstræbe, at stigningen kun bliver ca. halvt så stor som den, kommunerne foreløbig har budgetteret med.

Det andet, jeg gerne vil sige, er, at vi først nu skal til at drøfte med kommunerne, på hvilke områder udgiftsstigningen skal begrænses, og derfor er hr. Tyrolls og hr. Jørgen Jensens udtalelser om, hvor det skal ske, på nuværende tidspunkt de rene gætterier.

Det tredje, jeg gerne vil sige, er, at hensigten er, at begrænsningen i udgiftsstigningerne skal medføre en mindre stigning i de kommunale skatter end den, der ellers ville blive tale om. Det siger jeg én gang til, fordi hr. Jørgen Jensen og hr. Tyroll jo ganske forbiser, at hvis man lod de kommunale udgifter stige med 7 pct. i faste priser, ville det medføre en stigning i den kommunale skatteudskrivning med 2 procentpoint, hvilket på afgørende måde ville begrænse udviklingen i lønmodtagernes realløn efter skat. Det er det, der er årsag til ønsket om en halvering af de kommunale udgiftsstigninger, og derfor tager hr. Tyroll ganske fejl, og det er ganske urigtigt, når hr. Tyroll påstår, at regeringen ønsker disse begrænsninger i udgiftsstigningerne af hensyn til betalingsbalancen. Vi har sagt lige det modsatte. Vi har sagt, det ikke vil virke på betalingsbalancen, for vi forudsætter, at begrænsningen i de kommunale udgiftsstigninger modsvares af en tilsvarende mindre stigning i den kommunale skatteudskrivning.

Hertil kommer – og den tilføjelse vil jeg gerne gøre – at hvis man lod de offentlige udgifter stige langt stærkere end stigningen i nationalproduktet, så ville vi i løbet af ganske få år stå i den situation, at det ikke længere var nok at begrænse udgiftsstigningen, men at vi så måtte til at skære direkte ned i de offentlige ydelser, som befolkningen i mellemtiden havde vænnet sig til. Det er den situation, vi ikke ønsker at bringe os i. Når vi ser, hvor vanskeligt det er blot at begrænse en udgiftsstigning, hvor meget vanskeligere ville det så ikke være at foretage egentlige nedskæringer?

Jeg vil gerne sige til hr. Jørgen Jensen, at det gælder både for en kapitalistisk og for en delvis kapitalistisk økonomi som den danske, men det gælder jo også for en kommunistisk økonomi, at man ikke i det lange løb kan fordele mere, end man producerer. Det, vi ønsker, er en fortsat, men økonomisk holdbar videreudvikling af velfærdssamfundet.

Hr. Ole Vig Jensen gav udtryk for nogle synspunkter ligeledes om de kommunale besparelser. Jeg kan over for hr. Ole Vig Jensen bekræfte, at regeringen ønsker at få et samarbejde med kommunerne om en bedre tilrettelæggelse af udgiftspolitikken i hvert fald på mellemlang sigt for hele den offentlige sektor; formen for dette samarbejde skal vi drøfte nærmere med kommunerne i slutningen af denne måned. Jeg er enig i, at et samarbejde er helt nødvendigt, hvis vi skal nå det udgiftspolitiske mål, som regeringen har stillet op, for der er ikke nogen tvivl om, at en væsentlig del af de kommunale udgiftsstigninger skyldes krav af forskellig art, som staten har stillet til kommunerne.

Udenrigsministeren (Christoffersen):

Jeg skal kun gøre nogle få bemærkninger til de indlæg, der er kommet frem i dag, og jeg vil koncentrere mig om et bestemt emne, nemlig den noget specielle opfattelse af hele energiproblemet, som nogle af ordførerne har givet udtryk for, den tankegang, at der i virkeligheden ikke er noget olieforsyningsproblem eller i værste fald kun et kortvarigt problem, og derfor kan det klares ved hjælp af midlertidige rationeringsordninger, midlertidige begrænsninger i udlevering af olie osv. Det var sådan, jeg måtte opfatte baggrunden for hr. Poul Schlüters forslag om at erstatte

[Udenrigsministeren]

afgifter med en rationeringsordning. Jeg forstod det ikke sådan, at vi skulle ind i et permanent rationeringssystem med mærker, ansøgninger, julerationer m. m., men at vi skulle klare en meget kortvarig situation. Jeg forstod også, at hr. Jens Møller nærrede tvivl om, hvorvidt der overhovedet var noget problem.

Jeg finder det meget betænkeligt, at den debat, vi fører, altså tilsyneladende for nogles vedkommende hviler på et meget spinkelt kendskab til indholdet af det reelle problem, for det problem, vi står over for, det er ikke kortvarigt. Det er heller ikke et begrænset, nationalt dansk problem. Det er tværtimod et internationalt problem, og det er et problem, hvis løsning vi ikke i øjeblikket kan se nogen ende på.

Fra 1975 til 1978, altså i perioden fra den første energikrise og indtil nu, har der tilsyneladende været en rimelig forsyning med olie og olieprodukter. En væsentlig del af baggrunden herfor har været følgende: dels er der i de fire år sket en stærk stigning i udvindingen i Nordsøen, dels er nogle af de amerikanske kilder i Alaska kommet i funktion, dels var der i 1975-76 en meget langsom stigning i efterspørgslen.

Det problem, vi i år er blevet stillet over for, er for det første, at stigningen i Nordsøudvindingen og i Alaska ikke fortsætter, af mange tekniske og handelsmæssige grunde, og for det andet, at den iranske produktion er reduceret med op imod 3 mill. tønder olie om dagen, hvilket formentlig svarer til 6-7 pct. af den samlede efterspørgsel i industrilandene.

Hvis vi går frem til 1980, vil forsyningssituationen blive dårligere end den, vi har i 1979, under forudsætning af bare en beskedent økonomisk vækst i industrilandene. For i 1980 må man forudsætte, at der ikke sker nogen forøgelse af produktionen i det mellemøstlige område. Derfor viser alle forudsigelser både fra Det internationale Energiaagentur, fra EF-Kommissionen og fra OECD, at den daglige mangel uden indgreb af en eller anden karakter fra nu af og frem til midten af 1980'erne vil vokse til op imod 4-5 mill. tønder olie pr. dag. Den eneste måde, hvorpå man i de vestlige industrilande kan løse dette problem, medmindre vi vil acceptere utrolig stærke prisstigninger i udenlandsk valuta, er derfor at foretage en be-

grænsning af deres eget forbrug og dermed fratage de olieproducerende lande uden for Europa et incitament til at forhøje deres priser helt eksorbitant.

Det er i øvrigt også forudsætningen for, at nogle af de mellemøstlige olieproducerende lande, der har en venlig holdning til industrilandene, vil være indstillet på at forøge deres produktion. Det er den oplysning, den information, vi har fået alle steder, hvor vi har spurgt i de sidste måneder: medmindre industrilandene i Europa og i Nordamerika er indstillet på selv at træffe de nødvendige foranstaltninger til at begrænse deres forbrug, kan vi forudse stærkt stigende mangel, en helt ukontrollabel prisudvikling i de kommende år, en udvikling, som vil sætte den økonomiske vækst i stå ikke bare hos os, men også i en lang række udviklingslande.

Dermed kommer vi jo til den anden konsekvens og det andet problem, vi står over for, det prismæssige problem og det valutari-ske problem. Med de stigninger, der har fundet sted indtil nu, hvor olieprisen i løbet af 6 måneder er steget fra 12 dollars 70 cent pr. tønde til nær ved 20 dollars, har den samlede omkostning for OECD-landene været, at ca. 60 mia dollars på årsbasis vandrer som en ekstra importudgift væk fra de industrialiserede lande til lande, som i en vis udstrækning ikke umiddelbart er i stand til at genanvende disse midler til import af industrielle produkter, maskineri osv.

Konsekvensen for udviklingslandene er endnu værre. Lande som Indien og Brasilien, som indtil for et par år siden kun skulle bruge omkring 10 pct. af deres samlede valuta-indtægter til energiimport, er i løbet af det sidste halve år kommet i den situation, at de skal bruge 40-45 pct. af deres samlede valuta-indtægter til at importere energi for.

Derfor er den internationale konsekvens af, at man ikke gør noget, hverken i dette land eller i noget som helst andet industriland, ikke bare, at den økonomiske vækst i industrilandene bliver meget beskedent eller går i stå og at vores arbejdsløshed forøges, men konsekvensen er også, at udviklingslandenes problemer vokser katastrofalt, og så har enhver interesse i og optagethed af, hvad der sker med udviklingsbistand og på UNCTAD-konferencer osv., overhovedet ikke nogen baggrund, for så er det et langt større problem, vi bliver stillet over for, end

[Udenrigsministeren]

de mindre problemer, som så mange er optaget af at vi hjælper til med at få løst på disse konferencer.

Derfor er det en risiko for international stabilitet og for international økonomisk udvikling, og det er derfor, jeg gerne vil sige til hr. Poul Schlüter, at jeg i og for sig godt forstår, at det konservative folkeparti har overvejet den tankegang, at man kunne rationere udleveringen i en kort periode, men at det er en idé, der bygger på en fejlagtig opfattelse af problemets omfang. En rationeringsordning i stedet for afgifter vil uvægerlig føre os ind i et rationeringssamfund på dette felt med mærker, med rationer, med dispensationsansøgninger, med ansøgninger og kopier i massevis, med opbygning af direktorater osv. osv. Dette er ikke løsningen på et permanent problem. Det er markedsmekanismen, det er prissystemerne, det er begrænsningen af efterspørgslen ved at sætte en realistisk pris, som er vores eneste mulighed for at begrænse vores forbrug i industrilandene.

Det er ikke rigtigt, når det siges, at vi er det eneste land, der gør noget. Det, som vi drøfter i dag, vil alle industrilande blive tvunget til at drøfte i de kommende måneder, og alle er i gang med det. De internationale forpligtelser, drøftelser, overvejelser, der har fundet sted i den senere tid, viser alle hen til, at dette er den vej, man må betrede, medmindre man vil begynde at afvikle vores markedsøkonomiske system, og medmindre man vil acceptere økonomisk stagnation, og det tror jeg ikke der er et flertal i denne sal, som vil acceptere.

Derfor har energiafgifterne det særlige ved sig i modsætning til mange andre afgiftsbuketter, der er fremlagt i denne sal, at her forsøger regeringen – forhåbentlig med støtte fra et bredt flertal i folketinget – på en afgørende markant måde at påvirke efterspørgslen efter produkter, som vi ikke i dag er i stand til at fremskaffe i de mængder, som vi regnede med for kun nogle få måneder siden.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg har kun få bemærkninger til den debat, der har været i dag. Jeg synes, at den – for at bruge en pæn betegnelse – har været meget afslappet; jeg synes ikke, sindene rigtig er kommet i oprør, og det er jo i og for

sig forbavsende, for vi må erkende, at vi står over for nogle vældige problemer, og de indgreb, de forslag, regeringen har lagt frem, er jo også ganske vidtgående. På den baggrund vil jeg altså udtale min glæde og tilfredshed over, at det, selv om der nok har været mange delte meninger, ja, så mange, at det har været svært at uddrage en nogenlunde fælles holdning for oppositionen, alligevel har været en ganske rolig og stilfærdig debat.

Hr. Poul Schlüter har overrasket mig særdeles meget. Dette, at en ordfører for det konservative folkeparti kommer her og stiller endog meget vidtgående krav om importstop og om en vidtgående rationering, må jeg indrømme var den sidste tanke, jeg overhovedet kunne forestille mig at de konservative skulle give udtryk for. Det er ikke en tankegang, vi fra socialdemokratiets side i enhver situation vil være totalt afvisende over for, men at det skulle være løsningen lige her og nu, er jeg meget forbavset over at de konservative kan komme ind på.

Måske er det, ligesom om man har ledt efter noget, som man havde forestillet sig andre overhovedet ikke kunne finde; så har man fundet noget, og dér står man altså indtil dette øjeblik ganske alene.

Hr. Poul Schlüter stillede mig 6 spørgsmål, og jeg kan vel konstatere, at de fleste af disse spørgsmål er besvaret – og efter min opfattelse tilfredsstillende besvaret – af finansministeren, men der er alligevel et par spørgsmål tilbage. Det ene spørgsmål angik de konklusioner, som er nedfældet på et dokument fra Det europæiske Råds møde i går specielt angående kompensationer for olieprisstigninger, nemlig hvilke konsekvenser og hvilken mening disse konklusioner fra Det europæiske Råds møde har. Jeg kan sige, at tonen i disse konklusioner jo er, at vi skal passe på, at man ikke kompenserer alle og fuldt ud for det tab, olieprisstigningerne giver os. Det er ligesom et udtryk for en meningstilkendegivelse fra Det europæiske Råd, der simpelt hen gerne vil fortælle os alle sammen – hvad mange af os godt ved – at vi bliver fattigere af, at olien stiger så voldsomt, som den rent faktisk gør, og at en total kompensationsdille derfor kan være farlig for os. Deri er vi enige, og den har vi jo heller ikke herhjemme. Det er for resten interessant at se, at der er nogle her, der kritiserer, fordi man ikke kompenserer, og andre, der synes, man kompen-

[Statsministeren]

serer for meget. Det er nu svært at få øje på nogen egentlig kompensation, men skulle man endelig pege på noget, er det dyrtidsreguleringen, men som alle ved, er den dels forsinket, dels giver den jo kun siger og skriver noget omkring halvdelen af kompensatio- nen. Endelig er hele denne energipakke tilrettelagt på en sådan måde, at der er taget meget hensyn til, at det primært er det almindelige forbrug, der rammes, og f. eks. ikke produktionen og ikke f. eks. den kollektive trafik. Det er, hvad der kan siges om Det europæiske Råds særlige konklusion på dette område.

Hvad angår den bilfri dag, er jeg også meget forundret over at høre, at hr. Poul Schlüter det ene øjeblik siger, at det, det drejer sig om, er en total rationering og importstop, og det næste sætter han spørgsmålstegn ved den eneste restriktion, der er i regeringens politik, nemlig den, der vedrører en bilfri dag efter frit valg for de enkelte borgere. Jeg synes ikke, man både kan være kritisk over for denne relativt beskedne restriktion og samtidig give udtryk for ønske om en vidtgående rationering, der jo vil være restriktionernes restriktion. Når jeg mener, det kan være rimeligt og nødvendigt at gennemføre en restriktion på det område, der her er tale om, er det, fordi jeg ligesom udenrigsministeren er en lille smule bange for, at der ikke ude i befolkningen er tilstrækkelig forståelse for og tilstrækkelig opmærksomhed på hele energispørgsmålet. Jeg er lidt bange for, at vi, hvis vi alene klarer det ved afgifter, kan risikere, at man glemmer det faktiske problem lidt for hurtigt og derfor ikke satses nok på at være tilbageholdende og udvikle sin egen fantasi for at finde ud af, hvor der måtte være muligheder for at spare på energien. Jeg har det måske forfængelige håb, at denne form for restriktion kunne inspirere også til mere end én bilfri dag, i det omfang de enkelte borgere overhovedet har mulighed for det. Jeg er sikker på, at der i hvert fald er mange borgere i dette land, der ville kunne lade bilen stå både to og tre dage om ugen, uden at der skete noget afbræk i deres egentlige kørselsmæssige behov.

Jeg vil ligesom udenrigsministeren sige, at det ikke er rigtigt, at disse problemer om begrænsning af olieforbruget ikke er noget, der optager andre lande. Alene den omstændighed, at Det europæiske Råd på sit møde i

går havde olie- og energisituationen som sit hovedpunkt, og hvor et af punkterne var, hvad man kunne gøre for at spare, er vel et udtryk for, at disse ni lande, men også lande uden for De europæiske Fællesskaber, i høj grad dels er i gang med at overveje, dels forbereder og dels også allerede har gennemført visse former for begrænsninger i forbruget. Derfor er det ikke rimeligt at gøre det op, som om Danmark var det eneste land, men måske er vi gået lidt stærkere og lidt hurtigere til værks end andre lande, men det skyldes altså også, at vort behov for at gøre det er om muligt endnu større, end det er i adskillige andre lande.

Hr. Brusvang gjorde en række bemærkninger, hvoraf jeg egentlig var enig i en del, bl.a. den, at det ikke nytter noget, at nogle stiller sig op på denne talerstol og prøver på at bilde folketinget eller befolkningen ind, at der er en patentløsning på disse ting. Uanset hvilken fremgangsmåde vi vil anvende over for denne energikrise, kan det ikke undgå at være løsninger, som der ud fra mange synspunkter kan siges noget ufordelagtigt om. Der er ikke enkle løsninger, der er ikke patentløsninger; deri er jeg meget enig. Når hr. Brusvang spørger, om disse vidtgående foranstaltninger kan gennemføres på én stemme i folketinget, må jeg svare: ja, det kan de jo, men det er da ikke nogen lykke, at forslag om så vidtgående afgifter og foranstaltninger skal gennemføres med kun én stemmes flertal. Derfor håber jeg da meget – og det er ikke nogen floskel fra min side – at det skulle være muligt at gøre flere interesserede i den løsning, vi har lagt frem, og selvfølgelig også i et rimeligt omfang i nogle justeringer på de områder, som der er fremsat ønske om. Men jeg vil gerne til det sidste sige, at det ikke kan nytte noget at skjule, at det har været vanskeligt, at, skal vi sige strikke denne løsning sammen, og at vi ikke må komme i en situation, hvor tingene bliver trævlet op. Men kan man moderere sine krav og sine ønsker, kan jeg sige, at det er regeringens opfattelse, at det vil være lykkeligt, om vi kan få en bredere tilslutning, og derfor var udtalelserne i min tale forleden morgen ikke nogen floskel; i den forstand er de en realitet.

Hr. Erhard Jakobsen sagde – jeg citerer vist nogenlunde rigtigt – at der ikke er nogen partier i dette ting, der politisk rigtig kan

[Statsministeren]

være i stue med fremskridtspartiet, dog undtaget centrum-demokraterne. Det mener de stadig væk at de kan, selv om, som hr. Erhard Jakobsen tilføjede, »vi efterhånden ikke kan se formålet med det«.

Det er et af de citater, jeg gerne vil erindre meget længe, for jeg synes, det var en fornøftig betragtning, og jeg tror, den dækker den faktiske politiske situation i tinget. Der er ikke noget – nå, nu skal jeg ikke tale om alternativ, men så nogen rigtig løsning i at gå ind i noget som helst forsøg på samarbejde med fremskridtspartiet. Der er det ikke for socialdemokratiet, men der er det altså åbenbart heller ikke reelt for noget andet og altså heller ikke for noget borgerligt parti her i tinget. Det synes jeg nok man skal notere sig, for så er der måske noget om snakken om, at der vel egentlig ikke er noget rigtigt alternativ til det, regeringen har lagt frem, og det regeringsgrundlag, der nu engang er. På det grundlag skal vi søge at få gode og rigtige løsninger frem på de problemer, vi nu engang møder.

Hr. Gert Petersen sagde, at han ikke rigtig vidste, om formålet med regeringens forslag om afgifter og restriktioner egentlig var, at arbejderne skulle konditrænes, og – hvis det var det, hr. Gert Petersen sagde – at kapitalisterne skal kvæles i deres eget bilfedt. Det er en meget god måde at sige tingene på, og det er i hvert fald et synspunkt, at der kunne være sådanne tendenser, men det er altså ikke det, regeringen mener.

Regeringen er meget sikker på, at arbejderne også efter disse vidtgående afgifter og disse beskedne restriktioner i meget betydeligt omfang vil kunne køre og formentlig ikke kommer i den helt store konditræning af den grund. Derfor tror jeg, man må sige, at det, det drejer sig om, er at begrænse sit daglige forbrug, enten man er arbejder eller kapitalist, eller hvis man nu både skulle være arbejder og kapitalist samtidig. Det er et spørgsmål om at få dette forbrug på energiens område reduceret; det er det, der er meningen.

Hr. Gert Petersen gjorde en enkelt betragtning om besparelspolitikken. Der er jo i dette øjeblik ingen konkrete forslag om, hvordan vi skal nå frem til de 2,5 mia kr. Men som hovedregel vil jeg sige, at det er klart, at formålet med besparelserne ikke skal være, at den, der har en stor løn, stor fortjeneste, måske oven i købet er millionær

på sundhedssektoren, selvfølgelig ikke skal slippe, medens vi så f. eks. begynder at skære i den sociale sektor for det, vi kalder den jævne mand og kvinde. Det, det drejer sig om, er at finde ud af, hvor der kan spares. Der er ganske mange områder, hvor der kan spares, og der er især ganske mange områder, hvor vi skal skære det offentlige forbrug ned. Det bliver en svær, men en nødvendig opgave, og den må vi se om vi kan klare i fællesskab.

Hr. Ole Vig Jensen var inde på spørgsmålet om skattefradragsreglerne. Jeg mener, det er værdifuldt, at der i det, som regeringen har besluttet, også er en beslutning om gennemførelse af to lovforslag, der i hvert fald reducerer og ændrer ved det skattefradrags-system, vi har på disse to konkrete områder. Jeg synes, det er en god ting, at man har kunnet få det med i vores samlede oplæg, og jeg mener også, at de radikale – jeg håber heller ikke, jeg misforstår det, når jeg siger det – erkender, at der her er sket noget, der også ud fra de radikales synspunkt og altså også fra socialdemokratiets og venstres synspunkt er positivt.

Jeg er enig med hr. Ole Vig Jensen i, at det drejer sig om ved de kommende forhandlinger om beskæftigelsesplan og på anden måde også at tilgodese udvikling af den alternative energi. Det er en sag, som uundgåeligt vil indgå i regeringens overvejelser, og skulle vi gå hen og glemme det, er jeg sikker på, at der er andre, der vil hjælpe os med at huske det.

Hr. Lawaetz var lidt kritisk over for, at vi vistnok havde lyttet – og det var måske særlig den ene del af regeringen – for meget til lønmodtagerne og deres organisationer og til LO. Der kom i den forbindelse nogle stærkt polemiske bemærkninger, men dem skal jeg lade ligge, hr. Lawaetz, for jeg må indrømme, at det ikke først og fremmest er på det polemiske, hr. Lawaetz udvikler sine synspunkter her i tinget; det er gennemgående saglige betragtninger, hr. Lawaetz gør, selv om jeg ofte kan være meget uenig i dem.

Jeg vil gerne sige, at på samme måde som jeg er sikker på at andre repræsentanter her i tinget lytter til Industrirådet, til landboorganisationerne, til Arbejdsgiverforeningen – og det er jo sikkert heller ikke hr. Lawaetz helt fremmed, hvad der siges og tænkes i Arbejdsgiverforeningen – på samme måde lytter

[Statsministeren]

socialdemokratiet til lønmodtagerne og deres organisationer og deres synspunkter. Det vil vi gerne bekende at vi gør, og mere er der sådan set ikke at sige om den sag.

Det, der bare er det afgørende, er – og det synes jeg vi har dokumenteret mange gange – at det i sidste instans er os her, regeringen og folketinget, der træffer beslutninger og har vore synspunkter som frie repræsentanter for det folkestyre, vi netop skal repræsentere.

Jeg vil slutte med at sige, at oliemangel, olieprisstigninger og interne politiske vanskeligheder i de enkelte lande, der måske netop bliver særlig stærke på grund af presset på oliepriserne, alt sammen er politiske og økonomiske vanskeligheder, som vi har at slås med, og som vi skal overvinde. Nu er det jo sankthans, og der er jo tale om både hekse og trolde, og derfor vil jeg godt sige, at det, der kan siges om heksene, er, at der er såmænd ingen af dem, heller ikke den værste af alle hekse, der i virkeligheden kan hekse noget som helst.

Men jeg vil gerne sige med et par linjer fra Midsommervisen: »Hver by har sin heks og hvert sogn sine trolde, dem vil vi fra livet med glædesblus holde«, og det er det, regeringen søger også politisk og økonomisk.

Hjortnæs (S):

Hr. Glistrup er jo ikke i almindelighed kendt for bløde formuleringer, og derfor kunne jeg ikke lade være med at hæfte mig ved, at hr. Glistrup betegnede prisudviklingen på oliemarkedet som behagelig. Skal der være konsekvens i hr. Glistrups tankegang, må hr. Glistrup jo også mene, at konsekvensen af denne behagelige prisudvikling, nemlig en yderligere belastning af vores betalingsbalance med 3 mia kr., er behagelig. Det afdækker jo på udmærket måde hr. Glistrups manglende kendskab til de fundamentale forudsætninger for dansk økonomi. Jeg håber, hr. Glistrup lyttede meget intenst til den belæring, som jeg mener udenrigsministeren gav de folketingsmedlemmer, som ikke har sat sig grundigt ind i disse forskellige sammenhænge.

Så er der også under denne debat blevet rejst kritik mod den automatiske dyrtidsregulering. Det giver mig anledning til at sige, at jeg tror, ja, jeg er sikker på, at kritikerne undervurderer den automatiske dyrtidsregule-

rings positive indflydelse på den ro og stabilitet, der trods alt præger det danske arbejdsmarked. Jeg tror, man skal tage sig meget i agt, når man formulerer kritik mod den automatiske dyrtidsregulering, og jeg tror også, at man skal advare de politikere, som jævnligt gør det, mod de konsekvenser, det vil kunne få, hvis man får mulighed for at realisere de ønsker, man har på dette område.

I øvrigt er det ikke sådan, at lønudviklingen i det danske samfund er stærkere end den lønudvikling, der finder sted i andre samfund, hvor man ikke har en automatisk dyrtidsregulering. I øvrigt har jeg svært ved at forstå, hvorfor det netop er den form for kompensation for prisstigninger, der kommer til os udefra, og som altså gives gennem den automatiske dyrtidsregulering, der er så ufærdelig. Hvorfor er det ikke den form for kompensation, som de, der sidder på jord og fast ejendom, automatisk får? Vi har haft prisstigninger på jord og fast ejendom fra 15. almindelige vurdering på henved 300 mia kr., hvoraf kun de 100 mia kr. ligger ud over den almindelige pristalsregulering. Her er der automatisk en form for kompensation, som ingen tilsyneladende interesserer sig for.

Jeg har ikke kunnet lade være med at gøre disse bemærkninger, fordi vi altså også denne gang skulle præsenteres for kritik mod den automatiske dyrtidsregulering.

Så hæftede jeg mig også ved hr. Poul Schlüters indlæg. Hr. Poul Schlüter var ikke alene enig med DKP og SF, når han gjorde sig til talsmand for importreguleringen, men han formulerede også nogle synspunkter om, at det oplæg, regeringen her er kommet med, vil fremprovokere eller udløse et lønpres. Jeg må vel have lov til at gå ud fra, at hr. Poul Schlüter ikke ønsker at følge den strategi, som DKP, SF og VS anlægger i deres politiske virksomhed her i landet: at skabe så megen uro som overhovedet muligt på de danske arbejdspladser.

Jeg har ikke særlige bemærkninger at gøre til hr. Gert Petersen og hr. Jørgen Jensen. Det var jo traditionelle indlæg efter devisen: de gode gerninger kan vi altså ikke selv gøre, men de onde kan vi heldigvis lade de andre om og specielt socialdemokraterne, og derefter kan vi så angribe dem. Men jeg synes dog, at hr. Jørgen Jensen havde nogle enkelte interessante betragtninger omkring de mul-

[Hjortnæs]

tionale selskabers prispolitik. Hvis jeg forstod hr. Jørgen Jensen korrekt, må det vel udlægges på den måde, at de afgifter, som regeringen nu tager, bliver der simpelt hen ikke plads til i en fremtidig prisudvikling, og at der altså i virkeligheden bliver tale om, at der bliver flyttet penge fra de multinationale selskabers kasse og ind i statskassen. Det har jeg egentlig svært ved at forstå at hr. Jørgen Jensen skulle have noget imod.

Hr. Kaj Hansen gjorde nogle enkelte bemærkninger om nogle oplysninger, socialdemokratiets energipolitiske ordfører, fru Ritt Bjerregaard, skulle have videregivet til en morgenavis. Jeg har også læst disse bemærkninger og mener ikke, at de er i strid med de synspunkter, som socialdemokratiet har stået for på dette område. Der er i øvrigt det interessante ved udtalelserne til den pågældende morgenavis, at hr. Poul Møller fra det konservative folkeparti faktisk giver udtryk for synspunkter, der ligger på linje med fru Ritt Bjerregaards. Der er jo ikke tale om en nationalisering af noget olieselskab, men der er tale om, at man kan gå ind i raffinaderivirkosomhed og på det økonomiske grundlag, som nu engang eksisterer her i landet, deltage i en konkurrence med de andre selskaber. I øvrigt har jeg ikke opfattet de faldne udtalelser således, at det er noget, der er dagsaktuel politik.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg var glad for de indlæg, som hr. Brusvang og hr. Ole Vig Jensen holdt, fordi de alligevel udtrykte en forståelse for det oplæg, som regeringen er kommet med, og jeg håber, udvalgsarbejdet vil afklare tingene, sådan at det bliver muligt for de to partier at tilslutte sig regeringens forslag.

Glistrup (FP):

Det var særdeles overraskende at høre netop hr. Hjortnæs fortælle, at der ikke skulle være nogen, der havde interesseret sig for stigningerne på fast ejendom som følge af disse ting. Det havde jeg da virkelig troet at socialdemokratiet havde interesseret sig for. Hvorfor har socialdemokratiet ellers konsekvent ført den politik nu det ene år efter det andet gennem disse forøgelser af afgifterne at føre hele det økonomiske niveau op her i landet, sådan at det bundfælder sig i, at det bliver dyrere at bygge, og at man derefter

kommer frem til, at de allerede eksisterende faste ejendomme stiger i pris? Hr. Hjortnæs har i sin tid i folketinget været med til nu 6-7-8 gange at fremsætte og gennemføre forslag, hvorved der sker milliardstigninger, og jeg mente da, at det var en af grundene til, at det etablerede parti socialdemokratiet nu ville have yderligere 4,6 mia kr. i afgiftsstigninger, men vi tager nok ikke fejl i, at virkningen på værdien af fast ejendom her i landet i løbet af et år bliver, at fast ejendom om et år er et sted mellem 25 og 30 mia kr. mere værd, end den ellers ville have været. Det er da så åbenbart en hovedvirkning. Det skaber noget arbejdsløshed, og det skaber øget betalingsbalanceunderskud med disse afgifter, men det, der virkelig tæller, er her som ved disse august- og septemberforslag og andre afgiftsforsøg, som hr. Hjortnæs har været med til, 25-30 mia kr. mere på værdien af fast ejendom. Så siger hr. Hjortnæs, at han slet ikke er opmærksom på det, jeg forstod var hr. Hjortnæs' hovedmening med overhovedet at gå ind for det. Hvad er så meningen med det fra socialdemokratiets side, hvis det ikke var yderligere at skærpe uligheden i samfundet, så de, der meget har, og som slutter op om regeringen, de mere skal have? Det har været resultatet af alle tidligere forhøjelser af denne art, og det bliver også resultatet denne gang.

Men det er jo ikke det, regeringen fremfører officielt som sit store grundlag. Deri har hr. Hjortnæs jo ret. Det var gennem lang tid således, at de ord, der var broderet på kongeflaget på SV-regeringens skib, var: »Betalingsbalanceunderskuddet i 1979 må ikke overstige 6,5 mia kr. og skal være mindre i 1980.« Det blev så strøget her for nogle måneder siden, det, vi havde fået at vide var hele grundlaget for regeringssamarbejdet og for, at regeringen overhovedet gik sammen, og nu fik vi så fra statsministeren en ny præcis formulering i forgårs, som jeg troede herefter skulle være grundlaget, nemlig at regeringen har besluttet, at statens udgifter i 1980 skal nedsættes med 2,5 mia kr. Det er jo også præcise angivelser, og det, der nu afløser de 6,5 mia kr., er, at vi i 1980 får udgifterne nedsat med 2,5 mia kr.

Men da var det chokerende at høre, at statsministeren så kommer og siger om dette det mest konkrete i hans egen redegørelse fra i forgårs: ja, vi har ingen konkrete oplæg

[Glistrup]

overhovedet til, hvordan disse afgørende 2,5 mia kr. skal gennemføres. Ved man overhovedet, hvad de 2,5 mia kr. er i forhold til? Vil det sige, at statens udgifter i 1980 skal være 2,5 mia kr. mindre, end de var i 1979, eller hvad er det for et fantasital, man vil gøre 2,5 mia kr. mindre? Kan de 2,5 mia kr. eventuelt indvindes ved, at man begynder at forhøje gebyrer og andre ting og kalder det for en nedsættelse af statens udgifter? Hvad er meningen med disse 2,5 mia kr.? Må vi ikke få nærmere besked? Vi må da få at vide, hvad der kan tænkes at komme ind i det.

Så er der jo sket det, at venstre og socialdemokratiet, siden jeg var på talerstolen i formiddags, har fået gennemført i energipolitisk udvalg den fornødne bemyndigelse til regeringen til at indføre den ugentlige bilfri dag, og efter at man altså nu har fået denne bemyndigelse, må vi have besked fra skatte- og afgiftsministeren: betyder dette så, at vi nu her i eftermiddag står i den situation, at det ikke er 7 skatteforhøjelser, vi behandler, men 8 skatteforhøjelser? Betyder det, at selv om man nu skal have den ugentlige bilfri dag, vil man fastholde den samme vægtafgift? Vægtafgiftsprocenterne er fastsat på basis af, at folk kan køre i deres bil 7 dage om ugen, og derfor må vi se i øjnene, at hvis der ikke kommer et lovforslag fra regeringens side om, at man nedsætter vægtafgiften med 10-12-15 procent, har man reelt forsøgt her ad bagdøren at få vægtafgiften forhøjet, som man forhøjer alle de andre afgifter. Er det meningen fra regeringens side, at man yderligere forhøjer skatterne ud over det, man direkte foreslår? Skal vi nu også have en stigning på vægtafgiften? Vi vil da virkelig meget gerne have at vide, om man går så vidt i sine skatteforhøjelsesplaner, at man smugler den slags ting igennem på den måde.

Ellers var der jo ikke mange vitaminer at hente i de indlæg, der kom fra regeringens side. Derimod var der mange sympatiske ting i hr. Poul Schlüters indlæg, som jo også var ganske konkret. Man havde fået opstillet denne fuldstændig præcise plan, og det er da lykkeligt for os, der har stået her år efter år og fortalt, hvordan udviklingen ville blive i Danmark, at der nu er andre, der efterhånden begynder at forstå noget af, hvad vi har sagt. Det er en dejlig manucent, vi har i hr. Poul Schlüter, når han nu begynder at indse nogle af de ting, som vi har tordnet om

og forklaret år efter år. Lad os håbe, at der vil komme endnu flere, der kan nå til resultaterne på samme måde, som hr. Poul Schlüter nu lykkeligvis er på vej til det.

Men den lille manucent var nu ikke nået til de positive resultater på alle punkter. Den første halvdel af hans sekspunktsplan var ærlig talt ikke videre velovervejet. Først kom der det med, at vi skulle have ansat nogle flere mennesker til at lave rationeringsordninger, eller hvad der nu skulle være, og det er jo ikke videre sympatisk. Dernæst fortsatte han med i punkt 2 at sige: nu skal vi lave stop for lønningerne uden – sådan som fremskridtspartiet altid har understreget det – samtidig at få specielle kompenserende skatenedsættelser for at hindre lønglidning og andre lønstigninger. Det kan ikke være acceptabelt. Skal lønmodtagerne have realbrugsfremgang – og det skal de – skal det være sådan, at hvis de skal holde igen med deres bruttoløn, skal der også være massive nedsættelser af den totale indkomstskat, den statslige og kommunale under ét. Det må indbygges i hr. Poul Schlüters punkt 2.

Når man så kommer til hr. Poul Schlüters punkt 3, var det jo direkte at drive fusk med vores pensionister og vores lønmodtagere, når man her midt i en periode vil til at ændre på pristalsgrundlaget. Nu har vi fastsat nogle bestemte lønninger, nogle bestemte pensionssatser og lignende i marts måned og tidligere, og så vil man pludselig, at de skal have en anden købekraft end den, man havde regnet med, idet de benzinprisstigninger og olieprisstigninger osv., som regeringen vælter ud over land og rige, ikke skal kunne indregnes i pristallet. Således får man ikke en krone for en krone, men købekraften af de kroner, der er blevet fastsat i marts eller ved pensionslovgivningen, skal måske pludselig kun være 90 øre, 80 øre eller lignende. Man kan simpelt hen ikke være bekendt over for befolkningen at tage dette punkt 3 med fra den konservative plan. Selvfølgelig skal vores lønmodtagere og vores pensionister have realværdier udbetalt, og det kan der rigeligt blive plads til. Staten kan bare spare og derved skabe den fornødne økonomiske plads for det. Der er ingen vanskeligheder med at fastholde de realværdier, som er blevet tilsagt landets pensionister og lønmodtagere, for det er jo noget, der er blevet fastsat på et tidspunkt, hvor vi havde fuldt overblik

[Glistrup]

over den udvikling, der har fundet sted på olieprismarkedet. Det undrede mig, at hr. Hjortnæs ikke syntes, at det faktisk er behageligt, det, der er sket på det internationale olieprismarked. I hvert tilfælde i marts måned, men faktisk også allerede, da vi behandlede finansloven i december, måtte man forudse langt, langt større stigninger på olieprisområdet end de småstigninger, der rent faktisk er kommet.

Forholdet er jo det, at uroen i Iran ligger langt, langt længere tilbage, og det er jo det, der er kimen til de prisstigninger, som udenrigsministeren nu dramatiserede i så grov en grad, som forholdet var her under udenrigsministerens fremførelse. Der er ikke sket noget, som kan have overrasket vedrørende oliepriserne. Når hr. Hjortnæs taler om, at vi pludselig skal betale 3 mia kr. mere for vor olie, end han havde regnet med, er det altså et spørgsmål om, at olien fra 1974 til nu er steget med 25-30-35 pct., og det er ikke nogen særlig stor prisstigning over en 5-årig periode. Der er ingen undskyldning for regeringen i olieprisudviklingen for de forslag, man kommer med nu. Det har udelukkende sammenhæng med, at regeringen ikke har formået at føre en ordentlig økonomisk politik her i landet. Havde man fulgt fremskridtspartiet i december ved finanslovsafstemningen, i marts ved overenskomstforhandlingen, hvor alt, hvad der nu er sket, lå klart i dagen, havde disse benzinafgiftsforhøjelser været aldeles unødvendige. (*Bifald*).

Formanden:

Der er nogle, der er beskedne.

Ellemann-Jensen (V):

Hr. Poul Schlüter tegnede jo en klar profil i dag, og belønningen har vi lige set blive afleveret i form af en hjertevarmende mid-sommeromfavelse.

For hr. Poul Schlüter er der ingen tvivl. Hr. Poul Schlüter mener, at det, regeringen lægger frem her, gør ondt, det hjælper ikke, det fastholder de dårlige tider. Det er ret fantastisk, at hr. Poul Schlüter på den måde vil gøre det til, som hr. Poul Schlüter sagde, helt traditionel socialdemokratisk politik. Det er dog første gang, man ser en så omfattende samfundøkonomisk stramning blive lagt frem med så vældig en vægt lagt på besparel-

ser i offentlige udgifter, specielt besparelser på de lovbundne udgifter.

Og de afgifter, der er, er jo, som det er sagt tidligere i dag, først og fremmest indrettet efter at skulle begrænse olieforbruget. Det er ikke den direkte finanspolitiske virkning af afgifterne, der spiller en rolle her. Hr. Poul Schlüter modsiger i øvrigt sig selv, når han senere hæfter sig ved afgifternes provenu og gør opmærksom på, at de jo ikke indbringer så meget, som der står de brutto ville give på papiret. Nej, det beviser netop, hr. Poul Schlüter, at det, der er tankegangen, er, at den finanspolitiske stramning først og fremmest skal komme fra besparelserne. Afgifternes idé er først og fremmest at begrænse olieforbruget.

Men over for udsigten til besparelser er hr. Poul Schlüter nærmest sur og afvisende, for får vi nu de besparelser? Nej, det eneste sikre er jo bare, at venstre nu fylder regeringens kasse, siger hr. Poul Schlüter. Det er altså svært at stille folk tilpas. Selvfølgelig skal en opposition være kritisk over for det, regeringen lægger frem, men den umådeholdne surhed, vi møder fra hr. Poul Schlüters side i denne sag, er nu ganske overordentlig skuffende.

Der må andre metoder til, siger de konservative, og så får vi denne sekspunktsplan, hvor man ønsker at begrænse energiforbruget ved at lægge loft over importen, og så skal olieselskaberne rationere efter nogle direktiver fra handelsministeriet. Det står meget uklart, hvordan det skal fungere i praksis. Hvad mener man med, at der skal lægges loft over olieimporten? Må man ikke fylde lagrene op, når der er mulighed for det? Skal man begrænse selskabernes muligheder for at handle på de frie markeder? Er hr. Poul Schlüter også hoppet på den vogn med at nationalisere de forskellige olieselskaber? Og hvad ligger der i rationeringssystemet? Skal der være sådan særlig venlige juletildelinger? Hvor mange mennesker forestiller hr. Poul Schlüter sig skal være beskæftiget med at sidde og trykke, fordele og klippe rationeringskort rundt omkring? Hvad er det dog for et grufuldt brud på de liberale samfundslinjer, som hr. Poul Schlüters parti da hidtil har kæmpet for? Hvad er det for et brud på disse tankebaner, hr. Poul Schlüter nu lægger op til?

[Ellemann-Jensen]

Der er andre punkter i de konservatives såkaldte sekspunktsplan – den, hr. Poul Schlüter betegner som den offensive vej – som vi da et langt stykke ad vejen kan være enige i i venstre, men vi må jo betegne denne plan som et stykke demonstrationspolitik, for hr. Poul Schlüter må være enig i, at de forskellige ting, der lægges frem, kan kun gennemføres i et folketing, hvor der er en bred politisk opbakning om de ting, der lægges frem, og hr. Poul Schlüter ved udmærket, at det ikke er muligt i dag at få politisk opbakning omkring disse væsentlige og tungt virkende elementer i de konservatives sekspunktsplan. Derfor kan man selvfølgelig sige, at der er et modstykke her, men det er intet alternativ, der præsenteres fra de konservative.

Det er et stykke traditionel demonstrationspolitik, som det kan være vældig godt at trække frem ved festlige lejligheder, ved vælgermøder osv., men som ikke kan betragtes som værende et seriøst alternativ til den politik, regeringen har lagt frem.

Hr. Brusvang var inde på, at der ikke findes noget alternativ til den politik, regeringen lægger frem, og der findes ikke noget alternativ til den regeringsdannelse, vi har for øjeblikket. Hr. Brusvang er så betænkelig ved, om indgrebene skulle blive gennemført med én stemmes flertal, og det er da klart, at det ville være bedre, hvis der var flere stemmer. Men som hr. Brusvang siger: da det ikke er CDs politik, der bliver lagt frem, kan man blive tvunget til at stemme imod, og det er nu skuffende, hvis hr. Brusvang fastholder det synspunkt. Der blev dog også givet visse åbninger; man var villig til at tage imod det tilbud om forhandlinger, som statsministeren på regeringens vegne kom frem med forleden.

Tilsvarende lå der også åbninger i hr. Ole Vig Jensens indlæg, selv om det da var skuffende at høre, at man efter at have erkendt, at der skal gøres noget, siger, at man ikke vil være med til det, regeringen foreslår, for man har en hel masse ideer om, hvad der burde have været gjort i foråret, og hvad der burde have været gjort i efteråret, og så kommer man med en lang række ting, som ikke direkte vedrører de forskellige indgreb, der foreslås af regeringen nu. Man må dog have forståelse for, at når regeringen præsenterer en samlet pakke, er der grænser for, hvor

meget der kan laves på snorene, så hvis de radikale mener det alvorligt med, at man vil gå ind i forhandlinger om en eventuel deltagelse i løsning af problemerne, må man gøre sig klart, at der er grænser for, hvor mange snore der kan snittes op og erstattes af andre snore, og den meget lange ønskeseddel, der kom frem, lignede igen et forsøg på at komme med et stykke demonstration af, hvad man gerne ville, hvis.... Det ligner det i langt højere grad end et seriøst oplæg til at indgå i nogle forhandlinger. Men de kommende dages udvalgsarbejde skal vel vise, om der er seriøs interesse uden for regeringspartiernes kreds for at indgå i forhandlinger om, hvordan den endelige pakkelse skal se ud, og venstre vil gøre sit til, at de forhandlinger fører til et positivt resultat.

Poul Schlüter (KF):

Jeg synes, øjeblikket er inde, hvor det nok er mest korrekt af mig ikke at spille så mange ord på hr. Ellemann-Jensens indlæg. Han brugte den vending, at den konservative sekspunktsplan stort set var et paradenummer, og det må jo overraske mig, siden jeg ikke et øjeblik vil skjule, at en række af punkterne og især de vigtigste af dem er de krav om en bedre økonomisk politik, som venstre ellers tidligere i en årrække var enig med det konservative folkeparti om.

Finansministeren sagde i sin tale, at det, der har forværrer vor stilling de sidste måneder, er olieprisstigningerne, og noget er der om det; det skal jeg ikke benægte. Men jeg vil advare mod at skabe det indtryk, at hovedgrunden eller den eneste grund til den kæmpeafgiftsbuket, regeringen nu vil gennemføre, er olieprisstigningerne. Det er i langt højere grad regeringens svigtende økonomiske politik generelt, som er baggrunden.

Jeg forstod, at finansministeren ikke rigtig ville sige noget klart om, hvordan foranstaltningerne vil komme til at præge ledigheden, men jeg kan jo ikke forbigå, at en række førende økonomer og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, har jeg forstået, har den vurdering, at regeringens samlede pakkelse uundgåeligt vil trække en væsentlig stigning i arbejdsløsheden med sig.

Så sagde finansministeren i vor drøftelse om, hvilket samlet provenu afgifterne mon vil indbringe netto, at forbruget skal jo gå

[Poul Schlüter]

ned, og derfor kan man ikke regne med bruttotallet, de 4,6 mia kr., men man må kun regne med 2,7 mia kr. Så må jeg da spørge: når forbruget skal gå så klækkeligt ned, kan det så undgås, at arbejdsløsheden går op? Det er vel ikke alene forbruget af udenlandske varer, som vil falde. Det må desværre også være forbruget af indenlandske varer, og dermed kan vi vel også fastslå, at stramningen ikke bliver på 12 mia kr., men et væsentlig mindre beløb.

Jeg var glad for én finansministerudtalelse i dag. Det var sætningen om, »at i det lange løb kan det ikke lade sig gøre at fordele mere, end man producerer«. Det var gode, sunde og sande ord, men nu har det jo stået på længe, allerede en årrække, at vi har brugt mere, end vi tjener, og det er også derfor, det konservative folkeparti i dag som før lægger så megen vægt på, at vi dog begynder at føre en politik, der kan føre til, at vi igen tjener mindst lige så meget, som vi bruger, men det er altså ikke det, regeringen er indstillet på. Den vil gældsætte. Den vil låne. Men det kan man ikke blive ved med.

Og så har jeg naturligvis nogle bemærkninger til statsministeren. Statsministeren var så forundret over, at det konservative folkeparti ville følge den kurs over for energi-problemet at lægge loft over den samlede import til vort land. Ja men det kan statsministeren da egentlig ikke undre sig så meget over, for han har jo netop deltaget i et EF-topmøde, som giver udtryk for den samme tankegang, at det samlede EF-område må begrænse sit energiforbrug og dermed sin energiimport.

Vi føler os overbevist om, at det kan lade sig gøre efter grundregler, som fastsættes af handelsministeren, dvs. regeringen, at lade olieselskaberne foretage en fordeling, altså uden en egentlig gammeldags rationering, så meget mere som regeringen jo ikke stiler mod en voldsom nedskæring af det danske forbrug.

Om det vil jeg godt sige, at det er jo slet ikke sikkert, at vi får en formindskelse af energiforbruget nu. Det er sikkert, at vi får milliardforhøjelser af skattetrykket, men det er altså ikke sikkert, at vi får en formindskelse af energiforbruget. Vil regeringens forslag føre til en formindskelse? Ved man noget om det? Hvad er det, regeringens forslag går ud på? Ja, der er jo egentlig tre elementer. Det

første var fartbegrænsningen. Det giver ingen formindskelse, som er værd at snakke om. Det andet er den billøse dag, og man henviser til Østrig, hvor der blev tale om en 2 pct.s formindskelse af forbruget. Men Østrig har en helt anden sammensætning af sin bilpark, og vi ved ikke, hvordan der skal dispenseres fra grundreglerne herhjemme. Det er altså fuldstændig usikkert, om den billøse dag er egnet til at give formindskelse i forbruget.

Så er der afgifterne, det tredje led. Hvis afgifterne udløser et lønpres – sådan plejer det at gå; lad os håbe det ikke sker igen, men det plejer at gå sådan, det viser årtiers erfaring – så er vi lige vidt.

Man kan heller ikke se væk fra, at milliardafgiften på dansk energiforbrug meget vel kan inspirere OPEC-landene til at sætte priserne op, fordi afgifterne jo viser, at den danske regering mener, forbrugerne kan betale den højere pris alligevel.

Statsministeren siger, at man skal – sådan er det besluttet på EF-topmødet – passe på ikke at kompensere for olieprisstigningerne. Jeg mener nu, EF-topmødet talte lidt mere præcist. Man brugte vist vendingen: man skal bestræbe sig på, at olieprisstigningerne ikke fører til lønkomensation. Derfor kan statsministeren nok heller ikke være helt fremmed over for den tankegang, det konservative folkeparti har fremført, at olieprisstigningerne, fordi de er en registrering af et velstandstab for os alle, ikke indregnes i pristallet.

Men ellers må jeg vel erkende, at det bedste i statsministerens tale var afslutningen. Den havde han heller ikke selv skrevet. Det var jo et citat af den smukke gamle Midsommervise:

»Hver by har sin heks og hvert sogn sine trolde.«

Det var, ligesom statsministeren kom til at holde sin sankthanstale nogle timer for tidligt. Jeg har ofte kunnet ønske mig, at statsministeren var endnu længere forud for sin tid. Når bålene tændes i aften og befolkningen samler sig om dem, så har alle jo lov til at tænke på, hvem der burde sendes til Bloksbjerg. Jeg har nu på fornemmelsen, at man ikke kan se helt væk fra, at det vil ringe kraftigt for statsministerens øren i aften ved 22-tiden.

Ole Olsen (SF):

[Ole Olsen]

Jeg synes, hr. Glistrup fortjente det bifald, der kom før. Jeg er tidligere blevet gjort opmærksom på fra fremskridtspartiets side, at hr. Glistrup er en særdeles vidende økonom, og vi har også tidligere fået at vide, at han måske var verdens bedste biolog, men nu er han altså direkte blevet troldmand, når han i marts kunne forudse, hvad der ville ske på spotmarkedet i Rotterdam i juni. Hr. Glistrup burde nok straks kaste sig over oliehandel og begynde at spekulere, så ville hr. Glistrup i hvert fald blive meget, meget velhavende, hvis han var i stand til at forudsige den slags ting koncist.

Jeg lyttede meget indgående til det, hr. Hjortnæs sagde heroppe. Hr. Hjortnæs var jo langt skarpere over for regeringen, end jeg var i formiddags, og også end jeg kommer til at blive nu. Vi må så se, om regeringen har hørt efter og taget bestik af det.

Men hr. Hjortnæs må alligevel have en dårlig hukommelse. Hr. Hjortnæs påstod, at SF sammen med DKP var gået ind for importreguleringer. Det er da muligt, at hr. Hjortnæs kan grave langt tilbage i tiden og måske finde en enkelt lejlighed, hvor vi om en enkelt vare har sagt, at der skete jo ikke noget ved at regulere importen af den, men det er ikke det samme som at gå kompakt ind for importreguleringer. Her tror jeg ikke vore synspunkter er så forfærdelig forskellige fra socialdemokratiets.

Statsministeren snakkede om glædesblus. Jeg synes, der burde være tændt glædesblus herinde. Det burde være tændt til ære for venstres leder, udenrigsministeren. Jeg synes, vi her hørte en helt ændret opfattelse af energipolitik. Ændringen er sen, men den er da glædelig. Vi burde egentlig kunne finde et bredt flertal om en energipolitik. For nu har vi altså opdaget, at venstre siger, man kan bruge markedsmekanismen til at føre energipolitik. For ikke ret lang tid siden sagde venstre, at hvis man gjorde sådan og sådan, så var det nærmest socialisme, så var det at gribe ind over for markedsmekanismen. Jeg synes, det er godt, at udenrigsministeren siger det. Jeg skal bestemt ikke skyde på noget fra fortiden.

Nu er det jo sådan, at der skal to komponenter til at føre en energipolitik. Den ene af komponenterne er efter vores mening ikke til stede. Der skal høje priser på, det er korrekt. Men der skal også være en mulighed for for-

brugerne for at kunne unddrage sig ved at foretage sig noget, og dette mangler bogstavelig talt fuldstændig her. Jeg er ked af, at vi ikke kunne få snakket med regeringen. Vi havde måske – jeg siger måske – set anderledes på lovforslagene, hvis man kunne have gjort det. Men altså kun ros til udenrigsministeren fra min side.

Dernæst vil jeg gå over til den føljeton, jeg begyndte på i formiddags, men som jeg ikke blev færdig med. Det synes mig lige så vigtigt som meget af det andet.

Der er blevet angivet, at indgrebene har et energipolitisk formål. Som jeg lige sagde nu, synes jeg altså ikke, det passede rigtigt. Der er også blevet sagt fra regeringens side, at det er for at rette op på betalingsbalancen.

SF kan være helt enig med regeringen i, at det er meget nødvendigt at foretage noget for at forbedre vores betalingsbalancesituation. Jeg håber ikke, det kan overraske nogen i regeringen, at jeg siger det. Vi ville egentlig have sat pris på, om regeringen i forbindelse med fremsættelsen af lovforslagene var fremkommet med oplysning om Danmarks kreditværdighed på det internationale kapitalmarked. Jeg erkender, at finansministeren kom i nærheden af det, men det kunne godt have været sagt langt tydeligere, hvordan det er. Det er i alle tilfælde farligt at gøre sig afhængig og især politisk afhængig af andre lande. Sandheden er vel, at vi allerede nu er særdeles afhængige af Tyskland.

Vi kan som sagt være enige med regeringen i, at der må gribes ind over for betalingsbalanceunderskuddet. Vi er derimod ikke enige i, hvad der bør gøres. Vi mener nemlig, at det er muligt samtidig at foretage indgreb over for betalingsbalancen og fremme beskæftigelsen med det indgreb. Vi er gentagne gange kommet med forslag herom. Man kan sætte det sammen under en slags fælles overskrift, der hedder: selektive indgreb.

Nu er det ikke småpenge, der skal til for at påvirke udviklingen, det er vi helt klar over. Men jeg må gøre opmærksom på, at vi for øjeblikket har et direkte tilskud til erhvervslivet på ca. 4 mia kr. Ud over almindelige afskrivninger for slid og forældelse har vi ca. 9 mia kr. i henlæggelser og fradrag for erhvervslivet. Hvis man forsøgte at handle rationelt med dem, forsøgte at styre med dem, forsøgte at hjælpe eksportindustrien og specielt også forsøgte at hjælpe, det er måske

[Ole Olsen]

vigtigere, den industri, der konkurrerer med importen, brugte man alle disse penge til at gøre det, så ville vi være kommet langt.

For øjeblikket er det vores indtryk, at det er ligesom en sukkerbøsse. Man strør bredt ud over dem alle sammen, og det er selvfølgelig behageligt for erhvervslivet. Dels er tilskuddene for store, men den værste fejl ved dem er simpelt hen, at man handler fuldstændig irrationelt. Jeg mener, det burde være en vigtig opgave for regeringen sammen med alle partierne her i folketinget at forsøge at gå erhvervslovgivningen ordentlig igennem og prøve, om vi dog ikke kunne føre en lidt mere fornuftig erhvervspolitik.

Kunne vi det, så havde vi i virkeligheden flere penge endnu at råde over. Vi har simpelt hen en meget stor reserve i arbejdsløshedsunderstøttelsen på 11 mia kr. Den samfundsmæssige omkostning med at sætte nyt arbejde i gang er jo meget ringe. Det var ikke ret meget mere end selve arbejdsløshedsunderstøttelsen, man skulle anvende. Vi kunne altså tillade os at bruge meget store beløb på at føre en anden erhvervspolitik.

Det forekommer mig tragisk, at socialdemokratiet i stedet for at gå ind for en politik som her skildret har allieret sig med venstre om nye asociale love, der vil medføre forøget arbejdsløshed.

SF har ved mange lejligheder tilbudt samarbejde, og det vil vi da godt gøre stadig væk om en række problemer, men jeg synes, det er tragisk, at socialdemokratiet – de fleste socialdemokrater – i virkeligheden inderst inde er enige med SF i den politik, som vi lægger frem, men blot er forhindret i at være med til at udføre den.

(Kort bemærkning).

Hjortnæs (S):

Hr. Ole Olsen betvivlede min hukommelse. Det var nu ikke så forfærdelig vanskeligt at huske i dag, for vi skal altså ikke længere tilbage end til hr. Gert Petersens tale her i formiddags. Jeg vil gerne citere fra fortrykket:

»Regeringen kunne også begrænse importen gennem kvalitative importbegrænsninger, som på samme tid ville tilgodese virkelige miljøkrav og det danske samfunds behov, og den kunne i en periode på et år eller halvandet som hurtigvirkende middel, som en slags

indkøring af en ny politik, indføre en generel afgift på importerede varer. Det vil vi godt være med til.«

Jeg forstår, at denne tale er oplæst og godkendt i SFs folketingsgruppe, altså også af hr. Ole Olsen. Det er altså ikke min hukommelse, der svigter i denne sag.

Formanden:

Jeg må vistnok – med fare for at kaste lidt vand på glædesblusset – sige, at man strengt taget ikke må citere fra det foreløbige referat, som ved en særlig venlighed gives til ordførerne, inden det er kontrolleret og redigeret, og som ikke er godkendt af den pågældende ordfører, selv om talen muligvis har været det, da den blev holdt.

(Kort bemærkning).

Ole Olsen (SF):

Det er da korrekt, at vi har set hr. Gert Petersens tale, og vi har da også godkendt den, men det, jeg sigter på, er vores holdning til importregulering. Den tror jeg ikke hr. Hjortnæs kan sætte noget spørgsmålstegn ved. Vi har afgjort – i modsætning til DKP f. eks. – vendt os imod almindelige importreguleringer. Vi er bange for, at begynder vi først at bruge det middel, ja, så kommer andre lande også med det. Hr. Hjortnæs skulle have hørt videre, hvad hr. Gert Petersen sagde. Der blev også sagt: vi kunne nok finde paragraffer i EF-lovgivningen, som kunne tillade os at gøre det. Det er noget helt andet end at beskyldte os for generelt at ville føre en politik, der anvender importkontrol.

Jørgen Jensen (DKP):

Ikke fordi jeg vil benytte min tid til at blande mig i den diskussion, men det kan jo også være forkert at beskyldte DKP for blot at have talt om generel importkontrol.

Jeg vil godt sige til statsministerens bemærkninger om, at stemningen var afslappet og stiltfærdig: det kunne jo være, fordi man har opgivet at bringe regeringen til fornuft. Det kunne også skyldes den måde, man behandler sagerne på herinde, hvor man afviser alle andre forslag og tanker, der kommer i den nuværende situation med henblik på at påvirke betalingsbalancen, med henblik på at påvirke energikrisen. Som eksempel skal jeg blot nævne et brev, jeg har fået her i efter-

[Jørgen Jensen]

middag fra formanden for erhvervsudvalget, som siger:

»Da jeg imidlertid må skønne, at der ikke er flertal i udvalget for at bringe kommunisternes forslag frem om importregulering...« – ja, så vil man ikke gøre noget ved sagen. Der er et flertal fra regeringspartierne i alle udvalgene, og det er den samme måde, man har gjort det på overalt. Det kunne jo være årsagen til, at debatten er stiltfærdig efter statsministerens opfattelse. Jeg ved ikke, hvad man lægger i at være stiltfærdig. Vi må ikke slå i bordet, vi må ikke bande heroppefra, og vi må ikke sige grimme ting til regeringen. Så ved jeg ikke, hvordan man skal være det modsatte af stiltfærdig. Det, vi har forsøgt, var at pege på, at der var helt andre muligheder end dem, regeringen anvender.

Der er faldet mange bemærkninger om trolde og hekse, som vi holder fra livet i dag. Historien lærer os også, at det ikke altid var de rigtige trolde og hekse, der blev enten jaget fra landsbyen eller brændt. Det var mange gange menigmand, de små i samfundet, som blev brændt eller blev jaget fra landsbyen. Hvis det er det, som statsministeren tænkte på, så lever man op til det i det, der her sker, for her er det også menigmand, der bliver brandskattet som følge af de indgreb, man foretager, og her er det også de virkelige bagmænd, som man friholder, nemlig olieselskaberne i energiproblemet, og det er mange andre, når det drejer sig om landets økonomi, som man heller ikke sætter ind over for. Ikke alene kan statsministeren huske teksten, men kan også huske, hvad der lå bagved, og bruger akkurat det samme, som det reaktionære Danmark altid har brugt over for menigmand.

Finansministeren siger, at det er det rene gætteri, hvad kommunisterne sagde. Ja, det er da klart. Når regeringen ikke vil sige åbent, hvordan de vil spare de 4 mia kr. på kommunernes budgetter, så bliver man nødt til at gætte, men det er ikke gætteri sådan helt hen i vejret, for vi har på forskellig måde hørt noget om, hvad det var, regeringen egentlig ville. Vi har også i dag fået et notat fra budgetdepartementet, som siger noget om, hvad det er, man vil. Der står på side 3 her:

»I drøftelserne mellem regeringen og kommunerne vil indgå mulige begrænsninger i de kommunale udgifter, der skyldes myndig-

hedskrav, herunder standard- og normkrav, som retter sig mod kommunernes virksomhed.«

Det er klart, at så siger man: hvad ligger der i det? Her er det jo ikke sådan, at der slet ikke har været bemærkninger fra ordførerne fra de to partier, som danner regering. Så sent som i går aftes hørte vi jo noget om det i den udsendelse, som var med tre familier. Det var bl. a. spørgsmålet om nedsættelse af antallet af børnehavepersonale, det var byggeriet, der skulle begrænses. Derfor er det da naturligt, at vi spørger: er det på de områder, man vil gribe ind? Er det dér, man vil begrænse? Så er det sociale angreb, der rettes her. Det er måske nok gætteri, men gætteri skyldes regeringen, at den ikke synger ud, og de udtalelser, man selv er kommet med.

Det er jo en kendsgerning, at hvis kommunerne skal leve op til de krav, der findes i de normer og standarder, der er givet fra regeringen om miljøforbedringer, om udbygning af børnehaver, om bistandsloven, så er det nødvendigt til at udvide deres budgetter, også for nogle kommuners vedkommende mere end 3 pct. Når man så siger, de skal holde sig dertil, så er det da naturligt, at vi andre siger: ja men så betyder det et angreb. Nu siger regeringen: det gør man ikke. Man kunne fristes til at tro, at det hele er et bluffnummer, idet man her igen har delt imellem de to partier, således at venstre kan gå ud og sige til deres vælgere og deres bagmænd: nu har vi fået sparet 4 mia kr. Ja, på hvad? Der er ikke noget om, hvor det var, de penge skulle spares. Mens socialdemokratiet kan sige: ha ha, det skar ikke så dybt. Nej, for man havde i forvejen skræmt kommunerne. Man havde i forvejen lagt så mange byrder på dem, at de ikke havde mulighed for at leve op til de forpligtelser, man havde givet dem. Det er måske nok noget af sandheden, der ligger dér.

Finansministeren siger, at det gælder både i kapitalistisk og i socialistisk økonomi, at man ikke kan fordele mere, end der er til rådighed. Nej, det er rigtigt, det kan man ikke. Men netop derfor burde man også lytte til kommunisterne og andre, som har sagt, at man burde forhindre, at der var et forbrug i dette samfund, som der ikke var en produktion bag ved, og derfor skulle man forhindre belåning af den samfundsskabte værdistigning. Det, man gør her, er, at man i virkeligheden fordele mere, end der er til rådighed.

[Jørgen Jensen]

Vi har gang på gang spurgt finansministeren: hvor meget er det? Man har ikke kunnet modbevise det, når vi siger, at det er i størrelsesordenen 20 mia kr. om året, som går ud i forbruget ved belåning af værdistigningen.

Havde det ikke været rimeligt, at man havde diskuteret dette i forbindelse med et betalingsbalanceunderskud, i forbindelse med en diskussion om, at nogle forbruger for meget, at man skal skære ned? Havde det ikke været rimeligt, at man havde diskuteret det på baggrund af, hvad jeg har sagt tidligere i dag, at regeringen, da den tiltrådte, kom med et 20 punkts program, hvori man bl. a. sagde, at vi skal gribe ind over for den spekulation, som finder sted her. Men hver gang, vi spurgte, hvornår det kommer, sagde man, at det var lige på trapperne. Man manglede nogle tekniske udregninger. Selv efter at vi havde forslaget, ganske vist lidt illegalt, til at cirkulere her i salen, sagde man: vi er ikke færdige endnu. Og så kom man senere til for skade at sige helt ærligt fra skatteminister Anders Andersens side: vi vil slet ikke have det frem. Ja men havde det ikke været rimeligt, at man havde spillet ærligt ud og sagt det her i dag eller også diskuteret reelt at få de ting med ind i det? Det er min opfattelse, at det havde været bedre.

Må jeg så sige til hr. Hjortnæs, at enten har han hørt forkert, eller også har jeg ikke udtalt mig klart nok. Jeg vil da godt sige: nej, vi beskylder ikke regeringen for, at den flytter penge fra de multinationale selskaber ind i statskassen. Det beskylder vi den absolut ikke for, så det skal I være fritaget for. Tværtimod er det det modsatte, vi beskylder jer for. Måske kunne det være mine bemærkninger om OPEC-landene, hvor jeg sagde, at det var naturligt, hvis de sagde, at når vi vil begrænse forbruget ved at lade priserne gå i vejret, så kan de lige så godt få den prisstigning. Men det var altså OPEC-landene. Det ville da være rimeligt, at de sagde det. Det har de jo allerede givet udtryk for, også herhjemme i Danmark, oversat til dansk, så alle skulle kunne forstå det, at det mener de i og for sig også var rimeligt at de gjorde.

Nej, det, jeg sagde, og det, som vi mener er det afgørende, det er, at regeringen burde gribe ind over for de multinationale selskaber. Derfor har vi peget på statsligt køb af olie og kul. Og det er da rigtigt, at man kan gå så langt, hvad vi ikke har noget imod,

som at nationalisere. Men vi har også sagt helt klart, at man kunne for nærværende lade det statslige selskab, der er oprettet for at følge udvindingen af olie og gas i Nordsøen, begynde at købe olie og gas. Det statslige selskab kunne også sikre, at man kunne raffinere den olie, man købte. Det bedste var at nationalisere de raffinaderier, vi har. Men vil man ikke det, så kunne man jo pålægge disse raffinaderier, at man fik mulighed for at bruge den olie, man købte ude omkring.

Så lige en kommentar til udenrigsministerens bemærkning om, at prisstigningerne på olie må besvares med en nedgang i forbruget for at presse priserne ned igen. Ja men så går man jo ud fra, at prisstigningen alene skyldes et overforbrug. Det kunne være rart at få at vide, hvor mange procent råolien egentlig er steget. Og hvor mange procent er den forarbejdede olie steget, f. eks. hvis vi tager det sidste år? Og hvor meget påvirker den aftale, som regeringen har truffet med A. P. Møller om prisfastsættelse for Nordsøolien og -gasen, den oliepris, som er international? Det er de ting, som man naturligt burde spørge om, når man taler om, at det alene drejer sig om en begrænsning af forbruget.

Jeg vil godt gentage, at vi absolut ikke er imod, at man begrænser forbruget. Vi erkender fuldt ud, at der må spares, også at vi har forpligtelser som nation. Men det, man gør her, det er absolut ikke at gribe ind over for den energikrise, der reelt er. Det, man gør her, er at benytte dette som et skræmmebillede, hvad statsministeren i og for sig kom til at sige ved indirekte at sige, at en bilfri dag ikke gør noget, men den kan have en psykologisk virkning. Folk skal skræmmes, således at de accepterer det, som jeg kaldte »lommetryveri« i formiddags, hvor man stjæler det op af lommerne, som arbejderne fik – det lidt, de fik – dengang man gennemførte overenskomstloven.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg vil i første omgang hæfte mig særligt ved to indlæg, som nærmest kom til at stå over for hinanden, skønt det var indlæg fra medlemmer af samme parti. Det var skatte- og afgiftsministeren og det var venstres politiske ordfører.

Skatte- og afgiftsministeren var til indledning glad for den lovpakke, som er lagt frem

[Ole Vig Jensen]

her i dag. Det kan jeg godt forstå, og den glæde skal jeg ikke tage fra ministeren. Den styrker jo kassebeholdningen på udmærket måde.

Men mindre velbegrundet sagde ministeren, at i forhold til regeringens udspil var der jo ikke nogen andre, der havde stillet noget op, som kunne bruges. Det er jo ikke rigtigt. Lige netop i dag var der partier, herunder det radikale venstre, der opstillede deres eget program, et punktprogram, sådan at man netop ikke skulle kunne komme og sige, at vi ikke havde gjort os overvejelser, hvis vi ville foreslå en anden politik end regeringens. Nu behøvede det ikke bare at være en anden politik, det kunne være en politik, der supplerede og udbyggede, og sådan tror jeg godt man kunne opfatte i hvert fald det radikale venstres.

Når jeg har sammenlignet skatteministerens tale med hr. Ellemann-Jensens, så var det, fordi venstres ordfører bebrejdede det radikale venstre, at vi i dag havde opstillet en række punkter, som kunne indgå i en helhedsløsning. Det er altså vanskeligt at gøre alle tilpas. Jeg vil gerne sige til venstres ordfører, at vi ikke har stillet vores punktprogram op, fordi vi forestillede os, at det nu skulle ind i forhandlingerne og gennemføres fuldt og helt, selvfølgelig ikke. Jeg ville sikre mig, at hr. Ellemann-Jensen ikke kom her og sagde, at der ikke var noget alternativ til regeringens udspil. Det var der.

Til gengæld var jeg glad for, at venstres ordfører var indstillet på – som også statsministeren var det – at der var mulighed for at forhandle om det, der nu er lagt frem. Dér mener jeg at det radikale venstre har fremsat et forslag, der er overkommeligt i den aktuelle situation på det politiske samarbejdes vilkår, og som kan udbygge og forbedre den plan, der nu ligger. Det er vi indstillet på fra radikal side. Vi mener, at det ikke vælter regeringens plan, men det udbygger og supplerer. Det var vort formål.

Over for finansministeren vil jeg bare udtrykke tilfredshed med, at det her klart er sagt, at der er behov for at se på de krav, som staten stiller til kommunerne, hvis det skal være muligt at opstille en fornuftig kommunal udgiftspolitik. Jeg går ud fra, at vi tænker på det samme: ikke blot på det, som folketinget og regeringen har ansvaret for, men netop de krav, som myndigheder og

styrelser under staten stiller, og som man somme tider kan være i tvivl om at man har den fulde kontrol over. Det er nævnt af flere i dag, og det er en udgiftspost, som spiller en betydelig rolle på de kommunale budgetter i dag. Derfor er jeg også glad for den anden del af svaret, at det nu er nært forestående netop at få etableret det permanente budget-samarbejde mellem staten og kommunerne. Jeg tror, det er overordentlig vigtigt, og det forhindrer, at vi på ny – hvis det kommer til at fungere naturligvis – ender i den årlige konfrontation her omkring juni-juli i budget-lægningstiden.

Statsministeren var tilfreds med, at vi havde taget fat på skattefradragssproblematikken i form af fradrag i forbindelse med forsikringsordningerne. Jeg tror også, jeg på det radikale venstres vegne sagde, at det var vi også, og at det vil vi støtte. Jeg tror, at statsministeren er klar over, at det er en overordentlig beskeden begyndelse. Men hvis det er udtryk for en begyndelse, så synes jeg, der er håb forude, og så ved man, at det radikale venstre er indstillet på at medvirke videre frem – og ærlig talt, vi vil godt sige, som vi plejer: det haster.

Jeg var også tilfreds med statsministerens tilsagn om, at der i forbindelse med forhandlingerne omkring beskæftigelsesplanen vil blive afsat midler til at fremme de alternative energiformer. Her tænker vi naturligvis først og fremmest på dem, det er muligt her og nu at gå i gang med.

Socialdemokratiets ordfører, hr. Hjortnæs, sagde, at det radikale venstre havde udtrykt forståelse for det udspil, som regeringen her var kommet med. Ja, det har vi så langt, at vi også erkender alvoren i den energipolitiske situation og i den økonomiske situation. Vi har også sagt, at vi ikke vil løbe fra noget ansvar, vi vil være med og løse de problemer, der er.

Jeg vil gerne føje til, så der ikke er nogen misforståelse, at de forslag, som regeringen har fremsat, ikke kan stå alene, og dér har vi som andre fremsat tanker og synspunkter, som jeg forstår at man er indstillet på at tage ind i overvejelserne i de kommende dage. Kan det give et positivt resultat og forbedre den samlede løsning, ja, så er det rigtigt forstået, så er vi positive.

Arne Bjerregaard (KrF):

[Arne Bjerregaard]

Hr. Hjortnæs sagde, at vi skal betænke, hvad vi gør, hvis vi rører ved den automatiske dyrtidsregulering, og han ville advare imod at røre ved den automatiske dyrtidsregulering, for det kunne få uoverskuelige konsekvenser. Der må jeg spørge: hvilke konsekvenser er det, hr. Hjortnæs tænker på? Er det ud fra ønsket fra hr. Hjortnæs bl. a. at udnytte interesseorganisationen som pløjekarler for en bestemt politik, at man nu advarer? Man må spørge hr. Hjortnæs, om han mener, at det er umuligt at røre ved det, fordi det vil interesseorganisationen ikke, og så kan politikerne ikke røre ved det, som er særdeles nødvendigt i fremtiden. Jeg tror nok, at hr. Hjortnæs vil komme til at sande, at kan vi ikke røre ved det, bliver det vanskeligere at rette økonomien op.

Samtidig fremførte hr. Hjortnæs vedrørende stigningen på jord og fast ejendom, at her var nogle penge, man kunne tage. Ja men kære venner, man kan da ikke tage nogle penge, før de er realiseret. Og i øvrigt stiger jord og fast ejendom ikke en pind mere end omkostningerne i øvrigt i samfundet. Jeg vil da gerne spørge hr. Hjortnæs, om han kan vise ét eneste sted, at et hus er steget mere end det, det koster at bygge et nyt hus, hvis ikke der er visse herlighedsværdier tilknyttet. Jeg har ikke mødt det endnu. Derfor kan man ikke komme og påstå, at fast ejendom stiger mere end den almindelige omkostningsudvikling.

Skulle det i øvrigt være tilfældet, så må man sige, at det i al fald er den skatteomkostningsmæssige politik, som bl. a. socialdemokratiet har ført, der er årsagen dertil, idet det da selvfølgelig er givet, at en høj marginalbeskatning sammen med en høj rente fører til interesse for faste værdier. Men det har vi så sandelig ikke lod og del i. Det er den socialdemokratiske regering, der igennem tiden har ført den politik, at vi skal have en høj marginalbeskatning, og det er selvfølgelig også en høj rente, og disse to ting fører da givet sammen med fradragsreglen til interesse for faste værdier. Siden vi var her i formiddags, er det blevet vedtaget, at visse bilejere ikke må køre en dag om ugen. Så vidt jeg har forstået, bliver det sådan, at de, der har råd til at have to biler, slipper, de kan vælge forskellige dage. Hvis ikke det er rigtigt, så vil jeg gerne have det korrigeret. Hvis det er sådan, så må det i al fald være

forstemmende for den lille arbejder, der hver dag kører mange kilometer for at få arbejde, at skulle stå i weekenden ved havelågen – hvis han er ejer af en sådan – og se den bedrestillede rulle ud i sommerlandet i sin store Volvo eller Mercedes, medens hans eller familiens egen lille bil skal stå i garagen for at spare på landets energiresourcer. Jeg føler i al fald, at det er særdeles diskriminerende, og jeg erkender, at den slags efterhånden er socialdemokratisk politik.

Hr. Ellemann-Jensen snakkede om, at det primære var at begrænse energiforbruget, det var ikke det finanspolitiske. Det var jo også det, jeg sagde i mit første indlæg, nemlig at det er den argumentation, der er det eneste geniale i regeringens afgiftsbuket. Man vil da givet om føje tid kunne påstå over for befolkningen: der kan I se, det hjalp, forbruget er dalet. Men man glemmer givet til den tid at sige: det er da muligt, at forbruget ville være dalet lige så meget, fordi prisstigningerne i sig selv ville føre til den samme nedsættelse af forbruget. Ved at fremføre det på nuværende tidspunkt får man sådan set, ja, hvad skal vi kalde det, rygdækning for en finanspolitisk stramning, og giver andre skylden for, at man skulle have disse afgiftsstigninger, samtidig med at man får lidt penge i finanskassen. Der er da næppe tvivl om, at de store prisstigninger, som vi har fået, og som vi vil opleve, vil begrænse forbruget lige så meget, som det bliver begrænset af disse afgifter. På den måde får man altså penge i finanskassen. Den primære idé i det er simpelt hen en finanspolitisk stramning.

Så sagde hr. Ellemann-Jensen videre, at man var rede til at forhandle. Det er vi da glade for at høre. Jeg må bare spørge hr. Ellemann-Jensen nok en gang: hvornår har denne regering og regeringspartierne været rede til at forhandle om noget som helst, som de har fremlagt? Vi har ikke kunnet ændre en tøddel i det fremlagte. Ja, det er måske så meget sagt. Ved lovforslaget om ekspropriationserstatninger kunne vi få lov til, som jeg også sagde dengang, at vælge imellem den 15. og den 18. maj med hensyn til ikrafttrædelsesdatoen. Det er det eneste, man har villet forhandle om. Ikke en tøddel andet har man villet forhandle om.

Men selvfølgelig, hvis man har ændret signaler – nøden kan selvfølgelig efterhånden tvinge regeringen til det – og virkelig ønsker

[Arne Bjerregaard]

reelle forhandlinger, så vil vi kun sige, at så er vi rede til at forhandle. Men er det kun de almindelige skinforhandlinger, som vi tidligere har været med til, ja, så ønsker vi selvfølgelig at gøre udvalgsarbejdet så kort som muligt, for det er sådan set tidsspilde at sidde i et udvalg, når man ved, at man ikke får den mindste indflydelse og ikke har den mindste mulighed for at rette det mindste ved det fremlagte.

Ib Christensen (DR):

Må jeg indlede med til glæde for hr. Arne Bjerregaard at oplyse, at fra 1950 til 1975 blev forbrugerprisindeksen firdoblet, gennemsnitslønnen i håndværk og industri blev ellevedoblet, og grundpriserne blev femogtyvedoblet. Altså, hr. Arne Bjerregaard, der er sket en grundpris- og jordprisudvikling langt ud over den almindelige pris- og lønudvikling.

Jeg vil i øvrigt gerne konstatere tre ting. For det første at den debat, der har været – her lægger jeg navnlig vægt på ministrenes svar eller mangel på svar – ikke har sandsynliggjort, at der vil ske en nedgang i energiforbruget i kraft af afgiftsstigningerne. En afgiftsstigning på 20 pct. vil formentlig fungere på den måde, at forbrugerne i stort omfang vil vænne sig til den, og det hele betyder så blot, at omkostnings-, prisniveau osv., inflation får en yderligere tak. Jeg synes ikke, der i regeringens oplæg eller i svarene her har været sandsynlighed for, at den dæmpning af energiforbruget, man tilsligter officielt, vil blive opnået.

Den anden ting, jeg mener at kunne konstatere, er, at vi får et højere skattetryk, og at vi også derved får øget inflation, fordi de grupper, der rammes, og det er jo de brede befolkningslag, selvfølgelig vil søge at skaffe sig compensation. Der vil altså være en indbygget inflationsvirkning kombineret med den såkaldte finanspolitiske strammende virkning af afgifterne.

Det tredje – og det er nok det værste af det hele – er, at de beskæftigelsesmæssige udsigter jo er dystre, og dér synes jeg nok at regeringens svar ikke var tillidvækkende. Økonomiministeren siger, at et tal på 35.000–40.000 ekstra arbejdsløse i kraft af virkningerne af regeringens samlede kompleks overgår hans fantasi, og at det nok skylder langt over målet. Jeg lagde mærke til or-

det »nok«. Det sagde økonomiministeren, men det var ikke særlig overbevisende. En om ikke økonomiministeren så dog regeringen nærstående økonom som kontorchef Mogens Lykketoft fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd anslår jo virkningen til at være 30.000–40.000 arbejdsløse.

Finansministeren var inde på det samme og kom med den helt selvfølgelige konstatering, at nettovirkningen på beskæftigelsen må være de negative virkninger af regeringens besparelsesforslag og afgiftsforhøjelser, fratrukket de positive beskæftigelsesmæssige virkninger af de særlige beskæftigelsesforanstaltninger, der forlænges. Det er da en selvfølgelig, at sådan må nettovirkningen blive, men desværre kom finansministeren ikke nærmere ind på, hvad nettovirkningen blev, ud over at ministeren sagde, at regeringen havde tilstræbt at opretholde beskæftigelsen på det nuværende niveau. Jeg synes det er temmelig uklart, i hvilket omfang denne bestræbelse lykkes, det har vi ikke rigtig fået klarhed på. Betyder det blot, at man så heller ikke tager højde for kommende årgange, der kommer ud på arbejdsmarkedet, eller anden ny tilgang til arbejdsmarkedet? Jeg synes, der i høj grad på disse punkter, ikke mindst det sidste, tiltrænges nogle afklaringer under udvalgsarbejdet, for her må man i sandhed sige, at debatten ikke har efterladt nogen klarhed; tværtimod synes jeg i temmelig høj grad utryghed.

Ordførerne for regeringspartierne siger, at der jo ikke er noget alternativ, og hr. Hjortnæs peger på, at jord og fast ejendom fra 15. alm. vurdering i 1973 og op til 16. alm. vurdering i 1977 er steget med i alt 300 mia kr., hvilket er en helt korrekt konstatering.

Det er derimod ikke korrekt, når hr. Hjortnæs så siger, at der er ingen, der interesserer sig for den compensation, som jordejerne får på denne måde. Det er der i høj grad nogen der interesserer sig for, men det er rigtigt, hvis hr. Hjortnæs med »ingen« mener socialdemokratiet, for socialdemokratiet har ikke interesseret sig for denne compensation, som ejerne af fast ejendom og jordejerne specielt har vidst at skaffe sig. Ellers ville socialdemokratiet vel ikke have stemt for og som regeringsparti foreslået en forringelse af den amtskommunale grundskyld fra 20 til 15 promille. Ellers ville socialdemokratiet formentlig ikke have gennem-

[fb Christensen]

ført afviklingen af jordrentebrugene. Ellers ville socialdemokratiet formentlig ikke have gennemført afvikling af statsgrundskylden. Ellers ville socialdemokratiet formentlig ikke have fjernet grundstigningsskylden sammen med andre og sammen med borgerlige partier, og ellers ville socialdemokratiet formentlig havde gjort noget ved den skattepræmiering, som alle ejerboligejere får i dette land, men heller ikke det gør socialdemokratiet noget ved, for slet ikke at tale om ejerlejlighedsspekulationen, som socialdemokratiet som regeringsparti har været med til at indføre her i landet.

Hvis hr. Hjortnæs med »ingen« mener socialdemokratiet, så har han ret, socialdemokratiet har ikke interesseret sig for disse ting. Tværtimod har man gennemført en lang række lovgivninger, der øger kapitalgevinsterne til ejere af først og fremmest jord og af fast ejendom i det hele taget, formentlig, hvis vi går tilbage til 1960, et samlet beløb på hundreder af milliarder kroner.

Til gengæld har lønmodtagerne og alle andre selvfølgelig måttet holde for, for de gevinster, som staten og det offentlige har givet afkald på ved at demontere grundskyldslovgivningen og lave de andre ting, jeg her har nævnt, har man selvfølgelig måttet kræve blodigt ind i skatter på arbejde og forbrug, og nu står vi her med en ny buket af asocial karakter.

Og dette til trods for at hr. Hjortnæs ved, at der er andre muligheder, at der den dag, socialdemokratiet vil gøre noget ved disse ting, er et flertal parat i folketinget til at samarbejde med socialdemokratiet om disse ting. Jeg synes, det er nødvendigt at sige dette ganske klart, for det er ikke første gang, at hr. Hjortnæs prøver at lancere den myte, at der er ikke nogen, der vil gøre noget ved disse ting. Det er der, og det kan ske den dag, socialdemokratiet vil. Hidtil har socialdemokratiet ikke villet, men derimod aktivt ført den modsatte politik.

Så vil jeg til sidst komme med nogle mere generelle politiske betragtninger. Jeg synes nok, at statsministerens bemærkninger og også en bemærkning fra hr. Ellemann-Jensen i og for sig illustrerer problematikken. Statsministeren siger, at der selvfølgelig kan ske nogle justeringer i dette. Man får på den anden side det indtryk, at det formentlig kun er sådanne justeringer, som regeringen har

glemt, f. eks. at S-togstrafikken gerne skulle friholdes for afgiftsbelastning og sådan nogle ting.

Men statsministeren tilføjede, at det har været svært at strikke sammen, og derfor må det hele ikke trævles op igen. Og dér er vi jo ved problematikken, som er, at uanset at socialdemokratiet og venstre hver for sig i og for sig gerne ser, at der kommer et bredere flertal, og i og for sig principielt gerne vil samarbejde, så gør det forhold, at de to partier med møje og besvær gennem 18 dages konfrontation – i øvrigt en mærkelig situation, at regeringen sidder i to dele konfronteret med hinanden – så møjsommeligt er nået frem til et resultat, som alle erkender utilstrækkeligheden af, endog regeringspartierne selv, at det kan der ikke flyttes et komma i, for så trævles det hele op.

Det er derfor, selv de radikales beskedne – ganske beskedne, synes jeg – forslag formentlig ikke kommer i betragtning. Det er derfor, selv centrum-demokrater og kristeligt folkeparti, der gerne vil samarbejde og er parat til at acceptere selv de mindste ting, bare det kan tages som en indrømmelse til dem, formentlig heller ikke får noget ben til jorden. Det er det, der er den parlamentariske situation, og det blev belyst både af statsministerens udtalelser og af hr. Ellemann-Jensens udtalelser.

Så siger hr. Ellemann-Jensen, at vi har lagt disse ting på bordet, vi har lagt disse ting frem, bl. a. besparelser på lovbundne udgifter. Ja, det fremgår, at man tilsigter at spare på nogle lovbundne udgifter, som kommunerne har i dag. Men hvad er det for lovbundne udgifter? Det har vi ikke fået noget som helst at vide om. Intet som helst har vi fået at vide om, hvad det drejer sig om, formentlig fordi regeringspartierne heller ikke på dette punkt er enige og i øvrigt vil få svært ved at blive det. Til sidst vil jeg sige, at efter dette er der uvished om de økonomiske virkninger af dette. Der er uvished om de beskæftigelsesmæssige virkninger, og man kan have sin berettigede frygt i så henseende. Der er uvished om de energimæssige, energipolitiske, energibestemte virkninger af disse ting. Der er uvished om, hvorvidt og hvornår der kommer nye indgreb. Der er uvished om, hvorvidt regeringen holder, altså uvished overhovedet om den politiske stabilitet.

[Ib Christensen]

Derfor må jeg beklageligvis konkludere, at sjældent har en flertalsregering i den grad forsømt at bruge et gunstig psykologisk klima til at bruge sin flertalsmagt til at gennemføre løsninger, som folk kunne have tillid til, formentlig fordi partierne ikke har kunnet blive enige om sådanne vidtgående indgreb. Derfor er vi endt i løsninger, som ikke klarer nogen ting, men tværtimod, kan det vel frygtes, gør tingene værre på mange punkter.

Tyroll (VS):

Nu blev jeg belært af finansministeren om, at det ikke var med begrundelse i betalingsbalancehensyn, at man gik ind for at foretage disse besparelser på kommunernes område på de 4 mia kr. Det var aldeles ikke det, der var inde i billedet, det havde man aldrig sagt. Så er der i hvert fald sket en udvikling i argumentationen, for det, der lå i argumentationen fra finansministerens side under overenskomstindgrebet, var, at årsagerne, som er opregnet i den økonomiske oversigt i februar, til det store betalingsbalanceunderskud, man ville få i 1979 på 8 mia kr., skulle ligge i på den ene side olieprisstigninger og på den anden i de stærke tendenser til opdrift i økonomien, og her siger man ikke mindst på grund af en betydelig stigning i 1979 i de kommunale aktiviteter. Det var argumentationen under overenskomstindgrebet, hvor der klart blev henvist til, at disse ting skulle altså have betydning for betalingsbalanceproblemløsningen. Det er derfor, vi har gjort noget ud af at prøve på at tage fat i, om der er nogen virkninger her, og hvilke holdninger socialdemokratiet har her. Jeg kan altså forstå, at det står klart, at der ikke er nogen virkninger, at man ikke mener det.

Jeg kunne også forstå af indlægget fra hr. Hjortnæs, at man ikke mente, at man gennem direkte nedskæringer i den offentlige sektor kan løse landets økonomiske problemer – der siges: tværtimod – og at der faktisk kan komme positive virkninger for beskæftigelsen og for betalingsbalancen ved aktiviteter i den offentlige sektor. Det troede jeg også var holdningen i socialdemokratiet. Men sagen er, at man i denne forbindelse alligevel vil gennemføre nogle besparelser på det offentlige område, også selv om man har sagt nede i EF og tilsluttet sig en politik på arbejdsløshedområdet, der gik ud på dels en

fordeling af det eksisterende arbejde, dels øget aktivitet i den offentlige sektor. Alligevel kommer man altså og foreslår, at der i den offentlige sektor skal spares 4 mia kr. på kommunernes aktiviteter. Hvad er det så for en argumentation, man sætter igennem i denne forbindelse? Det er en ren borgerlig argumentation, nemlig at det, det drejer sig om, er, at man skal forøge den disponible realloft efter skat i forbindelse med disse besparelser, fordi man regner med, at man kan nedsætte de kommunale skatter. Det er altså ren borgerlig politik. Det er en omlægning af forbruget, man fører igennem her, og det er det, der nu åbenbart er socialdemokratisk politik. Det er det, man gør sig til talsmand for, og det er det, man gennemfører.

Hvad er så den egentlige begrundelse? Det er vel nok, at man mener, at der er nogle problemer for familiernes økonomi, for den enkeltes økonomi som følge af denne afgiftsstigning på olie- og energiområdet, hvor det er helt klart, at der i forvejen har været væsentlige problemer. Oven i at man lader en prisstigning fra OPEC-landene, som kun skulle slå igennem med 6–8 pct. i slutleddet, vokse på baggrund af de profiler, som multinasserne forsøger at rane til sig, til 60–80 pct., hvilket betyder en årlig merudgift for en gennemsnitsfamilie på 3.000 kr., lægger man 2.000 kr. Det er altså den måde, man forsøger at påvirke den disponible realindkomst på for lønarbejderne her i samfundet. Samtidig begynder man altså at spare i den offentlige sektor. Det er åbenbart dér, der skal kompenseres for det, man laver på det energimæssige område, for den måde, hvorpå man støtter, at der kan rages profiler til sig fra multinassernes side.

Det er den reelle politik. Det er det reelle i den samstilling af de lovforslag, der er lagt frem, og de intentioner, der ligger bag indgrebene i øvrigt. Det er altså det, som socialdemokratiet efterhånden står for. På baggrund af, at man tror på reformistiske løsninger, tror på classesamarbejdslinjen i forhold til de borgerlige partier, så har man altså gået hen og gjort sig selv til et fuldstændig borgerligt parti, der fører denne borgerlige politik og angriber arbejderklassen igennem disse afgifter på energiområdet osv. Der kunne føres en klart anden politik, en klart anden energipolitik, men det står helt klart, at det ikke er i socialdemokratiets interesse, og at

[Tyroll]

det er den borgerlige politik, der skal føres igennem, og det kommer vel også i den tredje del af dette overenskomstindgreb, som vi kan forvente til efteråret.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af folketinget *Lasse Budtz, Erik Holst, Poul Nielson, Jens Peter Jensen og Bollmann* har meddelt mig, at de på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor de anmoder om orlov fra og med den 27. juni 1979 samt om, at stedfortræderne må blive indkaldt.

Medlem af folketinget *Brøndlund Nielsen* har meddelt mig, at han ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov, jfr. valglovens § 84, stk. 3, 2. pkt., fra og med den 28. juni 1979 samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Medlem af folketinget *Mette Madsen* har meddelt mig, at hun ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor hun anmoder om orlov fra og med den 27. juni 1979, jfr. valglovens § 84, stk. 3, 2. pkt., samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Medlem af folketinget *Dohrmann* (FP) har meddelt mig, at han ønsker til justitsministeren at stille følgende:

Forespørgsel.

»Hvornår og hvordan vil ministeren sørge for, at der genskabes lovlige og trygge forhold på Rømø, og hvad gøres der for, at Rømekatastrofen ikke skal brede sig til andre egne af landet?«

(Forespørgsel nr. XXXIV).

Med skrivelse af 21. juni d.å. fremsender finansministeren statsregnskabet for finansåret fra 1. april 1978 til 31. december 1978. Eksemplarer er omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udv. ang. Grønlandslove (21/6 79):

Udtræder: Holm

Nyt medl.: Brøndlund Nielsen

Skatte- og afgiftsudvalget (21/6 79):

Udtræder: Dohrmann

Ny stedf.: Askjær Jørgensen

Nordisk Råd (22/6 79):

Udtræder: Bollmann

Ny stedf.: Birgith Mogensen

Markedsudvalget (22/6 79):

Udtræder: Maisted

Nyt medl.: Glistrup

Markedsudvalget (22/6 79):

Udtræder: Tang Sørensen

Nyt medl.: Ernst Schmidt

Skatte- og afgiftsudvalget (23/6 79):

Udtræder: Blendstrup

Ny stedf.: Niels Helveg Petersen

Udtræder: Flygaard

Nyt medl.: Ib Christensen

Skatte- og afgiftsudvalget (23/6 79):

Udtræder: Askjær Jørgensen

Ny stedf.: Nymann

Finansudvalget (23/6 79):

Udtræder: Glensgård

Nyt medl.: H. C. Hansen

Det energipolitiske udvalg (23/6 79):

Udtræder: Birgith Mogensen

Nyt medl.: Bollmann